

RAPORT
O DEMOGRAFII s. 18

GOSPODARKA:
WYŚCIG Z CZASEM s. 4

WOJOWNIK
Z MADAGASKARU s. 42

BEZPIECZNI
U MATKI s. 10

23.08.2020
nr 34 (774)
cena 5 zł
(w tym 8% VAT)
NR INDEKSU 205 109
ISSN 1734-9079

www.idziemy.pl

idziemy

Pielgrzymowanie sercem s. 12

Drodzy Czytelnicy!
„Idziemy”
jest dostępne
w e-wydaniu
na stronie:
www.eprasa.pl
www.idziemy.com.pl

Prenumerata redakcyjna tygodnika „Idziemy” na rok 2020

Drodzy Czytelnicy! Nasz tygodnik dostępny jest w parafiach i w kioskach. Istnieje też możliwość prenumeraty redakcyjnej. Można otrzymywać nasz tygodnik do domu! Prenumerata redakcyjna w roku 2020: **cena 1 egzemplarza – 7 zł; prenumerata kwartalna – 91 zł; prenumerata półroczna – 182 zł; prenumerata roczna – 364 zł.**

Zniżka! Przy prenumeracie od 5 do 10 egzemplarzy cena 1 egz. wynosi 5 zł. Koszt wysyłki w całości pokrywa redakcja.

Pismo nasze można zaprenumerować, wypełniając dokładnie poniższy blankiet. Tel. 22 5120095

nazwa odbiorcy		W Y D. D I E C. W A R. - P R A S K I E J 0 4 - 3 5 7	
nazwa odbiorcy cd.		W - w a u l . G r o c h o w s k a 1 9 4 / 1 9 6	
I.k.	nr rachunku odbiorcy	1 7 1 2 4 0 1 0 9 5 1 1 1 1 0 0 1 0 0 5 1 7 2 4 7 3	
w		waluta	kwota
W		PLN	
kwota słownie			
nazwa zleceniodawcy			
nazwa zleceniodawcy cd.			
tytułem			
P r e n u m e r a t a t y g o d n i k a			
tytułem cd.			
I d z i e m y n a o k r e s			
pieczęć, data i podpisy zleceniodawcy		Opłata:	

nazwa odbiorcy		W Y D. D I E C. W A R. - P R A S K I E J 0 4 - 3 5 7	
nazwa odbiorcy cd.		W - w a u l . G r o c h o w s k a 1 9 4 / 1 9 6	
I.k.	nr rachunku odbiorcy	1 7 1 2 4 0 1 0 9 5 1 1 1 1 0 0 1 0 0 5 1 7 2 4 7 3	
w		waluta	kwota
W		PLN	
kwota słownie			
nazwa zleceniodawcy			
nazwa zleceniodawcy cd.			
tytułem			
P r e n u m e r a t a t y g o d n i k a			
tytułem cd.			
I d z i e m y n a o k r e s			
pieczęć, data i podpisy zleceniodawcy		Opłata:	

ks. Henryk Zieliński

DO MATKI

Reprezentacja władz państwowych na obchodach setnej rocznicy Cudu nad Wisłą w Radzyminie i Ossowie była nader skromna. Bodajże najskromniejsza od 30 lat! Na liturgii nad mogiłami poległych pojawiali się co najwyżej sekretarze stanu, ministrowie bez teki i niżsi szczeblem urzędnicy państwowi. Na główną Mszę Świętą w Ossowie dojechała marszałek sejmu Elżbieta Witek, lecz spóźniona, i nie doczekała do końca. Świadomość rządzących najwyraźniej pochłonięta była czymś innym. Dzień wcześniej przegłosowali podwyżki własnych wynagrodzeń, 15 sierpnia zaś przylatywał do Polski z kilkugodzinną wizytą amerykański sekretarz stanu Mike Pompeo. A jak mówi Donald Trump: „Ameryka jest pierwsza!”.

Na wysokości zadania po raz kolejny stanęły władze kościelne. Uroczystościom przewodniczyli hierarchowie najwyższego szczebla. Z Poznania przybył przewodniczący Konferencji Episkopatu Polski abp Stanisław Gądecki, by celebrować Eucharystię nad grobami poległych w Ossowie, wygłosić kazanie i koronować obraz Matki Bożej Zwycięskiej, a dzień wcześniej przewodniczyć liturgii u Matki Bożej Łaskawej. Z Gniezna przyjechał prymas Polski abp Wojciech Polak, by przewodniczyć liturgii i wygłosić kazanie nad grobami bohaterów Cudu nad Wisłą w Radzyminie. Metropolita warszawski kard. Kazimierz Nycz przewodniczył Mszy Świętej i wygłosił kazanie w konkatedrze w Kamionku, gdzie przed stu laty ks. Ignacy Skorupka spowiadał żołnierzy i odprawił ostatnią Eucharystię w drodze na front. Na zakończenie kościelnych obchodów liturgii w Mińsku Mazowieckim przed obrazem Matki Bożej, przed którym gen. Józef Haller 17 sierpnia 1920 r. dziękował za zwycięstwo, przewodniczył nuncjusz apostolski w Polsce abp Salvatore Pennacchio. Zabrakło tylko kard. Zenona Grocholewskiego z Rzymu, który też miał być, ale zmarł przed miesiącem. Kościół znowu okazał się najlepszym kustoszem narodowej pamięci.

Z niepokojem patrzę na rozchodzenie się państwowego i religijnego świętowa-

nia stulecia Cudu nad Wisłą. Na „stosowność podziękowania” Matce Bożej za opiekę nad naszym narodem w roku 1920 zwraca uwagę w liście do prezydenta Andrzej Duda nawet dyrektor Archiwum Akt Nowych Tadeusz Krawczak. Wzywa do zorganizowania narodowej pielgrzymki na Jasną Górę i dopełnienia aktu oddania narodu polskiego Niepokalanemu Sercu Maryi w kształcie zaproponowanym przed stu laty przez św. abp. Józefa Pelczara. W jakimś sensie takiego aktu zawierzenia dokonał 25 marca tego roku abp Stanisław Gądecki. Wobec obostrzeń wynikających z pandemii odbyło się to tylko w jego prywatnej kaplicy. Kontynuował to 15 sierpnia na Jasnej Górze metropolita częstochowski abp Wacław Depo. Na lokalną skalę akt ten złoży 23 sierpnia w Niepokalanowie bp Piotr Libera. Ale może uroczystość Matki Bożej Częstochowskiej, gdy cały episkopat będzie na Jasnej Górze, to dobra okazja, żeby temu zawierzeniu nadać uroczysty, ogólnopolski charakter?

Powodów do składania dziękczynienia i duchowych wotów mamy w tym roku wiele. Prócz setnej rocznicy Cudu nad Wisłą obchodzimy stulecie urodzin Karola Wojtyły – św. Jana Pawła II. Jest to zarazem czterdziestolecie strajków sierpniowych z 1980 r. i powstania „Solidarności”. W każdym z tych wydarzeń Polska i Polacy skutecznie stawali na drodze ekspansji bolszewickiego imperium, doprowadzając ostatecznie do jego upadku. Klamrą spinającą całość tych wydarzeń była modlitwa św. Jana Pawła II w 1999 r. na cmentarzu bohaterów 1920 r. w Radzyminie oraz jego wizyta w polskim Parlamencie, podczas której wypowiedział pamiętne: „Ale nam się wydarzyło!”. Za to wszystko trzeba Matce Bożej dziękować.

Wielkiej narodowej pielgrzymki zorganizować się nie da. Tegoroczne pielgrzymowanie na Jasną Górę jest w ogóle mocno ograniczone. Ale coś jeszcze zrobić można. Episkopat na Jasnej Górze ma być. Może pojawia się także jacyś przedstawiciele władz, ruchów społecznych i religijnych oraz inni reprezentanci społeczeństwa. A cały naród niech stanie 26 sierpnia przez Matką Bożą duchowo, z pragnieniem i postanowieniem fizycznego przybycia do Niej, kiedy tylko będzie to możliwe. Umieśćmy w domach na eksponowany miejscu jasnogórski obraz. W rodzinach i parafiach odmówmy tego dnia Różaniec, odśpiewajmy przepiękne Godzinki, ożywy pobożność maryjną. Bądźmy w ten dzień zjednoczeni wokół naszej Matki. Ileż to razy od Niej przychodził nam ratunek!

henryk.zielinski@idziemy.com.pl

23.08.2020 **idziemy** w numerze:

POD TWOJĄ OBRONĘ

Pomoc z nieba 8

Bezpieczni u Maryi 10

Wędrowanie sercem 12

Prymas Jasnogórski 34

WAŻNE ROZMOWY

O wartości rzeczy 23

O odchodzeniu 24

O pojednaniu i sztuce 33

O misjach na Madagaskarze 42

STĄD NASZ RÓD

foto. PAP/Tomasz Czeli

Świętowaliśmy stulecie 5, 54

Wolni i Niezawisli 36

Z licheńskiego skarbczyka 38

NA ALARM

Wyścig z czasem 4

Antytolerancja 9

Obce narracje 16

Demografia i polityka 18

Dyktator walczy o władzę 20

Bez owijania w bawełnę 22

**Czytanie nie kończy się na papierze! Najnowsze wiadomości i opinie na stronie www.idziemy.pl.
E-wydanie tygodnika można zakupić na stronach: www.eprasa.pl, www.egazety.pl.**

Polska gospodarka odnotowała w II kwartale spadek PKB o 8,2 proc. Najwyższy od 25 lat. Co to oznacza dla przeciętnego obywatela?

Problemy z utrzymaniem tej samej płacy i pracy. Skoro mniej wytwarzamy, mniej świadczymy usług, to też mniej osób będzie potrzebnych do pracy. Kiedy ustaną w firmach efekty znieczulenia pieniędzmi z różnego rodzaju tarcz, zaczną się dla obywateli problemy z pracą.

fot. Archiwum Centrum im. Adama Smitha

rencyjne. Polskim przedsiębiorcom byłoby znacznie łatwiej wznowić działalność, gdyby rząd zlikwidował albo przynajmniej ograniczył czasochłonne biurokratyczne poddaństwo. W ostatnich miesiącach traciliśmy nie tylko pieniądze, ale przede wszystkim czas. Spróbujmy go w części odzyskać.

Jak to zrobić?

Jeżeli obywatele mogą i chcą więcej pracować, to należy to do-

Wyścig z czasem

Z **Andrzejem Sadowskim**, prezydentem Centrum im. Adama Smitha, członkiem Narodowej Rady Rozwoju przy Prezydencie RP, rozmawia Patryk Lubryczyński

Jaką rolę odegrały tarcze antykryzysowe?

Chwilowego znieczulenia dla wybranych branż oraz przedsiębiorstw. Rząd mógł wykorzystać zamknięcie przedsiębiorstw do odebrania władzy biurokracji lub przynajmniej ograniczyć jej dotychczasową presję wobec przedsiębiorców. W czasie zarządzanej pandemii biurokracja została pozbawiona części uprawnień albo nie mogła ich wykonywać wobec firm. Rząd mógł wówczas przeprowadzić fundamentalne zmiany w podległym sobie aparacie tak, aby zaczął on m.in. respektować przyjętą rok wcześniej tzw. konstytucję dla biznesu, która formalnie poprawiała położenie przedsiębiorców wobec urzędników.

Jak pandemia wpłynie na oszczędności Polaków?

Na oszczędności obywateli większy niż pandemia wpływ mają decyzje Rady Polityki Pieniężnej, która de facto zlikwidowała oprocentowania oszczędności trzymanyh w bankach. Pozostawienie ich w bankach nie ma żadnego racjonalnego uzasadnienia, dlatego Polacy próbują z nimi uciekać w nieruchomości, złoto czy obce waluty. Jest to też skutek dodruku polskiego złotego i działań osłabiających jego wartość, a tym samym wartość oszczędności polskiego społeczeństwa. Trudno będzie ponownie przekonać obywateli do oszczędzania w narodowej walucie. Polityczne decyzje zmieniające wartość pieniądza będą miały na pokolenia trudne dziś do oszacowania i wyobrażenia konsekwencje.

Czy polscy przedsiębiorcy najgorszy okres mają już za sobą?

Przedsiębiorcy najgorszy okres mają przed sobą, o ile rząd nie dokona zmian, w tym obniżki podatków. Przez ostatnie lata rząd twierdził, że źródłem rozwoju polskiej gospodarki

jest przede wszystkim wewnętrzny popyt, który zawdzięczamy pieniądзом z programu 500+. Zgodnie z dotychczasową logiką ekonomiczną rząd powinien on jak najszybciej odbudować tenże popyt, który w Polsce jest opodatkowany 23 proc. VAT, czyli jedną z najwyższych stawek w UE. Przy utrzymywaniu w Polsce tak wysokiego opodatkowania konsumpcji częściowy nawet powrót do poprzedniego poziomu popytu będzie czasochłonny. Tęgo czasu może nie przetrwać wiele firm oraz branż.

Jak można w takim razie pobudzić popyt w Polsce?

Rządzący w Niemczech dla pobudzenia popytu obniżyli czasowo podatek VAT, czyli od konsumpcji, z 19 proc. na 16 proc. Na obniżkę podatków w Niemczech zareagował polski minister finansów, oświadczając, że „nie możemy sobie teraz pozwolić na powrót do niższych stawek podatku VAT, bo gospodarka tego nie udźwignie”. Nierównowaga opodatkowania konsumpcji między Niemcami z 16 proc. VAT i Polską z 23 proc. VAT wynosi obecnie ponad 43 proc. Polacy wezmą udział w odbudowie popytu, ale po niemieckiej stronie granicy. Przez lata podobnie postępowali obywatele Niemiec, kupując taniej po polskiej stronie.

Jakie są perspektywy dla polskiej gospodarki, skoro u naszych najważniejszych partnerów gospodarczych też mamy recesję?

Kiedy w Niemczech zaczynała się recesja, wielokrotnie polscy przedsiębiorcy wykorzystywali ten moment do zwiększenia swojej obecności na niemieckim rynku. Zresztą sami Niemcy przemysłowcy, aby utrzymać się na rynku, szukali po polskiej stronie równie dobrej jakości towarów i usług, które były konku-

cenić. Rząd powinien przynajmniej zlikwidować ZUS, składki i podatki od nadgodzin. Obywateli trzeba raczej zachęcać do intensywniejszej pracy, niż kusić wypoczynkiem. Tylko w ten sposób możemy odzyskać część czasu, który straciliśmy. Największe oszczędności czasu dotyczą czynności biurokratycznych. Administracja nie sprawdziła się w czasie pandemii, a jej działalność lub zaniechania pogłębiały tylko stan zapaści w naszym kraju. Rząd powinien przebudować administrację, która powinna dostarczać usługi najwyższej jakości, tak jak świadczą je dla nas firmy komercyjne. W Estonii minister, wprowadzając nową usługę, powiedział, że ma ona oszczędzać czas obywatelowi. Czy w Polsce będzie tak jak w Estonii, zależy wyłącznie od decyzji rządu. Czas nagli, zwłaszcza, że jesteśmy wciąż informowani o możliwości powtórzenia się sytuacji sprzed tygodni.

Mamy wyścig z czasem?

Pan premier już kilka lat temu zauważył, że estoński przedsiębiorca zużywa w ciągu roku na obsługę podatków ok. 150 godzin, a polski 260. Przedsiębiorca w Polsce traci niepotrzebnie dwie godziny tygodniowo, które mógłby przeznaczyć dla rodziny, na wypoczynek albo rozwój firmy. Tracimy jako społeczeństwo czas na to, co w innych krajach zajmuje ludzi znacznie mniej. Bezproduktywnie tracimy czas w kolejkach do lekarza, sądziego i urzędnika. Czas to pieniądz. Lata temu ekonomiści z SGH wyliczyli, że polscy przedsiębiorcy tracą na niepotrzebnych i szkodliwych przepisach około 70 mld zł rocznie. W Polsce niepotrzebne są kolejne tarcze, tylko likwidacja przepisów oraz procedur zabierających nam czas, którego nigdy nie mamy w życiu za dużo.

Jubileusz Cudu nad Wisłą

W całej Polsce w dniach 13-17 sierpnia świętowano setną rocznicę bitwy warszawskiej, która uchroniła Europę przed nawałą bolszewicką. Główne obchody odbyły się tradycyjnie w miejscach strategicznych wydarzeń w Ossowie i Radzyminie. Kilkakrotnie przypominano, że do pamięci o tych miejscach zobowiązał Polaków św. Jan Paweł II, nawiedzając w 1999 r. cmentarz poległych żołnierzy w Radzyminie.

Przewodniczący Episkopatu Polski abp Stanisław Gądecki w koncelebrze z bp. Romualdem Kamińskim przewodniczył 15 sierpnia Mszy Świętej przy kaplicy w Ossowie. Na uroczystości przybyli marszałek sejmu Elżbieta Witek, wicemarszałek sejmu Małgorzata Gosiewska, marszałek senior Antonii Macierewicz, sekretarz stanu

w Kancelarii Prezydenta RP Andrzej Dera, wicepremier Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego Jarosław Sellin, szef Urzędu ds. Kombatantów i Osób Represjonowanych Jan Józef Kasprzyk, prezes IPN Jarosław Szarek. List nadesłał prezydent Andrzej Duda oraz prezes PiS Jarosław Kaczyński. Licznie przybyły delegacje dyplomatów, poczty sztandarowe. Uroczystości odbywały się w asyście kompanii honorowej Wojska Polskiego.

W homilii abp Gądecki przypominał okoliczności zwycięskiej bitwy. Podkreślił masowy zryw Polaków różnych stanów, wkład modlącego się Kościoła, bohaterską postawę ks. Ignacego Skorupki, która była punktem zwrotnym zwycięskiej bitwy pod Ossowem. – W człowieku, w rodzinach, społeczeństwach i narodach ciągle tłą się

zarzewia napięć i konfliktów spowodowanych przez rosnące nierówności między bogatymi a biednymi, dominację mentalności egoistycznej i indywidualistycznej, a także przez różne formy terroryzmu i przestępczości – mówił abp Gądecki. Wskazał, że niebezpieczeństwo wojny może zostać wyeliminowane pod warunkiem, że najpierw zostanie ustanowiony pokój we własnym sumieniu każdego obywatela, aby tym skuteczniej

mówić o pokoju wewnętrznym i zewnętrznym w polityce państwowej. Abp Gądecki i bp Kamiński ukoronowali obraz Matki Bożej Zwycięskiej znajdujący się w kaplicy w Ossowie. Po Mszy Świętej odbył się apel poległych przy pomniku gen. Józefa Hallera i oddano salwę honorową. Licznie przybyły delegacje złożyły wieńce przy mogile żołnierzy poległych w bitwie na polach Ossowa./**IS, KAI**

Cd. na s. 54

Krzysztof Ziemięcki

SIŁA WIARY

Jest pewna znacząca symbolika i koincydencja w tym, co się w ostatnim czasie działo u nas i za naszą wschodnią granicą. Kiedy Białorusini protestują i proszą świat o wsparcie w przeprowadzeniu demokratycznych i wolnych wyborów, ten świat, a właściwie ważni jego politycy, milczą albo co najwyżej ograniczają się do odezów na Twitterze.

Kiedy Białorusini walczą o niepodległość, o normalność, my w stulecie bitwy warszawskiej wspominamy nasz heroizm, waleczność, jedność i rozagę. Wielu teraz po raz pierwszy w życiu być może

zdało sobie sprawę, że tamto zwycięstwo pozwoliło ocalić naszą państwowość. Że gdyby nie wiktoria 1920 r., to nie byłoby II RP, a dziś tej obecnej RP. O którą się spieramy, ale która jest nasza! Bo jednak dzisiejsi Polacy – w przeciwieństwie do swoich przodków

z 1920 r. – nie mają świadomości bycia niepodległymi, choć samo państwo jest bezpieczniejsze niż wtedy. Szybko się do bezpieczeństwa przyzwyczailiśmy i uznaliśmy je za wieczne.

Kiedy w Mińsku zastanawiają się, czy dojdzie do interwencji wojskowej na Białorusi, być może nawet rosyjskiej – my poprzez podpisaną w tych dniach umowę dostajemy mocne wsparcie od Stanów Zjednoczonych. Nasi politycy spierają się o kształt umowy czy o koszty budowy i utrzymania baz, ale nikt nie kwestionuje amerykańskiej obecności nad

Wisłą. To ważne, bo w mocno spolaryzowanej Polsce ostatnich lat taki wspólny fundament dla bezpieczeństwa daje nadzieję.

Wiemy że wsparcie, którego zabrakło nam sto lat temu i wsparcie, którego wciąż nie mogą doczekać się nasi sąsiedzi, my już mamy. Bo nic tak nie ochroni kraju jak ochrona amerykańskich interesów. Jubileuszowe uroczystości pokazały też, jak wielkie znaczenie dla nas miał fakt, że po II wojnie znaleźliśmy się – w dużej mierze dzięki naszej waleczności w 1919, 1920, 1939 i 1944 r. – w orbicie złych wpływów Kremla, ale zaledwie w orbicie, a nie w sowieckim kondominium, jak do dziś jest z Białorusią czy do niedawna Ukrainą.

O znaczeniu tych wszystkich spraw warto mówić dużo i głośno. Bez patosu, ale ze szczerością, bo to najlepsza lekcja historii. Bitwa warszawska z 1920 r. zapewniła naszemu państwu niepodległość na blisko 20 lat, utrwalała obecność

Litwy, Łotwy i Estonii oraz uchroniła Europę Zachodnią przed zalewem rewolucji komunistycznej. Może trafniej byłoby powiedzieć, że de facto znacznie ją opóźniła.

Ale jest coś jeszcze: duchowość. Tak widoczna sto lat temu w Polsce. Choćby poprzez wspólne publiczne modły o odparcie bolszewików, w których Polacy widzieli siły diabelskie, poprzez puszczanie w sowieckiej radiostacji fragmentów zwalczanej przez nich Biblii czy poprzez symboliczną śmieć na polu bitwy ks. Ignacego Skorupki. Dziś na znacznie mniejszą skalę ta duchowość towarzyszy też Białorusinom podczas protestów, kiedy razem idą obok siebie duchowni prawosławni i katoliccy. Kiedy o rozwiązanie pokojowe apelują i modlą się wspólnie chrześcijanie i hierarchowie tych dwóch wyznań obecnych na białoruskiej ziemi.

Wiara i modlitwa potrafią czynić cuda. sto lat temu, dziś i w przyszłości.

Autor jest dziennikarzem TVP

W SKRÓCIE

■ **Kościół podziemny wykluczony z pogrzebów.** Księża Kościoła katolickiego muszą mieć specjalne pozwolenia na odprawianie pogrzebów w największym domu pogrzebowym w Szanghaju. Na mocy nowych decyzji członkowie „podziemnych” wspólnot chińskiego Kościoła katolickiego, których nie aprobuje państwo, nie będą mogli uczestniczyć w ceremonii pogrzebowej w domu pogrzebowym, bo nie może do niego wejść „podziemny” ksiądz. Ci, którym zależy na katolickim pochówku, będą musieli poszukać pomocy księdza z zatwierdzonych przez państwo struktur tzw. Patriotycznego Stowarzyszenia Katolików Chińskich.

■ **Kard. Konrad Krajewski u Romów.** Jąłmużnik papieski kard. Konrad Krajewski pojechał do Romów wysiedlanych przez władze Rzymu z nielegalnego obozu w północnej części miasta. Z dotychczasowych ponad 250 mieszkańców pozostało jedynie 12 osób – starszych, chorych i kobiet, którym polski hierarcha przywiózł kolację. Na terenie zajmowanym przez Romów od 1991 r. powstanie m.in. tor do jazdy na deskorolkach. Wysiedleni mają trafić do lokali zastępczych.

■ **Spotkanie Taizé przełożone.** Z powodu pandemii koronawirusa 43. Europejskie Spotkanie Młodych Taizé, które na przełomie grudnia i stycznia miało się odbyć w Turynie, zostało przesunięte na przełom grudnia 2021 i stycznia 2022 r. W ubiegłorocznym spotkaniu, które odbyło się we Wrocławiu, wzięło udział ponad 15 tys. pielgrzymów z ok. 60 państw Europy i świata.

■ **Mińskie rozmowy w Sztokholmie?** Czterostronne rozmowy w sprawie Donbasu z udziałem Ukrainy, Rosji, Niemiec i Francji mogą zostać przeniesione ze stolicy Białorusi do Szwecji. Zaproponował to przedstawiciel Ukrainy, pierwszy prezydent tego kraju Leonid Krawczuk. Dramatyczna sytuacja powybiorcza na Białorusi nie sprzyja prowadzeniu tam jakichkolwiek rozmów.

■ **Kamala Harris kandydatką na wiceprezydenta USA.** Kandydat Partii Demokratycznej na urząd prezydenta USA Joe Biden wybrał swoją zastępczynię. Została nią Kamala Harris. Jej matka pochodzi z Indii, a ojciec z Jamajki. Ona sama była m.in. prokuratorem generalnym Kalifornii. Organizacje amerykańskich katolików uważają ją za radykalną zwolenniczkę aborcji i lewicową przeciwniczkę Kościoła katolickiego.

fot. PAP/EPN ANDY RAIN

MIGRANCY PŁYNĄ NA WYSPY

Brytyjczycy usiłują powstrzymać falę nielegalnych migrantów, przede wszystkim z Syrii, docierających przez morze. Część z nich usiłuje na małych łodziach pokonać kanał La Manche – są wyławiani przez brytyjską straż graniczną i dostawiani do portu w Dover (na zdjęciu). Londyn rozmawia z Paryżem w sprawie wspólnego powstrzy-

mania uchodźców; w tym roku Francuzi zatrzymali już ponad tysiąc osób. Trwa praca nad planem, który ma zapobiec dalszym próbom, co z kolei ma zniechęcić imigrantów do przybywania do Francji. Organizacje humanitarne domagają się od rządu w Londynie, by przyjął jasne zasady legalnego przyjmowania uchodźców.

EMERYTURA SPRZEDAWCY GAZET

Ostatni uliczny sprzedawca gazet w Paryżu, pochodzący z Pakistanu Ali Akbar, przeszedł na emeryturę. Urodził się koło Islamabadu i nielegalnie przybył do Francji w 1973 r. Dziennik „Le Monde” sprzedawał na Bulwarze Saint-Germain, Place de Odéon i stacji metra Sèvres-Babylone. Zaczynał pracę o godz. 12, a kończył, gdy sprzedał co najmniej 50 egzemplarzy. Głośno wykrzykiwał: „Le Monde, Le Monde, Le Monde!”. Spotykał mieszkających w tej okolicy znanych dziennikarzy i polityków. Jeszcze niedawno dowodził, że nigdy nie przestanie pracować – ale przejście 20 km dziennie okazało się dla niego za trudne. W przeszłości gazety

fot. PAP/EPN/Julien de Rosa

były sprzedawane głównie na ulicach, często – także w Polsce – robili to młodzi chłopcy, biegający z naręczami dzienników.

RYGA I OKRĘTY NATO

Do stolicy Łotwy przybyły z wizytą okręty NATO, w tym portugalska fregata „Corte Real” oraz kanadyjski okręt tej samej klasy „Toronto”. Stanowią część SNMG1 – Stałej Morskiej Grupy NATO 1 – która odwiedza Rygę, by potwierdzić zaangażowanie Sojuszu na Bałtyku i wsparcie dla Łotyszy. Po drodze przez Bałtyk fregaty przeprowadziły ćwiczenia, w których uczestniczyły też hiszpańskie myśliwce typu F-18 i francuskie samoloty Mirage 2000-5. Tę aktywność nadzorował samolot NATO wczesnego ostrzegania AWACS. Jak podkreślił obecny na manewrach amerykański generał Andrew Hansen, ćwiczenia wykazały skuteczność działania sił Sojuszu.

fot. PAP/EPN/Valda Kalina

fot. PAP/EPA/MOHAMMED SABER

POROZUMIENIE IZRAEL-ZEA

Izrael i Zjednoczone Emiraty Arabskie uzgodniły, że podejmą działania dla normalizacji stosunków. To efekt pośrednictwa prezydenta USA Donalda Trumpa. Izrael zgodził się na zawieszenie swoich planów aneksji części Zachodniego Brzegu Jordanu. Przewidziane jest m.in. ustanowienie ambasad i bezpośrednich lotów z Abu

Zabi do Tel Awiwu oraz współpraca przy badaniach nad szczepionką na koronawirus. Podpisanie wynegocjowanego układu ma nastąpić w Waszyngtonie, jeszcze przed listopadowymi wyborami prezydenckimi w tym kraju. W odpowiedzi bardzo stanowczo zaprotestowali Palestyńczycy. Porozumienie w ogóle nie zajmuje się ich losem.

VJ DAY W WIELKIEJ BRYTANII

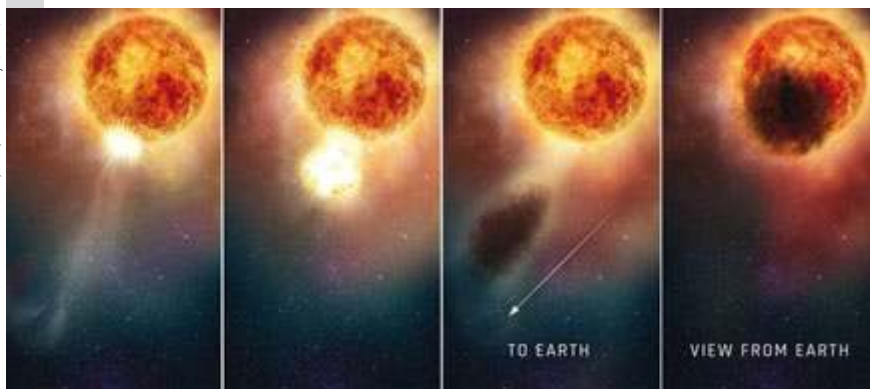
fot. PAP/EPA/Sgt. Graham Taylor

Brytyjczycy po raz 75. obchodzili VJ Day – czyli Dzień Zwycięstwa nad Japonią. Na uroczystościach obecny był książę Karol z małżonką, a także premier Boris Johnson oraz kilku ministrów. Choć główny ciężar walki z Japończykami spoczywał na Amerykanach, to Brytyjczycy bronili m.in. swoich posiadłości w Birmie oraz należącej wówczas do nich Australii. Na zdjęciu: sierżant Lin Bahadur Gurung w mundurze 1 Królewskiego Pułku Strzelców Gurków.

CO PRZYCIEMNIŁO BETELGEZĘ?

Od października 2019 r. trzykrotnie zmalała jasność Betelgezy – czerwonego nadolbrzyma w gwiazdozbiórce Oriona, dziewiątej pod względem jasności gwiazdy na nocnym niebie, oddalonej od Słońca o ok. 640 lat świetlnych. Zmieniła kształt na bardziej owalny i pociemniała, głów-

nie w dolnej swej części. Zastanawiano się, czy stanie się supernową. Badania kosmicznym teleskopem Hubble'a wykazały jednak, że pojawił się obłok pyłu. Naukowcy sądzą, że z powierzchni gwiazdy uwolnił się niedawno bąbel bardzo rozgrzanej plazmy.

fot. PAP/EPA/NASA, ESA, E. Wheatley (STScI)

■ **Polscy maturzyści zatańczyli w Wilnie.** W sercu Wilna, na placu Katedralnym, maturzyści z polskich szkół Wilna wkroczyli w dorosłe życie w rytmie poloneza. Po otrzymaniu świadectw dojrzałości do wspólnego tańca stanęło 80 par tegorocznych abiturientów z sześciu polskich szkół: Gimnazjum im. Jana Pawła II, Gimnazjum Inżynierskiego im. Joachima Lelewela, Gimnazjum im. Władysława Syrokomli, Gimnazjum im. Szymona Konarskiego, Gimnazjum im. Józefa Ignacego Kraszewskiego oraz Liceum im. Adama Mickiewicza

■ **Rosyjski dyplomata zatrzymany.** Czeska policja zatrzymała rosyjskiego dyplomata w nieodległym od Pragi mieście Říčany. Zdaniem policji, usiłował on nielegalnie kupić amunicję snajperską. Dyplomata – pracownik attachatu wojskowego w ambasadzie Rosji w Pradze – został wypuszczony i wyjechał z Czech.

■ **Antyprezydenckie protesty w Seulu.** Pomimo epidemii tysiące Koreańczyków zebrały się przed pałacem prezydenckim w Seulu, wyzywając prezydenta Moon Jae-ina do rezygnacji. Prawicowi przeciwnicy szefa państwa uważają, że kwietniowe wybory parlamentarne, które wygrała partia Moon Jae-ina, były sfałszowane. Doszło do starć z policją.

■ **Talibowie wypuszczeni w Kabulu.** Rząd Afganistanu uwolnił 80 z ostatniej, czterystuosobowej grupy uwięzionych Talibów. Ma to doprowadzić do zakończenia trwającej 19 lat wojny domowej. Wkrótce ma dojść do nowej rundy rozmów pokojowych w Katarze. Wśród zwalnianych są osoby oskarżone o popełnienie bardzo poważnych przestępstw, a 44 są oskarżeni przez USA i inne kraje o działalność terrorystyczną.

■ **Japoński tankowiec tonie.** MV „Wakashio”, przewożący 4 tys. ton ropy, od 25 lipca tkwi na rafach koło wyspy Mauritius. Wyciekająca z niego ropa zagrażała wybrzeżom, bardzo popularnym wśród turystów. Istnieje też niebezpieczeństwo zanieczyszczenia zamieszkanego przez ptaki i zwierzęta rejonu Pointe d'Esny. Tankowiec przełamał się na pół, co uniemożliwi odebranie z niego reszty paliwa.

Serwis przygotowany na podstawie PAP, KAI i RV

Anna Meetschen

Pomoc z nieba

Obchody stulecia bitwy warszawskiej odbiły się dużym echem w mediach zagranicznych, głównie dzięki wypromowaniu tego wydarzenia przez rząd, polskie placówki zagraniczne oraz pravicowe i katolickie media. W zagranicznych mediach katolickich podnoszono wagę tej 18. decydującej bitwy w dziejach świata, ale również jej przełomowego momentu, który został nazwany Cudem nad Wisłą. Dlatego przykro było przeczytać, jak niektóre rodzime lewicowo-liberalne media stroiły żarty z pomocy Maryi, dzięki której ta nierówna w siłach bitwa na obrzeżach stolicy została ostatecznie przez Polaków wygrana.

Podczas obchodów Świąta Wojska Polskiego, które przypada 15 sierpnia, dowódca Garnizonu Bia-

łystok wskazywał na pomoc Matki Bożej przed stulaty oraz na potrzebę Jej opieki także dzisiaj, mówiąc: „Jeżeli Matka Boża nie stanie po naszej stronie, to będzie z nami kruchoch. Wierzę, że trzeba iść dwutorowo: szkolić się, ale

bez tej pomocy, bez błogosławieństwa zwycięstwa nie będzie”. Dzień później liberalne media kpiły z jego słów, wytykając mu, że w przemówieniu za dużo nawiązywał do Maryi. Miał mu za złe, że traktował Jej pomoc i Ją samą poważnie. To nic nowego. Po stu latach powtarza się ta sama historia. Kiedy w obliczu bolszewickiego zagrożenia w 1920 r. Episkopat Polski wysłał do Benedykta XV list z prośbą o modlitwę i błogosławieństwo, papież w odpowiedzi prosił, aby Polacy 15 sierpnia odmawiali Różaniec, prosząc o wsparcie i zwycięstwo za przyczyną Maryi. Tego samego dnia socjalistyczny włoski dziennik napisał, że jeśli papież wierzy w skuteczność Matki Bożej, to ma problem, bo trzy miliony żołnierzy w bolsze-

wickich mundurach i ich działa znaczą więcej niż wszystkie Różańce świata. Ciekawe, że nie znamy komentarza tej gazety po tym, jak właśnie dzięki Różańcom i modlitwie całego Kościoła w Polsce armia bolszewicka została pokonana.

Przez lata Polacy byli ambasadorami Maryi na świecie, dając świadectwo, że z Jej pomocą każde zwycięstwo jest możliwe. I tak spektakularne jak to w 1920 r., i te zwycięstwa mniej znane lub ukryte, odnoszone nad samym sobą, nad swoimi chorobami czy słabościami. Największymi zaś polskimi ambasadorami maryjnymi w świecie byli Jan Paweł II i Prymas Stefan Wyszyński. My możemy iść w ich ślady. A że tak jest, świadczą o tym tysiące pielgrzymów zdążających przez cały sierpień na Jasną Górę. W tym roku w reżimie sanitarnym, ale jednak idą.

Pamięć o tym, że w najtrudniejszych chwilach najlepiej zwrócić się do Maryi, przetrwała nawet na zsekularyzowanym Zachodzie. Całą Francję przemierza w sierpniu pielgrzymka „M de Marie”, której trasa formuje się na kształt litery M i obejmuje pięć sanktuariów maryjnych na trasie

ponad 1500 km. Pielgrzymi są przekonani, że duchowe odrodzenie Francji odbywa się za wstawieniem Dziewicy Maryi. W słynnej bazylice Sacré-Coeur na Montmartre 15 sierpnia abp Michel Aupetit dokonał zawierzenia Paryża dwóm Sercom – Jezusa i Maryi. Tego samego dnia abp Heiner Koch, metropolita Berlina, zawierzył stolicę Niemiec Najświętszemu Sercu Jezusa i Niepokalanemu Sercu Maryi z okazji 90-lecia istnienia archidiecezji berlińskiej. Tym samym abp Koch kontynuuje berlińską tradycję, aby w czasach kryzysu wzywać do ufności w Boga i Najświętszej Maryi Panny, a nie do fatalizmu. Wiele episkopatów z Europy i obu Ameryk zawierzyło w tym roku swoje kraje i narody Sercom Jezusa i Maryi w czasie trwającej pandemii koronawirusa, bo z własnej historii wiedzą, że Maryja nigdy nie zawodzi. To głębokie przekonanie oparte na historycznych faktach trwa, mimo że często wywołuje uśmieszki pojedynczych osób, którym tak trudno dopuścić myśl, że mogą otrzymać pomoc z góry. Może kiedyś doświadczą jej osobiście.

Amerkańscy senatorzy zagrozili sankcjami wobec położonego na wyspie Rugia niemieckiemu miastu Sassnitz. Chodzi o budowę rosyjskiego rurociągu Nord Stream 2.

Terminal promowy Faehrfahen Sassnitz GmbH zarządza portem Mukran, który z kolei ma być węzłem logistycznym Nord Stream 2. Przeciwno budowie rurociągu, którym do Niemiec ma płynąć rosyjski gaz, występuje Polska, a także Ukraina i USA. Dla naszego kraju, podobnie jak dla Ukrainy, uruchomienie Nord Stream 2 oznaczałoby stratę milio-

Spór o rurociąg

fot. PAVEPA/Felipe Trueta

nów dolarów za tranzyt gazu. Z kolei Waszyngton obawia się, że Niemcy uzależnią się od Rosji – i zarazem, wspiera-

jąc budowę, lekceważą sankcje nałożone na ten kraj.

Trzech amerykańskich senatorów, członków komisji

spraw zagranicznych, zagroziło portowi Mukran „mierzającymi sankcjami gospodarczymi i prawnymi,” jeżeli jego władze w dalszym ciągu będą zgadzać się na korzystanie z niego przez specjalne statki do układania rur tego gazociągu.

Takie groźby okazały się skuteczne wobec szwajcarskiej spółki Allseas, której statki pracowały przy rurociągu. Zastąpił je rosyjski „Akademik Czerski” (na zdjęciu), który korzysta z portu Sassnitz. Amerykańskie groźby mogą się okazać skuteczne./pk

Dariusz Kowalczyk SJ

TĘCZOWA (ANTY)TOLERANCJA

Komentatorzy działań aktywistów LGBT zauważają, że owi aktywiści domagają się tolerancji, a sami tolerancyjni nie są. Agresja słowna i fizyczna, prowokacje, profanacje nie mają wszak z tolerancją nic wspólnego. Problem w tym, że neomarksistowskie ideologie, których szpicą jest LGBT, nadają słowom inne znaczenia niż te, które funkcjonują w przestrzeni logicznego myślenia i zdrowego rozsądku. I tak głównym kryterium prawdziwości zdań dla marksisty nie jest zgodność z rzeczywistością, ale rewolucyjna praktyka. Innymi słowy, prawda tkwi w rewolucyjnym czynie, a nie w rzeczywistości, bo przecież rzeczywistość trzeba nieustannie negować, aby stworzyć wymagowany nowy, lepszy świat. Stąd rosły mężczyzna będzie twierdził, że jest kobietą, a układając pięściami obrońcę życia, będzie przekonany, że walczy o tolerancję i szacunek. Przy czym nie dostrzega we własnej postawie żadnej sprzeczności, gdyż tolerancję rozumie w specyficzny, neomarksistowski sposób

Tolerancja to „postawa zgody na wyznawanie i głoszenie poglądów, z którymi się nie zgadzamy, oraz na praktykowanie sposobu życia, którego zdecydowanie nie aprobujemy”. Dla normalnego człowieka postulat tolerancji wymaga wzajem-

ności, to znaczy, że jeśli oczekuję tolerancji od innych, to sam ze swej strony staram się być tolerancyjny. Ponadto tolerancji nie należy mieszać z akceptacją. Jeśli akceptowałbym jakiś pogląd, to nie ma sensu mówić, że go toleruję. Pojęcie tolerancji ma sens w odniesieniu do poglądów i czynów, których nie akceptuję, ale nie odmawiam im prawa do istnienia. Nie akceptuję np. dłubania w nosie w autobusie, ale toleruję kogoś, kto to robi. LGBT-owski neomarksista tolerancję rozumie zupełnie inaczej. Z jednej strony w odniesieniu do siebie domaga się tolerancji rozumianej jako pełna akceptacja, a z drugiej nie toleruje poglądów innych od własnych. I nie widzi w tym żadnej sprzeczności.

Nie widzi sprzeczności, bo został uformowany (a raczej zdeformowany), nawet jeśli nie jest tego świadom, przez neomarksistowskie idee wykute m.in. w szkole frankfurckiej. Wedle tej ideologii istnieje tolerancja tradycyjna (niewłaści-

wa) i tolerancja wyzwalamąca (właściwa). Ta pierwsza byłaby tolerancją burżuazyjną, chrześcijańską, którą należy odrzucić, gdyż stoi na drodze rewolucyjnemu postępowi. Herbert Marcuse, marksistowski socjolog, ideolog rewolucji 1968 r.,

w eseju „Tolerancja represywna” (1965) stwierdza: „Wyzwalająca tolerancja oznaczałaby zatem nietolerancję wobec prawicy i tolerancję dla ruchów lewicowych”.

**Tolerancja
represywna
toleruje jedynie
różne stanowiska
postępowej lewicy.**

Tolerancja to „brak tolerancji dla ruchów reakcyjnych, zanim jeszcze staną się one aktywne, nietolerancja skierowana również przeciw myśleniu, poglądom i słowom (przede wszystkim nietolerancja wobec konserwatystów i politycznej prawicy)”. Marcuse głosił, że postępowca (lewicowca) mniejszość ma moralne prawo do eksterminacji reakcyjnej (konserwatywnej) większości. Tolerancja represywna wyklucza tolerancję dla stanowisk tradycyjnych, konserwatywnych, czyli reakcyjnych, a toleruje jedynie różne stanowiska postępowej lewicy.

Kiedy zatem LGBT-owski neomarksista ma usta pełne hasel o tolerancji, to trzeba być świadomym, że nie ma na myśli normalnej tolerancji ani poszanowania demokratycznych reguł gry. Tolerancja oznacza dla niego to, że wszyscy mają zaakceptować jego najdziksze pomysły. Ale sam nie czuje się wezwany do tolerowania innych stanowisk, w tym stanowiska większości. Przypomina to mentalność Kalego: „Jeśli ktoś Kalemu zabrać krowy to jest zły uczynek. Dobry to jak Kali zabrać komuś krowy”. Tyle że Kali to drobny cwaniaczek. A tutaj mamy do czynienia z totalitarną ideologią, która chce stworzyć nowy świat, zmieniając znaczenia podstawowych pojęć, jak m.in. pleć, małżeństwo, rodzina, matka, ojciec, dzieci. Ideologia ta zagnieżdżyła się na akademickich kampusach, w potężnych mediach, w agendach ONZ i Unii Europejskiej. I paradoksalnie jest ona zdecydowanie nietolerancyjna.

Wspólnota Kościoła musi być uważna, by naiwnie nie dać się nabierać na neomarksistowskie opowieści o potrzebie tolerancji. Bo nie mają one nic wspólnego z chrześcijańskimi cnotami poszanowania godności każdego człowieka, cierpliwości i wyrozumiałości.

dkowalczyk@jezuici.pl
Autor jest profesorem Wydziału Teologicznego Papieskiego Uniwersytetu Gregorianum w Rzymie

Kościół katolicki w Zimbabwe ostro skrytykował rządzących za korupcję i nadużycie władzy. W odpowiedzi katolicy usłyszeli, że „sami powodują kryzys”.

Katolicy stanowią zaledwie 8 proc. mieszkańców tego afrykańskiego kraju, ale ich głos jest słyszany. Po wielu latach rządów lewicowego prezydenta Roberta Mugabego Zimbabwe znajduje się w tragicznej sytuacji gospodarczej.

Kościół przeciw władzom Zimbabwe

Dziesięć lat temu inflacja sięgała 526 trylionów (!) procent rocznie. Upadek Mugabego w 2017 r. i przejęcie władzy przez Emmersona Mnangagwę tylko trochę poprawiło sytuację. Nadal 60 proc. ludności żyje w biedzie, a ponad 5 mln mieszkańców cierpi głód. W liście pasterskim katolicy biskupi stwierdzili,

że Zimbabwe pogrążone jest w „wielowarstwowym kryzysie łączącym zapaść gospodarczą, pogłębiające się ubóstwo, brak bezpieczeństwa w dziedzinie żywności, korupcję i łamanie praw człowieka”.

Minister informacji Monica Mutsvangwa zareagowała natychmiast, dowodząc, że katolicy biskupi są „złem”, a ar-

cybiskup stołeczny Harare Robert Christopher Ndlovu chce doprowadzić do ludobójstwa takiego jak w Rwandzie.

Zdaniem ekspertów, Mnangagwa stosuje metody walki z opozycją ostrzejsze niż Mugabe. Inflacja nie sięga co prawda trylionów, ale wynosi 837 proc., czyli jest druga w świecie (po Wenezueli)./pk

Polacy szczególnie lgną do Matki Bożej. Czym Ojciec to tłumaczy?

Słowo „matka” większości ludzi kojarzy się z poczuciem bezpieczeństwa, miłości, czułości. Nasza religijność zmierza w stronę Maryi, która ochroni płaszczem swojej opieki, przytuli, a nawet jeśli zgani, to delikatnie. Stąd pewnie wypływa nasza miłość do Maryi. Także z doświadczeń wcześniejszych pokoleń. Historia pokazuje, że ilekroć indywidualnie i jako naród uciekaliśmy się do Niej, zawsze doświadczyliśmy Jej opieki. Mówią o tym liczne wota maryjne w kaplicy Cudownego Obrazu. Widać to także w duchowości naszego narodu, w licznych pielgrzymkach zdążających na Jasną Górę.

Na początku pandemii cytowaliśmy słowa pieśni: „Gdzież my, o Matko, ach, gdzież pójdziemy i gdzie ratunku szukać będziemy”. Mówiłem w rozważaniu podczas Apelu Jasnogórskiego o naszych postawach, które przełożyły się na powiedzenie: jak trwoga, to do Boga. Ale do kogoż człowiek w takich chwilach może się uciekać?

Na ile pandemia zmieniła funkcjonowanie sanktuarium?

Zaplanowane wydarzenia, które zostały potwierdzone przez organizatorów, odbywają się z zachowaniem obostrzeń sanitarnych. W pierwsze soboty miesiąca prowadzimy zawierzenie maryjne. Kaplicę adoracji przenieśliśmy z kapli-

fot. Biuro Prasowe Jasnej Góry/M. Ścisłowska

Bezpieczni u Matki

Z o. **Waldemarem Pastusiakiem** OSPPE, kustoszem sanktuarium na Jasnej Górze, rozmawia Irena Świerdzewska

cy św. Pawła do większej kaplicy pokutnej, pozwalającej zachować wymagane odległości między osobami. Sakrament pokuty sprawowany jest w Wieczerniku, konfesjonały są zabezpieczone osłonami z pleksi, zachowujemy wszystkie zasady bezpieczeństwa. Niezmiennie pierwsza Msza Święta sprawowana jest o godz. 5.30 w bazylice, o godz. 6 w kaplicy Cudownego Obrazu, a od godz. 6.15 czynne są konfesjonały.

Witamy też pielgrzymów – tak jak zawsze, ale jest ich dużo mniej niż w zeszłym roku. Dziś, kiedy rozmawiamy, weszła okrojona, ale jednak liczna pielgrzymka archidiecezji krakowskiej –

z 1,2 tys. pątników. Pielgrzymowanie nabrało innego charakteru, najwięcej osób przybywa indywidualnie, przyjeżdża samochodami. Z Siedlec przyszło pieszko małżeństwo świętujące swój jubileusz. Pojawiły się małe grupy pielgrzymów rowerowych. Przybywają tysiące osób, zwłaszcza w weekendowe dni. Wśród nich ludzie z grup pielgrzymkowych diecezjalnych i stanowych, które nie doszły do skutku. Warunkiem zorganizowania pielgrzymki było zachowanie obostrzeń sanitarnych. Każdy z uczestników musiał spać w oddzielnym namiocie, chyba że osoby były spokrewnione, posiłki musiały być zorganizowane przez zewnętrzną

firmę, należało zorganizować sanitariaty. Decyzje odnośnie do formy pielgrzymowania w poszczególnych diecezjach podejmowali biskupi ordynariusze. Jedne diecezje zawiesiły tradycyjne pielgrzymowanie, w innych stworzono pielgrzymki delegatów. Z diecezji warszawsko-praskiej przyszło z bp. Markiem Solarczykiem czterech kapłanów. Rozsądną decyzją były pielgrzymki sztafetowe, tzn. autokary codziennie dowoziły nowe osoby na szlak. Nie trzeba było organizować noclegów, zapewniać wyżywienia, sanitariatów.

Niektórzy pielgrzymi organizowali się sami w małych grupach i rejestrowa-

Waldemar Pastusiak OSPPE (1978) – W 1997 r. wstąpił do zakonu paulinów, 26 maja 2004 r. przyjął święcenia kapłańskie w Częstochowie z rąk bp. Antoniego Długosza. Był wikariuszem, potem proboszczem Sanktuarium Matki Bożej Zwycięskiej w Brdowie i przeorem tutejszego zakonu paulinów, wikariuszem w Sanktuarium Matki Bożej Leśniańskiej w Leśnej Podlaskiej, a od października 2018 r. jest kustoszem Sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze.

li w urzędzie miasta – był to rodzaj prywatnego pielgrzymowania, bez opieki duszpasterskiej. A my tu na Jasnej Górze przed nikim nie zamykamy drzwi. Tylko w czasie pandemii szczególnie dbamy, by nie doszło do zakażeń koronawirusem.

Pielgrzymi mogą czuć się bezpiecznie?

Przestrzegamy wszystkich obostrzeń sanitarnych, poczynając od noszenia maseczek, o co prosimy pielgrzymów. Dezynfekcja odbywa się trzytorowo. Przy wejściach znajdują się dystrybutory z preparatami odkażającymi od rąk. Na koniec każdego dnia środkami dezynfekcyjnymi spryskiwane są wszystkie powierzchnie, które mogły być dotykane przez pielgrzymów. Oprócz tego stosujemy codzienne ozonowanie wnętrza całej bazyliki i kaplicy Matki Bożej. Dotyczy to zarówno tej części, w której przebywali pielgrzymi, jak i tej, w której byli kapłani prowadzący modlitwy. Urządzenie do ozonowania jest darem od Caritas Polska. Te zabiegi stosujemy od marca, od początku pandemii. Do dezynfekcji wewnątrz używamy profesjonalnych środków medycznych, jakich używa się w szpitalach. Ponadto jesteśmy w stałym kontakcie ze stacją sanitarno-epidemiologiczną w Częstochowie. Wypracowaliśmy wspólnie procedury bezpieczeństwa, realizujemy wszystkie wskazania, żeby nic złego się nie wydarzyło. Chcemy, by bezpieczni byli pielgrzymi, ale i my sami. W konwencie jest 120 paulinów, w tym wielu starszych, obciążonych chorobami. Dotychczas nie mieliśmy przypadków zakażeń.

Na wszystko patrzymy oczyma wiary. Matka Boża nas strzeże, ale nie wystawiamy Pana Boga na próbę, staramy się zachowywać wszelkie zasady bezpieczeństwa.

Jak sanktuarium radzi sobie z obsługą i utrzymaniem obiektów dla tysięcy przybywających pielgrzymów?

Zatrudniamy około 300 osób personelu. Utrzymujemy się z ofiar pielgrzymów przybywających na Jasną Górę.

Wierni korzystający z transmisji za pośrednictwem mediów przesyłają ofiary po 5-10 zł. Stworzyliśmy platformy internetowe TPay lub PayPal. Opatrzność czuwa nad nami, byśmy mieli wszystko, co niezbędne do posługi.

Na przestrzeni wieków Jasna Góra dbała o zachowanie tożsamości narodowej, strzegła i wiary. A co na dzisiaj?

Jasna Góra jest nie tylko duchowym, ale i narodowym sanktuarium Polski. Od początku istnienia miała duże znaczenie społeczne. Tutaj wielokrotnie zawierzano Maryi naród Polski, z wielką nowenną Prymasa Stefana Wyszyńskiego, tu powtarzane były akty ślubowania z oddaniem Polski Matce Bożej. W obliczu nawały bolszewickiej sto lat temu akt oddania złożyli biskupi polscy. W stulecie bitwy warszawskiej, 16 sierpnia tego roku, akt zawierzenia biskupów umieszczony zostanie przed wejściem do kaplicy Matki Bożej. Od początku istnienia Jasna Góra była też centrum modlitwy za ojczyznę i za rządzących. Królowie, władcy, prezydenci Polski przez wieki tutaj pielgrzymowali. Prezydent Andrzej Duda w okresie pandemii przybywał trzykrotnie; jego poprzednik Bronisław Komorowski także tu pielgrzymował.

Pielgrzymki Polaków, ale też intencje modlitwne, homilie czy rozważania apelowe nawiązują do sytuacji społecznej kraju. Kiedy zbliżają się wybory, modlimy się o dobrego prezydenta albo dobrych parlamentarzystów – św. Paweł zachęca do modlitwy za rządzących. Modlimy się za wszystkich sprawujących władzę, niezależnie od opcji politycznej, by zarządzili nami mądrze, by poznawali wolę Bożą, która ma się wypełniać przez ich służbę narodowi. Staramy się odpowiadać na potrzeby czasu.

Modlitwa z Jasnej Góry transmitowana jest za pośrednictwem mediów, przez stacje telewizyjne, radiowe, internet. Każdego z 27/28 dnia miesiąca odbywa się nocne czuwanie w intencji beatyfikacji Prymasa Wyszyńskiego. W suplikacjach modlimy się o ustanie pandemii, pamiętamy nie tylko o chorych, ale także o służbach medycznych, sanitarnych, mundurowych. Mieliśmy kontakt z ludźmi objętymi kwarantanną, zakażonymi, przeżywającymi ból, cierpienie, rozgoryczenie. Wspieramy ich. Nie wiemy, kim są osoby, które uczestniczą w nabożeństwach w jasnogórskim sanktuarium za pośrednictwem mediów, ale potem zda-

rza się, że mamy telefony: „Proszę ojca, ojciec mówił do mnie”. Ludzie otrzymują pokrzepienie, zapewnienie o modlitwie.

Jan Paweł II mówił: „Tu zawsze czuliśmy się wolni”. Jak to dzisiaj rozumieć?

To wezwanie odnosiło się do czasu, kiedy różne systemy walczyły z polskością i z religijnością. Jasna Góra była takim miejscem, gdzie pielgrzymi mogli odetchnąć wolnością w relacji z Bogiem i Maryją. Ale człowiek ciągle walczy o bycie wolnym, bo stale narażony jest na pokusy i różnego rodzaju zniewolenia. Zniewolenie następuje w dwóch wymiarach: duchowym i cielesnym. Dzisiaj żyjemy w wolnej ojczyźnie, ale zmagamy się z pokusami ograniczania naszej wolności.

Z kolei wolność ducha oznacza zmaganie ze zniewalającym nas grzechem. Jan Paweł II mówił o posłudze Jasnej Góry w wymiarze ołtarza i konfesjonatu. Spowiedź poprzez zerwanie z grzechem i nałogami daje możliwość przywrócenia wolności dziecięctwa Bożego. W konfesjonatach na Jasnej Górze mają miejsce spowiedzi nieraz po wielu latach życia bez sakramentów.

Naród polski wielokrotnie zawierzany był na Jasnej Górze Matce Bożej. Co z tego wynika?

Program maryjny, jaki pozostawił kard. Wyszyński dla narodu, dla każdego z nas, rozpisany jest na poszczególne pokolenia. Nie będziemy jednak oceniani z jego realizacji jako naród. U kresu życia każdy z nas indywidualnie będzie musiał zdać sprawę, jak wpłynęło na jego życie to zawierzenia, czy był mu wierny. Dla osób deklarujących się jako niewierzące te akty nic nie znaczą. Tym bardziej jest to mobilizacja dla nas wierzących, byśmy dawali świadectwo swoją postawą, zachowaniem.

Jan Paweł II, pytany, jak we współczesnym świecie głosić Chrystusa, powiedział: „Starać się żyć tak, by inni, patrząc na nas, sami zaczęli pytać o Chrystusa”. To jest wyzwanie dla nas – byśmy w naszym narodzie mobilizowali do zmiany tych, którzy się zagubili, zeszli na złą drogę. Abyśmy pokazali, jak żyjemy zawierzeniem Maryi, wiernością Kościołowi, Bogu, jak korzystamy z sakramentów. Oby inni, widząc nas i nasze rodziny, zateśknili za takim stylem i chcieli żyć podobnie.

Uczestnicy tegorocznej Pieszej Praskiej Pielgrzymki Rodzin

fol. Biuro Prasowe Jasnej Góry/Elżbieta Spalek

Wędrowanie sercem

Agnieszka M. Domańska

Spakować namiot, wygodne buty, różaniec i wyruszyć na pielgrzymkę pieszą, bo bez niej nie wyobrażają sobie życia. W ten sposób dla wielu osób każdego roku zaczyna się sierpień. Jak zapamiętamy tegoroczne pielgrzymowanie?

Kiedy w ubiegłym roku pielgrzymi docierali na Jasną Górę, domyślali się, że w roku 2020 pielgrzymki będą wyjątkowe. W końcu to rok setnej rocznicy zwycięstwa Polaków w bitwie warszawskiej, nazywanej Cudem nad Wisłą, i urodzin Karola Wojtyły. Niektóre pielgrzymki miały obchodzić okrągłe jubileusze, a w październiku 2019 r. dowiedzieliśmy się o planowanej na 2020 r. dacie beatyfikacji kard. Stefana Wyszyńskiego. Dla tego trzonem duchowych programów

wielu pielgrzymek miało być właśnie nauczanie św. Jana Pawła II i Prymasa Tysiąclecia. Wtedy nikt nie przewidywał, że za kilka miesięcy organizatorzy będą rozważać, czy w ogóle pielgrzymka będzie mogła wyruszyć, a jeśli tak, to w jakiej formie.

– W tym roku szliśmy w tzw. pielgrzymce sztafetowej. Codziennie przedstawiciele innej grupy z księdzem przewodnikiem jechali w miejsce, gdzie dzień wcześniej zakończyła pielgrzymowanie poprzednia grupa. Grupa liczyła dziewięć osób, żebyśmy mogli iść lewą stroną, jako zwykli piesi, nie zagrażając bezpieczeństwu ruchu, a ze względu na bezpieczeństwo sanitarne na odpoczynki zatrzymywaliśmy się poza parafiami – wyjaśnia ks. Grzegorz Kosiorek, kierownik 36. Pieszej Pielgrzymki Łomżyńskiej. Jak podkreśla, tegoroczni pielgrzymi czuli się naprawdę wyróżnieni, że mogli wyjść na szlak, choć tylko na jeden dzień.

Podobnie wędrowali pątnicy 309. Warszawskiej Pielgrzymki Pieszej Akademickich Grup Siedemnastych. – Nawet je-

den dzień w upale, który nam towarzyszył, był męczący, ale dla pielgrzymów kończących dzień większą trudnością było to, że chcieli iść dalej, do końca. Z jednej strony byli wdzięczni, że mogli choćby przez jeden dzień poczuć fizyczne zmęczenie pielgrzymowaniem, ale z drugiej strony pozostawał duży niedosyt – podkreśla ks. Wojciech Świdzki SAC, przewodnik pielgrzymki.

Energiczną i tryskającą radością 40. Warszawską Akademicką Pielgrzymkę Metropolitalną, w której idzie zwykle kilka tysięcy osób, w tym roku reprezentował jeden ksiądz. Na trasie dołączali do niego księża z wybranych grup. Z kolei w ramach 37. Pieszej Praskiej Pielgrzymki Rodzin do tronu Maryi Jasnogórskiej wyruszyła grupa księży razem z bp. Markiem Solarczykiem.

Niektórzy na Jasną Górę pielgrzymowali indywidualnie. Piotr Figoń co roku angażował się w działania w służb porządkowych WAPM, a w tym roku poszedł na pielgrzymkę z grupką pątników, którzy wcześniej też wędrowali z pielgrzymką akademicką. Jak podkreśla, w tym roku

najbardziej zabrakło mu tego, że był częścią złożonej pielgrzymkowej struktury.

WSPÓLNOTA DUCHA

Bp Marek Solarczyk zwraca uwagę, że pielgrzymowanie zawsze niesie trud pokonywanej trasy, ale w tym roku wyjątkowym doświadczeniem była duchowa wspólnota, której widzialnym znakiem byli pokonujący trasę kapłani. – Jak zawsze był to czas modlitwy, refleksji i tego wszystkiego, co zwykliśmy nazywać „rekolekcjami w drodze”. W tym roku te rekolekcje miały charakter bardziej indywidualny – mówi.

Księża przewodnicy zachęcali, by włączyć się w pielgrzymowanie duchowe i w czasie trwania pielgrzymki odwiedzać pobliskie kościoły, czy sanktuaria. Ojcowie paulini, gospodarze 309. Warszawskiej Pielgrzymki Pieszej, najstarszej pielgrzymki warszawskiej na Jasną Górę, w ramach duchowego wędrowania zaprosili wszystkich do udziału w rekolekcjach pod hasłem „Jak rozkocharać się we Mszy Świętej?”. Z kolei pielgrzymi duchowi i sympatycy WAPM codziennie spotykali się na pielgrzymkowej Eucharystii i Apelu Jasnogórskim w kościele akademickim św. Anny, a oprawę każdego dnia przygotowywała inna grupa pielgrzymkowa. W mediach społecznościowych i na stronie interneto-

przez tych, którzy na szlak pójść nie mogli. Chwile, gdy pątnicy dotarli do kaplicy Cudownego Obrazu, były w tym roku szczególne. – Nie potrafię wypowiedzieć wszystkich przeżyć, ale przede wszystkim była radość i wdzięczność za dokończone dzieło, a jednocześnie ufna modlitwa o bogate owoce duchowej pielgrzymki, w którą były włączone tak liczne osoby. Stając przed obrazem jasnogórskim, modliłem się za wszystkimi: idących, modlących się z nami i za nas, polecających swoje intencje oraz stanowiących wspólnotę duchową w naszej diecezji i poza jej granicami – opowiada bp Solarczyk.

PĄTNIK OD NOWA

Przewodnicy pielgrzymki zwykle nie mogą sobie pozwolić na zbyt długie pielgrzymowanie ze względu na odpowiedzialność za sprawy organizacyjne. Ksiądz Świderski z akademickich „siedemnastek” podkreśla, że w tym roku jeszcze przed pielgrzymką obiecał osobiście zanieść intencje, które złożą pielgrzymi duchowi. Zwraca też uwagę, że służby pielgrzymkowe, często niewidoczne dla pielgrzymów, włączyły się w wędrowanie. – To będzie szczególnym

rekolekcje w drodze. Wcześniej zajmowałem się techniką i logistyką pielgrzymki, a teraz poczułem się od nowa pielgrzymem i wiem, za czym pielgrzymi tęsknią – przyznaje.

Szczególnie dziękuje Panu Bogu, że fragment drogi mógł przejść zupełnie sam, bo był to ważny czas modlitwy osobistej i przemyśleń.

Jak wspomina, pierwszy raz

szedł na Jasną Górę z pielgrzymką z parafii Matki Bożej Ostrobramskiej jako młody chłopak. – Jeszcze wtedy nie myślałem, że Pan Bóg zechce mnie powołać do kapłaństwa, a potem zostanę także proboszczem tej parafii. Na tamtej pielgrzymce, kiedy miałem kilkanaście lat, przeakcentowało się całe moje życie – przyznaje.

ZNAKI CZASU

Tegoroczny sierpień jest szczególny nie tylko dla pątników, ale i dla każdego wierzącego. Obserwując rzeczywistość wokół, wielu z nas zadaje pytanie, w jakim kierunku zmierza świat. Niejedną osobę doświadczenia tegorocznych ograniczeń związanych z epidemią skłonią, by postawić sobie osobiste pytanie: „W jakim kierunku zmierza moje życie, skoro widzę takie znaki wokół mnie?”.

– Przypominają mi się słowa papieża Franciszka o rozeznawaniu, które dokonuje się w dwóch płaszczyznach: wewnętrznej, gdy rozeznajemy swoje braki czy radości, i zewnętrznej, którą papież nazywa „znakami czasu”. Tegoroczne pielgrzymowanie jest świetnym przykładem tego, o co chodziło Franciszkowi i o co chodzi w życiu chrześcijańskim: mam rozeznaczyć znaki czasu, które dzieją się wokół mnie – podkreśla ks. Krzysztof Siwek, przewodnik WAPM.

Wszystkie ograniczenia i przeżycia związane z epidemią, ale też otaczająca rzeczywistość, prowokują do tego, by zupełnie inaczej spojrzeć również na pielgrzymkowe hasła. – Rok temu, gdy podawaliśmy hasło 40. WAPM „Wypłyn na głębię”, nikt nie zdawał sobie sprawy, jakie będzie miało ono znaczenie. Zwykle nie zwracamy uwagi, że apostołowie bardzo dobrze znali akwen, na który codziennie wypływali. Tymczasem głębia to przestrzeń nieznana, która kojarzy się z pewną ciszą, bo tam nie ma już fal uderzających o brzeg. Głębia zawsze związana jest tajemnicą. Kiedy wypływam na głębię, oddaję się w ręce Boga, mówiąc: „Ja nie znam tego miejsca, ale Ty je znasz”. To może dokonać się tylko w ciszy i przestrzeni nieznanej dla mnie – zaznacza ksiądz przewodnik. Właśnie taką przestrzeń stworzyły tegoroczne, zupełnie inne niż dotąd, pielgrzymki.

W pielgrzymce krakowskiej przyszło ponad tysiąc pątników

tot. BP Archidiecezji Krakowskiej

wej pielgrzymki systematycznie pojawiały się też materiały, które miały pomóc w duchowym wędrowaniu: temat dnia, konferencja związana z programem duchowym i konferencja biblijna nawiązująca do Księgi Jonasza.

W czasie, gdy na Jasną Górę zmierzali księża reprezentujący Pieszą Prąską Pielgrzymkę Rodzin, w parafiach diecezji warszawsko-praskiej trwała Nowenna do Matki Bożej Łaskawej. Księża nieśli Matce Bożej intencję dziękczynną za Cud nad Wisłą, ale też liczne intencje powierzone

znakiem tegorocznego pielgrzymowania. Kiedy minie pandemia i będziemy mogli w przyszłym roku pójść, wszystkie służby znów wezmą się do pracy, aby inni mogli bezpiecznie udać się w drogę – dodaje.

Z kolei ks. Grzegorz Kowalczyk, współorganizator 37. PPPR, zaznacza, że podczas regularnej pielgrzymki większość czasu księża organizatorzy poświęcają na logistykę: przemarsz, bezpieczeństwo, bazę noclegową. – Teraz mogliśmy przejść, nie martwiąc się o to. Mogliśmy w pełni poczuć ten trud pielgrzymi i przeżyć wyjątkowe

W SKRÓCIE

■ **Muzeum Józefa Piłsudskiego w Sulejówku** uroczyscie otwarto w przeddzień setnej rocznicy bitwy warszawskiej. W nowym gmachu istniejącego od 2008 r. muzeum zaprezentowano wystawę stałą „Dla Rzeczypospoli-

fol. PAP/Tomasz Czeli

tej. Józef Piłsudski 1867-1935”. Udostępniono też na uroczystość część historyczną kompleksu muzealnego wraz z dworkiem „Milusin”. Regularne zwiedzanie wystawy stałej planowane jest od listopada br.

■ **Nagroda Orła Jana Karskiego dla „Wiasny”.** Białoruskie Centrum Obrony Praw Człowieka „Wiasna” otrzymało tegoroczną nagrodę specjalną Kapituły Nagrody Orła Jana Karskiego. Zostało uhonorowane „za długoletnią obronę praw ludzkich, godności i demokracji oraz budowanie świadomości społecznej, że żadna dyktatura nie jest wieczna”. Wręczenie nagrody planowane jest „w najbliższym możliwym terminie, na jaki pozwoli rozwój wydarzeń na Białorusi”.

■ **Ruszyła zbiórka podpisów** pod petycją poparcia dla sądów, policji oraz prokuratury w związku z podjęciem działań w sprawie Michała Sz. podejrzanego o profanację pomnika Pana Jezusa przed kościołem Świętego Krzyża w Warszawie, pobicie wolontariusza pro-life i zdemolowanie samochodu, którym ten się poruszał. Petycję można podpisać na: <https://www.twojepetycje.pl/petycje/poparcie-dla-dzialan-prokuratury-i-policji-wobec-michala-sz/>

■ **Zmarła Ewa Demarczyk.** „Stała się mitem, jej pieśni wkroczyły na stronicę polskiej prozy, dla niej poeci piszą wiersze, ona budzi sensację kolejnymi recitalami” – pisało o zmarłej w piątek „Czarnym Aniele” polskiej piosenki. Więcej na: www.idziemy.pl/kultura/zmarla-ewa-demarczyk-czarny-aniol-polskiej-piosenki/65402.

fol. PAP/Jacek Bednarczyk

■ **Polski PKB w dół.** GUS poinformował, że polski Produkt Krajowy Brutto w II kwartale 2020 r. spadł w związku z epidemią koronawirusa o 8,2 proc. rdr wobec wzrostu na poziomie 2,0 proc. rdr w I kw. 2020 r. Dane te pokazują – w porównaniu ze spadkami w innych państwach – siłę polskiej gospodarki i skuteczność wprowadzonych przez rząd antykrzysowych działań – komentuje główny ekonomista Ministerstwa Finansów Łukasz Czernicki. Niezależni eksperci zauważają jednak, że jest to największy spadek gospodarki w historii III RP.

fol. PAP/Tomasz Czeli

ROK 1920 PONAD PODZIAŁAMI

W przypadające w setną rocznicę bitwy warszawskiej Święto Wojska Polskiego przed Grobem Nieznanego Żołnierza w Warszawie odbyła się uroczysta odprawa wart, w której wziął udział prezydent RP – zwierzchnik sił zbrojnych. Andrzej Duda przypomniał, że wobec nawały bolszewickiej

obrona Polski była możliwa dzięki wzniesieniu się „ponad podziały polityczne, bohaterstwu i staniu całego narodu niezależnie od przekonań do obrony Rzeczypospolitej”. Prezydent podziękował również żołnierzom za to, jakie świadectwo o polskim wojsku dziś dają na całym świecie.

W JEDNOŚCI Z BIAŁORUSIĄ

W wielu miastach Polski odbyły się wiece poparcia dla Białorusinów protestujących przeciw sfałszowaniu wyników wyborów prezydenckich w ich kraju. Solidarność z Białorusią manifestowano na szczecińskim placu Lotników, gdzie uczestnicy akcji „Usłysz Białorus” podkreślali, że konieczne jest zwrócenie uwagi świata na wydarzenia ostatnich dni. Łańcuchy solidarności z Białorusią tworzone także m.in. w Warszawie, Krakowie, Łodzi i Katowicach.

fol. PAP/Andrzej Crogel

ARCHIDIECEZJA GDAŃSKA MA ADMINISTRATORA

Papież Franciszek mianował bp. Jacka Jezierskiego *sede vacante* administratorem archidiecezji gdańskiej w miejsce abp. Sławoja Leszka Głódzia, który przeszedł na emeryturę. Bp Jezierski w grudniu ukończy 71 lat. Pochodzi z Olsztyna i przez długie lata był związany z archidiecezją warmińską. W 1992 r. został biskupem pomocniczym archidiecezji warmińskiej, a w 2014 r. – biskupem diecezji elbląskiej. Jego dewizą biskupią są słowa „Prawda Chrystusa wyzwala”.

fol. www.twitter.com

SOLIDARNI Z BEJRUTEM

Miniona niedziela była w całej Polsce ogłoszoną przez polski episkopat dniem

fol. PAP/EPA/Nabil Mounze

solidarności z poszkodowanymi po wybuchu w porcie mieszkańcami Bejrutu. Przed kościołami i kaplicami w całej Polsce trwały zbiórki pieniędzy, a w świątyniach – modlitwy. Libańczykom najbardziej potrzeba żywności, pomocy medycznej, schronienia oraz wsparcia psychologicznego. Można nadal pomóc, wpłacając datki na dedykowane konto, a także wysyłając SMS-y. Szczegóły: www.idziemy.pl/spoleczenstwo/na-pomoc-bejrutowi-zniszczenia-sa-ogromne-/65358.

fot. PAP/Tytus Zmijewski

FESTIWAL WISŁY

Odbywający się już po raz czwarty w Bobrownikach (woj. kujawsko-pomorskie) Festiwal Wisły w tym roku tematycznie związany był z setną rocznicą Cudu nad Wisłą i rolą rzeki w wojnie obronnej Polski. Przypomniana została przez flisa-

ków m.in. postać 20-letniego por. Jerzego Pieszkąńskiego, broniącego dostępu do okrętu, którym Rosjanie próbowali sforsować rzekę, żeby okrążyć Warszawę, za co został przez bolszewików zakłuty bagnetami.

MUSIMY BRONIĆ KRZYŻA

fot. PAP/Waldemar Deska

– Użycz łaski swojemu ludowi pielgrzymującemu na ziemi, aby wpatrzony w Maryję, szedł wiernie za Chrystusem – modlił się metropolita krakowski abp Marek Jędraszewski podczas Mszy Świętej na Jasnej Górze. Eucharystia, sprawowana przy ołtarzu polowym, była zwieńczeniem szóstodniowej wędrówki do Matki Bożej Częstochowskiej – 40. Piesza Pielgrzymka Krakowska wyruszyła z Wawelu na Jasną Górę 6 sierpnia pod hasłem „Wielka tajemnica wiary”.

fot. PAP/Artur Reszko

NA ŚWIĘTĄ GÓRĘ GRABARKĘ

Z Białegostoku w 35. Pieszej Pielgrzymce Prawosławnej na Świętą Górę Grabarkę wyruszyło 15 sierpnia 150 osób. To rokrocznie największa w kraju pielgrzymka „na Spasa” do tego sanktuarium. Pielgrzymi w dniach

17-19 sierpnia uczestniczą w głównych uroczystościach Przemienienia Pańskiego. Zwykle pielgrzymka trwa 5-6 dni i liczy do 150 km, tym roku jednak, ze względu na koronawirus, pątnicy szli cztery dni, trasą liczącą ok. 90 km.

■ **Św. Jan Paweł II patronem Kalwarii Zebrzydowskiej.** Metropolita krakowski abp Marek Jędraszewski uroczyste przekazał dekret potwierdzający ten fakt na ręce burmistrza miasta Augustyna Ormantego w odpowiedzi na starania tamtejszej Rady Miejskiej.

■ **Sanktuarium w Kalwarii Pałacowskiej bazyliką.** Decyzją Watykanu kościół w Kalwarii Pałacowskiej k. Przemyśla z Sanktuarium Męki Pańskiej i Matki Bożej został podniesiony do godności Bazyliki Mniejszej. „Jerozolima Wschodu”, jak mówią jedni, czy „Jasna Góra Podkarpacia”, jak mówią drudzy, czekała na ten moment blisko cztery wieki. Dekret został uroczyste ogłoszony podczas Wielkiego Odpustu Kalwaryjskiego 13 sierpnia.

■ **Licheń: 170. rocznica objawień.**

15 sierpnia to ważna data dla licheńskiego sanktuarium. 170 lat temu Matka Boża ukazała się pasterzowi Mikołajowi Sikatce, a 53 lata temu kard. Stefan Wyszyński ukoronował Cudowny Obraz Matki Bożej Licheńskiej koroną papieską. Z tej okazji na uroczystości odpustowe przyjechało do Lichenia ponad 3 tys. pielgrzymów.

■ **Diecezjalne Sanktuarium Najświętszej Maryi Panny Skalmierzyckiej** ustanowił w diecezji kaliskiej jej administrator abp Grzegorz Ryś. Tytuł ten został nadany kościołowi św. Katarzyny Aleksandryjskiej w Skalmierzycach.

■ **Brewiarz ks. Ignacego Skorupki** – kapłana, który poległ sto lat temu w czasie bitwy warszawskiej – można oglądać na wystawie stałej w Muzeum Diecezjalnym w Sandomierzu. Zabytkowy modlitewnik pochodzi z daru ks. Jana Wiśniewskiego. Przedtem przechowywany był w „Muzeum pamiątek narodowych”, które ks. Wiśniewski urządził na piętrze plebanii w Borkowicach, gdzie był proboszczem od 1913 r. do swej śmierci w 1943 r.

■ **Nowi biskupi emeryci.** Ojciec Święty Franciszek przyjął rezygnację bp. Mieczysława Cisy z pełnienia posługi biskupa pomocniczego archidiecezji lubelskiej. Bp Ciso 15 sierpnia skończył 75 lat i tym samym osiągnął wiek emerytalny. W Konferencji Episkopatu Polski pełnił funkcję m.in. przewodniczącego Komitetu ds. Dialogu z Judaizmem, przewodniczącego Rady ds. Dialogu Religijnego, przewodniczącego Zespołu ds. Dialogu ze Wspólnotą Kościelną Luteransko-Augsburską. Kilka dni wcześniej papież Franciszek przyjął również rezygnację abp. Sławoja Leszka Głódzia z pełnienia posługi arcybiskupa metropolity gdańskiego. Abp Głódź 75 lat skończył 13 sierpnia. Więcej na s. 22.

Jacek Karnowski

Obce narracje

Jest część Polski, która przy okazji każdej ważnej rocznicy uważa, że obchody są zbyt skromne, pozbawione rozmachu. To ludzie, którzy nie zauważają ważnych filmów i pięknych uroczystości, za to będą stale przypominać o braku obecnego pomnika (ma być za rok). Gdyby pomnik był, też wiele by to nie zmieniło, bo przecież miał być luk tryumfalny. Tego typu narzekania wiele nie wnoszą, a często ich jedyną funkcją jest wpędzanie narodowej psyche w stan zgorzknienia. Przypominają nam także, że wady narodowe same z siebie nie znikają, że trwają nawet wtedy, gdy każdy może działać i budować. Mimo to jest to postawa zasługująca na pewnego rodzaju szacunek, ponieważ można założyć, iż wyrasta z miłości do ojczyzny. Jest swego rodzaju – jałowym, ale jednak – poszukiwaniem doskonałości.

Jest i druga postawa. Taka, która zawsze znajdzie okazję do kopnięcia Polski i jej dziejów w czasie rocznicowej fiesty. Taka, która czerpie swoją radość z podkopywania narodowej dumy. Taka, która ma niebawem wręcz skłonność do promowania i przyjmowania punktu widzenia wrogów Polski. Co ciekawe, nawet wówczas, gdy sądzimy, że coś się przełamało, zmieniło na lepsze, że pewne złe wzorce jednak odeszły w przeszłość, zostały skompromitowane, ta skłonność do plucia na własne dzieje wraca jak

bumerang. Tak jakby była instynktem, naturą, ciągłą potrzebą środowisk, które doszły do wysokich pozycji społecznych, stale pielęgnując wstręt do wspólnoty, którą teoretycznie reprezentują. Wszystko inne – także świętowanie rocznic – zdaje się być udawa-

niem, parawanem, który ma zwieść widzów.

Tak było i w tym roku. Tygodnik „Newsweek” i portal Onet, wydawane przez szwajcarsko-niemiecki koncern Ringier Axel-Springer, znalazły sposób, by 15 sierpnia powieścić Polakom, że w zasadzie to powinni się wstydzić, a nie dumnie świętować ocalenie ojczyzny i Europy. Co ciekawe, sięgnięto po twórczość dość

starą, bo liczący sobie już 11 lat tekst Igora T. Miecika pokazujący wojnę polsko-bolszewicką z perspektywy rosyjskich jeńców. Autor pisze o rzekomym złym traktowaniu bolszewickich żołnierzy, pada także słowa o „barbarzyńskich łagrach II Rzeczypospolitej”. To w „Newsweeku”. Na Onecie eksponowano ten sam wątek, ale w innym ujęciu, poprzez wspomnienia bolszewickiego lekarza, który znalazł się na froncie. Tytuł mówi wszystko: „Tego, co wyprawiają Polacy, nie da się opowiedzieć”.

Są i mniej drastyczne przykłady tego samego zjawiska. Otóż 16 sierpnia, dzień po rocznicy „Rzeczypospolitej” zamieściła wywiad z ambasadorem Rosji w Polsce Siergiejem Andriejewem. Przekaz jasny: Polska nikogo w 1920 r. nie ocaliła. „Nawet gdyby Rosja pod Warszawą odniosła zwycięstwo, to nie doprowadziłoby to do rewolucji w Europie. Nie było tam ku temu obiektywnych przesłanek,

a Rosja Radziecka, po bardzo ciężkiej wojnie domowej, po prostu nie miała siły, aby kontynuować działania wojenne” – ocenił ambasador. Co prawda Andriejew dostrzega, że licząc na poparcie ze strony polskich robotników i chłopów, bolszewicy przeżyli się fatalnie („okazało się, że w Polsce przywiązanie do obrony niepodległości państwa przed zagrożeniem zewnętrznym jest dla narodu ważniejsze od podziałów klasowych”), ale sam fakt biegania po opinii ambasadora rosyjskiego w takim momencie może zdumiewać.

Po skandalicznych tekstach Onetu i „Newsweeka” premier Mateusz Morawiecki napisał list do prezesa koncernu Ringier Axel-Springer. „Nie wyobrażam sobie, by 1 września – w dzień 81. rocznicy wybuchu II wojny światowej – którakolwiek z podległych Panu redakcji opublikowała ckiwe wspomnienia członka niemieckiej armii hitlerowskiej, piszącego o potworach z Armii Krajowej. Chyba że redakcje należące do kierowanego przez Pana wydawnictwa są zdolne również do tego? Albo żeby którykolwiek z dziennikarzy w rocznicę powstania w warszawskim getcie pisał o spisku Żydowskiej Organizacji Bojowej przeciwko pokojowo usposobionym naziściom?” – stwierdza szef rządu.

Pytania jak najbardziej zasadne, i w istocie przypominające sprawę jeszcze ważniejszą: tak wysoki udział kapitału zagranicznego w rynku mediów jest zjawiskiem patologicznym, skazującym Polskę na stałe zewnętrzne ingerencje w procesy polityczne i społeczne, także w sferze polityki historycznej. A tego samymi listami – choć potrzebnymi – się nie zmieni. Ustawami też będzie trudno. To można zmienić tylko za pomocą skoordynowanej polityki państwowej na bardzo różnych polach.

Autor jest redaktorem naczelnym tygodnika „Sieci”

Zmarł Henryk Wujec

fot. PAP/Łezek Szymański

Henryk Wujec, były działacz opozycji demokratycznej, członek KOR, działacz „Solidarności”, więzień polityczny, po 1989 r. wieloletni poseł, doradca prezydenta Bronisława Komorowskiego, zmarł 15 sierpnia. Choć politycznie związany był z układem okrągłostołowym i środowiskiem „lewicy laickiej”, jego zwolennicy i przeciwnicy zgodnie przyznają: był dobrym, pomagającym ludziom człowiekiem. „Choć różniło nas wiele w ocenie współczesnych i przyszłych polskich spraw, jestem pewien, że my, żyjący dziś w wolnej, suwerennej i prawdziwie niepodległej Polsce, w której sami decydujemy o naszych sprawach, wiele Mu zawdzięczamy” – napisał na Twitterze prezydent Andrzej Duda.

Podwyżki dla wybranych?

Wiele kontrowersji, zwłaszcza w obliczu spowodowanego epidemią koronawirusa spadku o 8,2 proc. polskiego PKB oraz spadku tempa podwyżek płac, wywołało przyjęcie przez sejm ustawy podwyższającej o ponad 50 proc. wynagrodzenia dla samorządowców, parlamentarzystów i osób zajmujących kierownicze stanowiska w państwie. Za jej przyjęciem głosowali posłowie wszystkich klubów i partii oprócz Konfederacji. Nowością jest wprowadzenie pensji dla współmałżonki Prezydenta RP. Senat zagłosował przeciwko projektowi.

NA JASNEJ GÓRZE

fol. PAP/Waldemar Deska

Polskę zagrożoną najazdem bolszewickim biskupi ofiarowali 27 lipca 1920 r. przed Cudownym Obrazem Matki Boskiej Częstochowskiej Najświętszemu Sercu Jezusowemu. Następnego dnia oddano Rzeczpospolitą pieczy Królowej Korony Polskiej. Wspominając to wydarzenie, w setną rocznicę Cudu nad Wisłą abp Wacław Depo dziękował za ofiarną miłość Jezusa, która w tajemnicy ukrzyżo-

wania i zmartwychwstania stała się miłością zwycięską. Przypomniat, że „w setną rocznicę Cudu nad Wisłą, który w sierpniu 1920 r. za przyczyną Najświętszej Maryi Panny ocalił naszą ojczyznę i cywilizację europejską od bolszewickiego panowania, my, pasterze Kościoła w Polsce, podobnie jak nasi poprzednicy przybywamy na Jasną Górę”. – To tutaj od pokoleń uczymy się, że królowanie Chrystusa, a wraz z nim Maryi Królowej Polski obejmuje w szczególności sposób również służbę narodowi – mówił metropolita częstochowski. Zaznaczył, że „na Jasnej Górze, uświadamiamy sobie wyraźniej odpowiedzialność za chrześcijańskie dziedzictwo polskiej ziemi, potrzebę wspólnej troski wszystkich warstw społecznych, nie tylko za materialne, tak-

że za duchowe dobro naszej ojczyzny”. „Najświętsze Serce Jezusa! Tobie zawierzamy wszystkie stany i powołania, duchowieństwo, osoby życia konsekrowanego, wszystkich wiernych którzy Polskę stanowią, w kraju i poza jego granicami. Oddal od nas wszelką zarazę grzechów, pandemię koronawirusa, grożącą nam suszę, jak również kryzys ekonomiczny i związane z tym bezrobocie. Te prośby ośmielamy się zanieść przez przyczynę Królowej Polski, naszej Matki” – brzmiały słowa aktu oddania, w którym zawarte było także m.in. dziękczynienie za setną rocznicę urodzin św. Jana Pawła II oraz decyzję o beatyfikacji kard. Stefana Wyszyńskiego.

1

U Matki w Piekarach Śląskich

Prawo i konstytucja nie są dla mniejszości, czy większości, są dla wszystkich, i wszyscy są zobowiązani ich przestrzegać – mówił w minioną niedzielę w Piekarach Śląskich abp Jan Romeo Pawłowski podczas dorocznej Pielgrzymki Kobiet i Dziewcząt do tamtejszego Sanktuarium Matki Bożej Sprawiedliwości i Miłości Społecznej. – Dzisiaj zdrowa rodzina jest ze wszystkich stron atakowana, często poniżana, wyśmie-

wana. Często także w tym kraju, na tej ziemi, skropionej potem ludzi pracy i krwią tych, którzy walczyli o jej wolność, podnosi się rękę na rodzinę, chcąc, aby się wynaturzyła – stwierdził, zauważając, że w Polsce rodzina podlega konstytucyjnej ochronie. Doroczna pielgrzymka kobiet to – obok majowej pielgrzymki mężczyzn – jedno z najważniejszych wydarzeń religijnych na Górnym Śląsku.

1

fol. PAP/Andrzej Grygiel

Szczyt pielgrzymkowy

Trwa szczyt pielgrzymkowy na Jasnej Górze, związany z obchodami uroczystości Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny oraz święta Matki Bożej Częstochowskiej. W tym roku na drugą część sierpnia ogłoszono blisko sto grup pielgrzymkowych.

Z powodu epidemii koronawirusa pielgrzymów będzie o ok. 80-85 proc. mniej niż przed rokiem w tym samym okresie, jednak i tak władze miasta szacują, że do Częstochowy przybędzie ich ponad 18 tys. Na Jasną Górę przed uroczystością Wniebo-

wzięcia dotarły pielgrzymki piesze „długostanowców” – m.in. z Helu, Gdańska, Białegostoku i Olsztyna. Niektóre pielgrzymki, jak sandomierska czy gdańska, szły sztafetowo, inne duchowo i zaledwie w kilku etapach, jak zielonogórsko-gorzowska, a jeszcze inne w małych grupach, do 150 osób, przemierzały tradycyjny szlak z noclegami w namiotach, jak warmińska. W czas pielgrzymowania sztafetowego z Helu wpisało się prawie 300 pątników. Dwadzieścia osób stanowiło stały skład zabezpieczający pielgrzymkę organizacyjnie: służby sanitarne, porządkowe, diakonia muzyczna, kierowcy i oni pokonali całą drogę. Jak zapewnia ks. Robert Jahns, kierownik pielgrzymki, nie było opcji, żeby Kaszubi na Jasną Górę nie przyszli. – Zachowaliście ciągłość pielgrzymki. Także w tym trudnym czasie dla Polski i świata pielgrzymka odbyła się, dziękuję wam za to – powiedział na Jasnej Górze kard. Kazimierz Nycz, witając 14 sierpnia 309. Warszawską Pielgrzymkę Pieszą. Z konieczności respektowania rygorów sanitarnych przyszło w niej tylko 61 osób.

1

fol. PAP/Waldemar Deska

Znane czasopismo naukowe „The Lancet” opublikowało artykuł dotyczący się prognoz demograficznych do 2100 r. autorstwa zespołu naukowców z Uniwersytetu Waszyngton pod przewodnictwem prof. Christophera J.L. Murraya.

Kazimierz Dadak

Demografia i polityka

Zespół wypracował nową metodologię prognozowania zmian w tym zakresie. Według jego szacunków liczba ludności świata z obecnych 7,6 mld ma się podnieść do 9,7 mld w 2064 r., a potem spadać i na koniec tego stulecia wynieść 8,8 mld. Naukowcy z Uniwersytetu Waszyngton uważają, że spadek dzietności będzie znacznie wyższy od przewidywanego przez agendę ONZ zajmującą się demografią i dlatego ich szacunek jest o ponad 2 mld niższy od oenetzowskiego.

Zespół pod kierunkiem prof. Murraya brał pod uwagę szereg czynników i dla każdego przyjął szereg wariantów, stąd też liczba 8,8 mld jest wartością według nich najbardziej prawdopodobną. Natomiast jeśli przyjąć, że spadek dzietności będzie największy z możliwych, to będzie nas mniej o kolejne 2 mld; jeśli zaś przyjmujemy scenariusze przeciwnie, to w 2100 r. liczba ludności wyniesie aż 13,6 mld.

PRZYROSTY I SPADKI

W poszczególnych regionach i krajach będą mieć miejsce ogromne przemiany demograficzne. Afryka na południe od Sahary zanotuje niebywały przyrost ludności, z niewiele ponad 1 mld w 2017 r. do prawie 3,1 mld w 2100 r. Niektóre kraje mają zanotować wręcz niewiarygodne zmiany, np. Nigeria z niewiele ponad 200 mln ludności przyrost do 790 mln. W wartościach względnych jeszcze większe przyrosty mają zanotować niektóre kraje Sahelu: Czad – skok z 15 mln do 123 mln, Niger z 21 mln do 185 mln i Mali z 20 mln do 85 mln. Au-

torzy opracowania zauważają, że ich model nie bierze pod uwagę zdolności danego kraju do wyżywienia ludności i sygnalizują, że właśnie w przypadku Sahelu ich szacunki mogą się nie spełnić. Niemniej nawet znacznie niższy od przewidywanego wzrost ludności w tym regionie może spowodować fale migracji do Europy, przy której te notowane w ostatnich latach okazałyby się nieznaczającym wydarzeniem.

Wielki, ale znacznie mniejszy przyrost ludności zanotuje świat arabski (Bliski Wschód i Afryka Północna) – do prawie miliarda z 600 mln. Natomiast ogromny spadek liczby ludności ma wystąpić w Azji Wschod-

niej, szczególnie w Chinach – z 1,4 mld do niewiele powyżej 700 mln. Tego typu szacunki na pewno napawają optymizmem amerykańskich strategów orędujących na rzecz prowadzenia zmagania z Krajem Środka. Indie zaś, obecnie drugi najbardziej ludny kraj świata, mają zanotować spadek z prawie 1,4 mld do blisko 1,1 mld.

Zespół z Uniwersytetu Waszyngton opracował te prognozy, biorąc pod uwagę migracje ludności. Tym sposobem wiele krajów bogatych, cieszących się niskim współczynnikiem dzietności, dużo poniżej progu zastępowalności pokoleń (wynoszącego 2,1 dziecka na jedną kobietę), nie zanotuje wielkich zmian demograficznych. Na przykład liczba ludności USA ma wzrosnąć z 325 mln do 335 mln. Podobnie w Europie Zachodniej populacja ma zmniejszyć się z 433 mln do 375 mln. Niemniej jednak w ramach tego obszaru mają nastąpić ogromne przetasowania. Włochy i Hiszpania mają stracić około połowy ludności – w przypadku Italii ma dojść do spadku z 61 mln do 31 mln, Hiszpanii zaś z 46 mln do 23 mln.

Kilka innych krajów ma zanotować wzrost. Najwyższy względny przyrost ma wystąpić w Szwecji, z 10 mln do 13 mln, znacznie mniejszy w Wielkiej Brytanii, z 67 mln do 71 mln. Francja ma wykazać stabilność zaludnienia – wzrost o 1 mln, do 67 mln. W Niemczech ma nastąpić istotny spadek – do 66 mln z 83 mln. Do Europy Zachod-

niej zalicza się także Izrael, gdzie eksperci z Uniwersytetu Waszyngton przewidują istną eksplozję ludności – wzrost z niespełna 9 mln do ponad 24 mln. Biorąc pod uwagę dynamikę wzrostu ludności arabskiej i żydowskiej, powyższe oznacza zupełną dominację tej pierwszej. Jak w tych warunkach będzie wyglądać idea syjonistyczna, trudno przewidzieć. Zostawmy jednak to zmartwienie samym zainteresowanym, a zajmijmy się własnymi kłopotami.

POLSKA PESYMISTYCZNIE

Niestety, sytuacja w Polsce ma wyglądać tak jak we Włoszech i Hiszpanii, a mówią

bez ogródek – znacznie gorzej. Prognozowany jest spadek do 15,4 mln z 38,4 mln (w 2017 r.), czyli utrata 60 proc. obecnej liczby ludności. Bardziej pesymistyczny scenariusz zakłada zaludnienie Polski w wysokości niespełna 12 mln, bardziej optymistyczny – prawie 21 mln. Oczywiście duża część spodziewanego ubytku nastąpi w wyniku emigracji. Słabą dla nas pociechą może być to, że podobne procesy wystąpią w całym naszym regionie: całkowita liczba ludności w Europie Środkowej ma zmaleć o około 55 proc., z 115 mln do 52 mln. W sumie rysuje się obraz jak z Biblii: „każdemu, kto ma, będzie dodane; a temu, kto nie ma, zabiorą nawet to, co ma” (Łk 19,26).

My „nie mamy”, ponieważ przez cały okres transformacji, bez względu na to, która opcja polityczna sprawuje władzę, prowadzimy taką a nie inną politykę gospodarczą. Ostatnie lata cechowały się ogromnym wzrostem transferów społecznych, czyli przelewania pieniędzy z kieszeni jednego podatnika do kieszeni drugiego podatnika. Nie jest to polityka, która mogłaby przynieść oczekiwane skutki w dłuższym okresie. Na dłuższą metę konieczne jest przyspieszenie tempa wzrostu gospodarczego, a to nie jest możliwe bez poważnego wzrostu nakładów na inwestycje, naukę i prace badawczo-rozwojowe. Niestety, w tych zakresach nie zanotowa-

Dla Polski do 2100 r. prognozowany jest spadek do 15,4 mln z 38,4 mln, czyli utrata 60 proc. obecnej liczby ludności.

liśmy żadnych zmian. Albo więc wskoczy-
my na dużo wyższy poziom technologicz-
ny i organizacyjny, albo nadal będziemy
dostarczycielami wykształconej siły ro-
botycznej dla bardziej zaawansowanych go-
spodarek Unii.

IMPLIKACJE GOSPODARCZE

Oczywiście tak niezwykle spadek licz-
by ludności będzie mieć ogromne im-
plikacje gospodarcze. W 2017 r. nasz
całkowity PKB dawał nam pozycję 23.
największej gospodarki świata. Z grub-
szą pozycję tę utrzymamy do połowy tego
stulecia, ale w 2100 r. będziemy już na 44.

z pierwszej dziesiątki wypadną Brazyli-
a, Włochy i Rosja (14. w 2100 r.).

EMERYCI I IMIGRANCY

Naiwnością byłoby sądzić, że rzecz kończy
się na tym, które miejsce zajmujemy w hierar-
chii światowych potęg gospodarczych, choć to
też jest istotny czynnik. Autorzy tego studium
stwierdzają, że kraje, w których wystąpi spadek
ludności o więcej niż 25 proc., zanotują wzrost
stosunku liczby ludzi po osiemdziesiątce do
tych, poniżej 15 lat, z obecnego 0,16 do 1,5 –
i z tego powodu finanse publiczne tych krajów
znajdą się w niezwykle trudnej sytuacji. Przypo-
mnijmy: spadek ludności w Polsce ma wynieść

wrócono poprzedni niższy wiek emerytalny.
Fakt ten okrzyknięto sukcesem narodowym,
podczas gdy potrzebna jest dokładnie odwrot-
na propaganda – musimy się zmobilizować
i dłużej pracować, żeby wypracować lepszą
przyszłość dla naszych dzieci i wnuków.

Także z kretesem pogrzebano ideę, która
od dawna ratuje demografię np. krajów an-
glosaskich (prezydentura Donalda Trumpa
w USA stanowi tu jaskrawy wyjątek) – imigra-
cję połączoną ze skuteczną polityką asymilacji
przybyszów. Swego czasu mówiono o repa-
triowaniu Polaków zesłanych do Kazachsta-
nu, dziś nawet o tym głucho. Natomiast jutro
wszystkie kraje wysoko rozwinięte będą się bić

*Hiszpania i Włochy mają w tym stuleciu
utracić połowę liczby mieszkańców*

fot. PAP/EPN, Enric Fontcuberta

miejscu. Kraje europejskie, które jak my
nie są prężnymi i dynamicznymi syste-
mami gospodarczymi, zanotują podob-
ne zjawisko. Włochy np. przemieszczą
się z dziewiątej na 25. pozycję, Hiszpania
zaś z 13. na 28.

W pierwszej dziesiątce wielkich zmian
nie będzie. Stany Zjednoczone i Chi-
ny będą przewodzić, na trzecią pozycję
(z siódmej) wskoczą Indie, dalej zaś upla-
sują się o jedno oczko niżej niż dziś Ja-
ponia, Niemcy, Francja i Wielka Bryta-
nia. Na ósmą pozycję awansuje Australia
(obecnie 12., ale nastąpi tu wzrost ludo-
ści o 50 proc., z 24 mln do 36 mln), potem
Nigeria (tu wielki postęp, skok z 28. miej-
sca) i Kanada (obecnie 11.). Natomiast

nie 25, a 60 proc.! Zatem obciążenie podatko-
we tych stosunkowo nielicznych osób, które
będą wówczas pracować, wynikające z koniecz-
ności utrzymania publicznego systemu ubez-
pieczeń społecznych, będzie niebotyczne, albo
tych systemów po prostu nie będzie. Oczywiście
politycy, którzy doprowadzają Polskę do takiej
perspektywy, będą dawno leżeć w grobie, a za
ich błędy będą płacić wnuki.

Błędy polityków nie ograniczają się tylko
do zgubnej polityki gospodarczej, ale i obli-
czonej na krótką metę polityki społecznej. Re-
cepty chroniące przed skutkami nadciągającej
zapaści demograficznej są powszechnie znane.
Jednym z nich jest przedłużanie okresu akty-
wności zawodowej. Na całym świecie podnosi
się wiek emerytalny, natomiast w Polsce przy-

o imigrantów! Tu właśnie leży tajemnica przy-
rostu ludności w Szwecji i Wielkiej Brytanii
czy stabilna populacja we Francji. Nad Wisłą
każdego potencjalnego imigranta postrzega
się jako terrorystę, natomiast w Szwecji widzi
się w przybyszach kolejnych Zlatanów Ibra-
himovichów, w Anglii – Jadonów Sanchów,
Francji – Zinedine'ów Zidanów, a w Niem-
czech – Mesutów Özilów.

Tym sposobem Niemcy i Francja zacho-
wują swoją pozycję w Europie, Polska zaś
dokona wielkiego postępu w tym, aby pod
względem liczby ludności cofnąć się do sta-
nu sprzed rozbiorów.

Autor jest profesorem ekonomii
w Hollins University
w stanie Wirginia, USA

Alaksandr Łukaszenka najwyraźniej przegrał wybory prezydenckie, ale chce za wszelką cenę utrzymać się u władzy. Stąd wojsko i milicja na ulicach i brutalne tłumienie protestów. Ale też nie są to protesty wąskiej grupy opozycjonistów, lecz wzburzonego sfałszowaniem wyborów społeczeństwa.

wyborcze wywiesiły wyniki głosowania, które dawały Cichanouskiej powyżej 70 proc. głosów. W informacji podane przez CKW o miażdżącej wygranej Łukaszenki uwierzył więc mało kto. Sama Cichanouska nie uznała oficjalnych wyników.

Na ulice wyszli więc ludzie. Nie tylko w Mińsku, ale i w wielu innych miastach. Skrzykiwali się przez internet. Protesty rozlewały się na cały kraj. Odpowiedź władz była zdecydowana: do walki ruszyły specjalne oddziały milicji, OMON. Te zdjęcia pokazywały polskie stacje telewizyjne, pojawiały się na portalach internetowych: ubrani na czarno omonowcy z metalowymi tarczami i pałkami gonili ludzi, bili, szarpali, wrzucali do samochodów-więźniarek. Co najmniej jedna osoba została

ści narodowych i wolności słowa”. Z kolei premier Mateusz Morawiecki wezwał do zorganizowania szczytu Unii Europejskiej.

Szczytu, niestety, nie będzie, ale UE wydała specjalną deklarację. Uczynił to szef unijnej dyplomacji Josep Borrell, który podkreślił, że wybory na Białorusi nie były ani wolne, ani uczciwe: „Władze państwowe zastosowały nieproporcjonalną i niedopuszczalną przemoc, powodując co najmniej jedną śmierć i wiele obrażeń. Zatrzymano tysiące ludzi i nasiliły się represje wobec wolności zgromadzeń, mediów i wolności słowa. Wzywamy białoruskie władze do natychmiastowego i bezwarunkowego uwolnienia wszystkich zatrzymanych”. W deklaracji znalazło się stwierdzenie, iż możliwe jest „podjęcie działań wobec osób odpowie-

Białoruski dyktator walczy o władzę

Piotr Kościński

Według oficjalnych wyników, Łukaszenka dostał nieco powyżej 80 proc. głosów, a jego główna kontrkandydatka Swiatłana Cichanouska – ponad 10 proc. Tymczasem według danych z tych lokalnych komisji wyborczych, które wywiesiły wyniki, to Cichanouska otrzymała 70-80 proc.

W poniedziałek 10 sierpnia po południu Cichanouska udała się do Centralnej Komisji Wyborczej, by złożyć protest. Nieoczekiwanie spędziła tam aż siedem godzin – i udała się w nieznanym kierunku. Później minister spraw zagranicznych Litwy Linas Linkevičius poinformował, że przyjechała do Wilna. Ona sama opublikowała później dwa nagrania. W pierwszym zrozpaczonym głosem mówiła, że „pozostała słabą kobietą” i „nie daj Boże stanąć przed takim wyborem, przed którym się znalazła”. W drugim, czytany z kartki, wezwała ludzi do zaprzestania protestów. Nie patrzyła w kamerę, a wyglądała, jakby stał przed nią człowiek z wycelowanym pistoletem...

POWYBORCZY TERROR

Oficjalne przedwyborcze sondaże państwowe dawały Łukaszence właśnie około 80 proc. głosów. Innych niż państwowe badań opinii publicznej robić nie można, powstawały jednak rozmaite nieoficjalne – i z nich wynikało, że szef państwa może liczyć zaledwie na kilkanaście procent, może trochę więcej.

Podobne wyniki przyniósł exit poll przeprowadzany przez prorządową organizację młodzieżową. Ale niektóre lokalne komisje

zabita, było wielu rannych, liczba aresztowanych wynosiła najpierw setki, a potem tysiące.

Żeby utrudnić, a nawet uniemożliwić łączność, władze zaczęły wyłączać internet i utrudniać połączenia telefoniczne. Centra miast opanowywała milicja. W odpowiedzi protestujący gromadzili się na przedmieściach, w miejscach nieoczekiwanych. W kolejnych dniach protest zaczął przygasać – najaktywniejsi znaleźli się za kratkami. Zarazem organizowano inne formy sprzeciwu, np. formowały się demonstracje samochodowe.

Milicja atakowała dziennikarzy. Pobity został reporter Bielsatu, a polski dziennikarz z Grodna Jan Roman stracił cztery zęby, gdy milicjant kopnął go w twarz. Kilku dziennikarzy zostało zatrzymanych – w Witebsku sąd skazał jednego z nich na dziesięć dni aresztu.

ŚWIAT KRYTYKUJE

Na działania Łukaszenki zareagowała wspólnota międzynarodowa. W poniedziałek prezydenci Polski i Litwy Andrzej Duda i Gitanas Nausėda wydali oświadczenie, w którym stwierdzili: „Jako sąsiedzi Białorusi apelujemy do władz białoruskich o pełne uznanie i przestrzeganie podstawowych standardów demokratycznych. Wzywamy do powstrzymania się od przemocy i do respektowania podstawowych wolności, praw człowieka i obywatela, w tym praw mniejszo-

ści narodowych i wolności słowa”. Z kolei premier Mateusz Morawiecki wezwał do zorganizowania szczytu Unii Europejskiej.

Szczytu, niestety, nie będzie, ale UE wydała specjalną deklarację. Uczynił to szef unijnej dyplomacji Josep Borrell, który podkreślił, że wybory na Białorusi nie były ani wolne, ani uczciwe: „Władze państwowe zastosowały nieproporcjonalną i niedopuszczalną przemoc, powodując co najmniej jedną śmierć i wiele obrażeń. Zatrzymano tysiące ludzi i nasiliły się represje wobec wolności zgromadzeń, mediów i wolności słowa. Wzywamy białoruskie władze do natychmiastowego i bezwarunkowego uwolnienia wszystkich zatrzymanych”. W deklaracji znalazło się stwierdzenie, iż możliwe jest „podjęcie działań wobec osób odpowie-

działnych za zaobserwowaną przemoc, nieuzasadnione zatrzymania, fałszowanie wyników wyborów”. Jednak reakcje społeczności międzynarodowej są dość skromne. Powód jest prosty: Białoruś nie jest obiektem szczególnego zainteresowania. Najmocniej zaangażowała się Polska i Litwa; o swym wielkim zaniepokojeniu mówili też prezydent Ukrainy i szefowie dyplomacji USA oraz Kanady. W minionych latach Łukaszenka okazał się bardzo odporny na wszelkie działania za-

granic – niespecjalnie przejmował się ani krytyką, ani sankcjami, ani też próbami pozyskania go. W efekcie nie ma sensownego pomysłu, co robić, poza rozmaitymi formami wspierania białoruskiego społeczeństwa obywatelskiego. Jedyne kraj, który ma na Łukaszenkę wpływ – to Rosja. Moskwa pożycza pieniądze i pomaga na różne sposoby, w zamian żądając dalszych postępów białorusko-rosyjskiej integracji.

Putin może się cieszyć, że Łukaszenka słabnie i w efekcie będzie na jego łasce.

A Kreml, choć bez wielkiego entuzjazmu, uznał oficjalny wynik białoruskich wyborów. W rosyjskich mediach pojawiły się dość rzetelne relacje o sytuacji na Białorusi, a niektórzy prokremlowscy politycy krytykowali Łukaszenkę – ale w sumie jednak Władimir Putin może być zadowolony. Jako jedyny zdecydowanie popierający białoruskiego dyktatora (gratulacje z powodu wygranej napłynęły do Mińska z niewielu krajów: Chin, Mołdawii,

fol. PAP/EPA/Tatjana Zenkovich

Wiele białoruskich zakładów pracy rozpoczęło 14 sierpnia strajk. Na zdjęciu: wiec przed fabryką w Mińsku

Kazachstanu, Armenii i Azerbejdżanu, republik środkowoazjatyckich, a także z Turcji, Wenezueli oraz Wietnamu) może się cieszyć, że Łukaszenka słabnie i że znów mogą go spotkać sankcje unijne, amerykańskie i kanadyjskie, a w efekcie – że będzie na jego, Putina, łasce.

NARÓD SIĘ ZMIENIŁ

Przez 26 lat sprawowania władzy Łukaszenka podporządkował sobie rząd, parlament i sądy. Wszystkie wybory przebiegały ściśle pod jego kontrolą, w wielu przypadkach jako „bezalternatywne”, czyli na jedno miejsce w parlamencie czy lokalnej radzie przypadał jeden kandydat. Co prawda nie powstała żadna formalna „partia władzy”, ale takie ugrupowanie, choć nieformalne, istnieje. To ludzie władzy, od samej góry – administracji prezydenta i rządu – do dołu, do miasteczek i wiosek.

Łukaszenka doprowadził też do rozbicia i marginalizacji opozycji – od konserwatywnego Białoruskiego Frontu Ludowego po wrogich reżimowi komunistów. Ostatnia próba wywalczenia jakiejś zmiany miała na Białorusi miejsce w 2010 r. Wtedy to, po sfałszowanych wyborach, opozycja zorganizowała dużą demonstrację. Jednak gdy protestujący doszli pod siedzibę rządu, zostali rozgoineni i pobici przez milicję. Czołowi przywódcy opozycji na kilka lat trafili do więzień. Zachód nałożył sankcje na białoruskie władze.

Przez lata Białorusini cieszyli się, że mają względny spokój (np. w porównaniu z Rosją,

gdzie bywały i wojny, i akty terrorystyczne), wypłaty pensji i emerytur (choć niskie, to jednak regularne) i ogrzane zimą mieszkania. Ale to już nie wystarcza. Co więcej, Białoruś znajduje się w trudnej sytuacji gospodarczej. Łączny dług przedsiębiorstw i firm już jest większy od rocznego PKB kraju. Do maja długi w gospodarce kraju przekroczyły równowartość około 260 mld zł.

W 2018 r. wzrost PKB Białorusi wyniósł 3 proc., w 2019 r. już tylko 1,2 proc., a Międzynarodowy Fundusz Walutowy prognozuje, że w tym spadek PKB wyniesie aż 6 proc. Gdyby nie „kroplówka” finansowa z Rosji, sytuacja byłaby jeszcze gorsza. Mińsk czerpie zyski np. z tego, że kupuje rosyjską ropę o 17 proc. taniej, niż wynosi cena rynkowa. Ale Rosjanie chcą z tego wsparcia się wycofać.

Tymczasem obywatele Białorusi chcieliby żyć w normalnym, demokratycznym, rozwijającym się kraju. Łukaszenko „zabetonował” system, do którego dostać się można, tylko usilnie i aktywnie wykazując swoje dla niego poparcie. Co z tego, że można kupić wszystko, skoro przy niższych pensjach jest drożej niż w sąsiedniej Polsce (poza chlebem i wódką)? Bez wiz można jechać do Rosji, ale na Zachód potrzebne są wize. To działa w obie strony. Ilu Polaków przyjedzie do pięknego, historycznego Grodna, skoro potrzebna jest wiza albo przynajmniej specjalna przepustka, a podróż

przez granicę jest uciążliwa? Ruch turystyczny musi więc być ograniczony.

Chęć życia w demokratycznym kraju oznacza też chęć swobodnego zrzeszania się i wolności słowa. Tymczasem od 15 lat Związek

Polaków na Białorusi – organizacja grupująca obywateli Białorusi – działa nielegalnie, z trudem tolerowany. Jego oficjalnie uznawana, łukaszenkowska namiastka przejęła kil-

kanaście Domów Polskich i wynajmuje je na cele komercyjne, nie robiąc nic...

POCZĄTEK KOŃCA

Przez pierwsze dziesięć lat rządów Łukaszenki opozycja przekonywała, że on wkrótce odejdzie. Potem przestała tak mówić. Wydawało się, że Białoruś pozostanie swoistym skansenem, w którym stoją pomniki Lenina, herb i flaga są niemal identyczne z sowieckimi, gospodarka jest na wpół państwowa, a ludzie przytakuja władzy. Ale młodzi ludzie nie chcą już żyć w skansenie. I dali temu wyraz.

Łukaszenka był dyrektorem sowchozu (odpowiednik polskiego PGR) i rządzi Białorusią jak dużym sowchozem. Zatrzymał się gdzieś w XX w., gdy białoruskie społeczeństwo znalazło się już w wieku XXI. Owszem, może siłą stłumić protesty, ale na dłuższą metę tak funkcjonować się nie da. Jego upadek zaczął się teraz.

Marek Jurek

Bez owijania w bawełnę

Rewolucja genderowa to nie żadna przenośnia. Oczywiście najważniejsze jest to, że uderza w rodzinę, że wywraca jej pozycję w prawie, że zawłaszcza szkołę, ignorując sprzeciw rodziców, a jeszcze chętniej – traktując ich obojętność jako zgodę. Ale na koniec uderza również w wolność w ogóle, jak każda rewolucja.

Zupełnie jawne zapowiedzi tego rodzaju zawiera wywiad „Gazety Wyborczej” z Martą Lempart, jedną z liderów aborcyjnej czarnej rewolucji („Lek na Ordo Iuris. Kobiety tworzą Instytut Ochrony Praw Obywatelskich”). Pani Lempart zapowiada w nim zwalczanie „antyprawnoczłowieczych »kart rodziny«”, chwali jako „cudowną rzecz” Aborcyjny DREAM i akcję Aborcja bez Granic i otwarcie zapowiada, że w przyszłości każdy, kto oddawał „fundamentalistom nie tylko instytucje państwa, ale samo prawo (...) odpowie za to. Żadnych amnestii”. Z animuszem dodaje: „przysię się moja bezwzględność”!

Pani Lempart jest nie tylko gwiazdą „Gazety Wyborczej”, ale osobą o sporym doświadczeniu w sferze władzy, m.in. w Ministerstwie Polityki Społecznej w okresie rządów PO. Choćby to (jak również trybunę, z której mówi, czyli największy dziennik w Polsce) nakazuje potraktować jej deklaracje jako coś więcej niż wicewyśłowotok. Jej perory o „fundamentalizmie” i „antyprawnoczłowieczych »kartach rodziny«” sugerują nie tylko wykluczenie części społeczeństwa z ży-

cia publicznego, ale wprost administracyjne zwalczanie przeciwników aborcjonizmu i rewolucji homoseksualnej. Czymże bowiem miałby być ten „fundamentalizm”? Chyba po prostu traktowaniem poważnie, nie jak prawne ozdobniki, konstytucyjną po-

zycję rodziny czy orzecznictwo konstytucyjne dotyczące prawa do życia.

Pani Lempart otwarcie mówi, że na działalność swych organizacji otrzymuje „granty (...) z zagranicy, z funduszy dla wsparcia społeczeństwa obywatelskiego”. I chwali się, że jest „całkiem niezłą w pozyskiwaniu funduszy, również zagranicznych”. Ale nie jest w tym wszystkim sama. „Gazeta Wyborcza” – nie bawiąc się w neutralność – umieszcza pod wywiadem z Martą Lempart numery kont, na które można wpłacić wsparcie dla jej akcji.

Rewolucja zaszła już daleko i działa w sposób konsekwentny i zorganizowany. Ma poparcie zagranicy, ale przede wszystkim wychodzi na ulice. Jeśli mamy stawiać jej czoła – nie można ani ukrywać się za plecami władzy, ani bać się słów. Wszystkie rewolucje zasłaniały swą przemoc pięknymi hasłami i przewrotnymi nazwami. Kto boi się tego rodzaju językowych manipulacji, kto płoszy się na myśl, że padnie ofiarą propagandowej agresji, że poniesie „starty wizerunkowe” – już faktycznie się (i nas) poddał. I nie ma co tego owijać w bawełnę chytrej polityki. Instytucje narodowe mogą nam pomóc, tak jak rewolucję wspierają instytucje międzynarodowe. Ale na końcu zdecyduje po prostu zaangażowanie. Połączmy od akcji „»Tak« dla rodziny, »nie« dla gender” na rzecz szybkiego, nieodkładanego wypowiedzenia konwencji stambulskiej.

W stanie spoczynku

Rezygnacja abp. Sławoja Leszka Głódzia z posługi metropolity gdańskiego została przyjęta 13 sierpnia przez papieża Franciszka. Tego dnia abp Głódź ukończył 75 lat, co dla biskupów oznacza wiek emerytalny. Abp Sławoj Leszek Głódź kierował archidiecezją gdańską od kwietnia 2008 r. Najtrudniejszym wyzwaniem,

Kurię biskupią przeniósł z domu parafialnego do zakupionego na ten cel zabytkowego Domu Weteranów 1863 r. Doprowadził do wzniesienia ze składek duchowieństwa pomnika ks. Ignacego Skorupki, wspomagał budowę nowych świątyń, dbał o poziom duchowieństwa, angażował się w przedsięwzięcia kulturalne i charytatywne. Za-

fot. BP KEP

z jakim musiał się uporać zaraz po ingresie, była spłata kilkunastomilionowych kar i długów po głośnej aferze archidiecezjalnego wydawnictwa Stella Maris, do której doszło za rządów jego poprzednika. Na to nakładały się pilne i kosztowne remonty w katedrze oliwskiej, bazylice mariackiej, w seminarium duchownymi i wielu innych obiektach. W odzyskanym od państwa fragmencie pojezuickich zabudowań w dzielnicy Szkoty po gruntownym remoncie urządził rezydencję biskupią.

Jedną z pierwszych spraw personalnych, którą musiał się zająć, był zadawniony i głośny konflikt między biskupem diecezji i ks. prałatem Henrykiem Jankowskim. Arcybiskupowi Głódziowi udało się nakłonić ks. Jankowskiego do wycofania sprawy ze Stolicy Apostolskiej i dobrowolnego przejścia na emeryturę. Ale trudnych spraw było więcej do samego końca.

Spokojniej wyglądało posługiwanie abp. Głódzia w diecezji warszawsko-praskiej w latach 2004-2008. Tu cieszył się wielkim szacunkiem zarówno wśród duchowieństwa, jak i świeckich. Rezydencję biskupią urządził w domu wybudowanym przez bł. Ignacego Kłopotowskiego obok katedry św. Flo-

lezało mu na mediach katolickich. Wspierał Radio Warszawa i podjął decyzję o utworzeniu tygodnika „Idziemy”. Wcześniej doprowadził do beatyfikacji patrona mediów katolickich ks. Ignacego Kłopotowskiego.

Dynamizm abp. Głódzia jeszcze bardziej ujawnił się, kiedy na mocy decyzji św. Jana Pawła II z 1991 r. przyszło mu organizować od podstaw Ordynariat Polowy Wojska Polskiego. Zaczynał w środowisku mocno skomunizowanym, nie mając własnego duchowieństwa ani miejsc kultu. Po kilku zaledwie latach ordynariat polowy stał się w pełni uformowaną diecezją personalną. Za zasługi w tym dziele św. Jan Paweł II podniósł bp. Głódzia do godności arcybiskupa. Służbę wojsku abp Głódź zakończył w wieku 60 lat jako generał dywizji w stanie spoczynku.

Abp Głódź jest doktorem prawa kanonicznego. Urodził się 13 sierpnia 1945 r. w Bobrowce na białostocczyźnie. Przed sakrą biskupią przez wiele lat pracował w watykańskiej Kongregacji ds. Kościołów Wschodnich, współpracował z Radiem Watykańskim. Pełnił wiele ważnych funkcji w episkopacie Polski i w instytucjach watykańskich./xh

Wartość rzeczy

**ks. Stefan
Moszoro-Dąbrowski**

Wiele razy jesteśmy zaskoczeni tym, jak nasz dom stopniowo wypełnia się mnóstwem rzeczy o wątpliwej użyteczności, które przy zakupie wydawały nam się niezbędne. Mamy przekonanie, że każda maszyna, która zmniejsza nieco wysiłek fizyczny, jest natychmiast potrzebna. Windą jedziemy w górę lub w dół choćby jedno lub dwa piętra, samochodem jedziemy nawet tylko kilkaset metrów, a jednocześnie – być może – staramy się ćwiczyć lub uprawiać trochę więcej sportu.

Prowadzenie prostszego stylu życia staje się popularne w kulturze amerykańskiej pod nazwą downshifting (można to przetłumaczyć jako „zmniejszenie biegu”). Konsumowanie z większym rozsądkiem opiera się na zasadzie, że pieniądze nigdy nie będą w stanie zaspokoić potrzeb emocjonalnych, a udane życie zależy bardziej od jakości naszych relacji z innymi niż od tego, co posiadamy. Tendencja ta nie polega tylko na ograniczeniu konsumpcji, ale przede wszystkim na pogłębieniu relacji z rzeczami w celu odkrycia ich znaczenia dla głębszego cieszenia się z życia.

**Można znać cenę
wszystkiego, ale nie znać
wartości niczego.**

Mając dość tyranii zakupów ratalnych, kredytów hipotecznych i troski o osiągnięcie wyższego standardu życia, wielu ludzi zaczyna się zastanawiać, czy ich jakość życia nie poprawiłaby się, gdyby zrezygnowali z gorączki coraz wyższych zarobków i zamiast tego spróbowali wydawać mniej, a raczej lepiej. Ta tendencja spadkowa, która stopniowo rozprzestrzenia się również w Europie, obejmuje też ideę wydłużania okresu użytkowania rzeczy, próby ich recyklingu, szukania praktycznych formuł, aby dzielić się użytkowaniem niektórych z nich z krewnymi lub sąsiadami itp.

Wielu rodziców, pracując do wyczerpania i ograniczając liczbę dzieci, aby wydać na nie więcej, sprawia, że źle wydane pieniądze nie wychodzą potomstwu na dobre. Często zdarza się, że rodzice z powodu braku czasu, motywowani poczuciem winy, kupują dzieciom oraz więcej rzeczy. Oczywiście to kupowanie dotyczy również podróży lub drogich zajęć dodatkowych. Dobra edukacja może kosztować, ale wielokrotnie to właśnie źle wydane pieniądze psują edukację dzieci. Owszem, wiele talentów traci się z powodu braku pieniędzy, ale o wiele więcej talentów idzie na zmarnowanie w miękkim komforcie obfitości. Niechże dzieci dowiedzą się, ile kosztuje zarobienie pieniędzy i jak sobie z tym dobrze radzić. Niech nie będzie tak, że znają cenę wszystkiego, ale nie znają wartości niczego.

i

Szczęśliwa rodzina? To możliwe!

**Magda
Jaroszewicz**

Zawsze marzyłam o szczęśliwej rodzinie.

Będąc nastolatką, zaczytywałam się w książkach Małgorzaty Musierowicz, która w cyklu „Jeźyczada” pisała o perypetiach sześciopokoleniowej rodziny Borejów. Pamiętam, jak bardzo poruszyła mnie piąta w kolejności powieść „Opium w rosale”, o sześciolatek Aurelii, która wpraszała się do obcych ludzi „na obiady”, żeby doświadczyć ciepła więzi rodzinnych. Dziewczynka pochodziła z tzw. dobrego domu, gdzie zapracowani rodzice zapewniali jej wszystkie materialne potrzeby – oprócz miłości, której dziecko tak bardzo potrzebowało. Tytułowe „opium” dodane do zwykłych obiadów to była właśnie miłość.

Spędzanie czasu ze sobą, słuchanie siebie nawzajem, okazywanie czułości i szacunku – to wszystko sprawia, że w rodzinie budowane są więzi, wzrasta poczucie wartości własnej dziecka, które czuje się bezpiecznie i jest szczęśliwe. Jednak różnie pojmujemy miłość. Wszyscy pragniemy kochać i być kochani – ale jak kochać, żeby tę drogą osobę uszczęśliwić, żeby nie tylko nie zmarnować jej życia, ale uczynić to życie pięknym, pełnym radości? Jak wychowywać dzieci, aby stały się pełnowartościowymi osobami, które wejdą w życie wyposażone w Bożą mądrość, miłość, pewność siebie, radość, empatię i wszystko to, co będzie im potrzebne do pokonywania wyzwań jakie niesie świat?

Najlepszym prezentem, jaki rodzice mogą dać dzieciom, jest ich wzajemna miłość. Przekonałam się, że warto od pierwszych

dni małżeństwa budować wspólne życie z Bogiem, który jest fundamentem i tarczą przed pociskami zła. W sakramencie małżeństwa Bóg wyposaża nas w potrzebne łaski i obdarza swoim błogosławieństwem. Nam pozostaje współpraca z Nim. „Jeżeli Pan domu nie zbuduje, na próżno się trudzą ci, którzy go wznoszą” – mówi Psalm 127. Warto też oddać się w opiekę Maryi, każdego dnia powierzając Jej siebie i swoich bliskich. Matka Boża zawsze przychodzi z pomocą, dobrą radą, umocnieniem i wsparciem w trudnych chwilach.

Żelazną zasadą naszego domu jest również drugie słowo z Pisma Świętego: „Niech nad waszym gniewem nie zachodzi słońce!” (Ef 4,26). Nie ma takiej możliwości, aby zasnąć bez pojednania. Z kolei nowy dzień można rozpocząć słowami pieśni: „Każ-

dy dzień jest zwycięstwem, jeśli w ręce Boga zechcesz oddać go”.

Nie osiągniemy jednak wiele bez codziennego trudu nawracania się, pracy nad swoimi słabościami. Jeżeli pragnę obdarowywać swoich najbliższych tym, co najlepsze, muszę być człowiekiem wolnym, który „czerpie ze źródeł zbawienia”, wypełnia się Bogiem, Jego życiem, słucha Go, modli się i podąża za Jego Słowem. Wielkim darem dla małżeństwa i każdego człowieka jest sakrament pokuty, a także Eucharystia. To tutaj doświadczamy łask, które Pan Bóg wlewa w nasze serca, aby je umacniać i wyposażać w miłość, radość i mądrość. I warto pamiętać też o tym, co powiedział Søren Kierkegaard: „W każdym małżeństwie to nie droga jest trudna, lecz trudności są drogą”.

i

Przed rozstaniem

ODPOWIADA **ks. Marek Kruszewski**

Mamy z mężem trójkę dzieci oraz mieszkających ze mną w jednym podwórku starszych rodziców. Dzieci, a zwłaszcza starsi chłopcy, wychowywali się z dziadkami. Tego lata okazało się, że oboje moi rodzice są chorzy. Rokowania u obojga bardzo złe. Martwimy się o rodziców, ale najbardziej o dzieci. Jak je wspierać?

Nie powinniśmy całkowicie chronić dziecka przed informacjami dotyczącymi choroby i śmierci. Jeśli ukryjemy te tematy, dzieci będą odbierać nasze sygnały niewerbalne. Powstaną domysły oparte na strzępach słów. Dziecko odczuwa atmosferę strachu. Bez informacji traci zaufanie do rodziców, a to wpływa na osłabienie poczucia bezpieczeństwa.

Istotny jest sposób, w jaki informujemy dzieci. Dobrze to zrobić po spowiedzi i modlitwie. Pomoże to uspokoić nie tylko oddech, ale też uspokoić w Bogu serce. Dziecko czuje nie tyle słowa, co stan wewnętrzny swoich rodziców. Trudne rzeczy mówimy krótko i szczerze. Patrzmy wtedy uważnie na reakcję dziecka, żeby dziecko nie stało się mimowolnie naszym terapeutą. Zapytani, opowiadajmy więcej. Bardzo dobrze jest być fizycznie blisko dziecka. Gdy będzie miało ochotę, można przytulić albo trzymać za rękę.

Co mówić? Forma powinna być dostosowana do wieku dziecka. Przy trójce zebrałbym dzieci razem. „Dziadziuś i babcia są chorzy i się tym martwimy. Jeśli czasem jesteśmy nerwowi czy smutni, to nie dlatego, że zrobiliście coś niewłaściwego. To dla nas nowe wyzwanie. Z Bożą pomocą jako tatuś i mamusia sobie z tym poradzimy. Będziemy z wami, ale też trochę więcej czasu poświęcimy waszym dziadkom”. Rozmowa może się okazać zarówno łatwa, jak i bardzo trudna. Starsze dzieci zapytać mogą wtedy, czy dziadkowie umrą. Trzeba odpowiadać prawdę, bo to potem ułatwi przeżycie chwili śmierci.

O tym, co trudne, dobrze nie rozmawiać przed wyjściem dziecka do szkoły czy przedszkola. Po trudnej rozmowie powinien być z dziećmi ktoś dorosły – rodzice, ciocia, ktoś, komu dziecko ufa. Dzieci powinny zachować niezmienny kontakt z dziadkami. Obserwujemy ich nastrój, emocje. Gdy się dziecku nazbiera uczuć, warto zachęcić je do mówienia. Wspólna modlitwa rodzinna oprócz Bożej pomocy przynosi ujawnienie uczuć i ulgę.

Czy dzieci mają pomagać przy dziadkach? Tak czy siak pomagają. Dzieci wpadające do dziadków wytrącają ich ze smutnych myśli. Fajnie, jeśli robią to spontanicznie. Kiedy o jakąś pomoc my poprosimy, dobrze być wtedy z dziećmi, aby nie brały na siebie ciężaru odpowiedzialności. Na przykład robimy wspólnie sprzątanie, gotowanie dla chorych. Zajęcia są lekarstwem na stres.

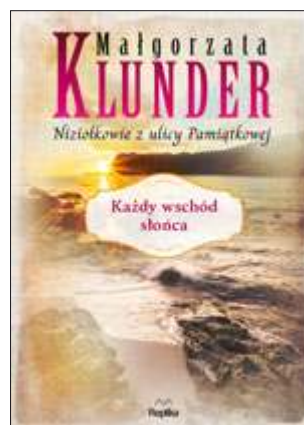
xmarekk@o2.pl

Autor jest proboszczem parafii św. Patryka w Warszawie

Ku pokrzepieniu serc

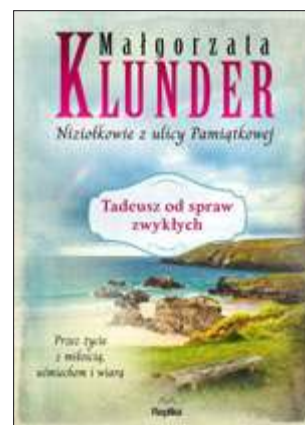
Serię książek Małgorzaty Klunder „Niziołkowie z ulicy Pamiętkowej” reklamowaliśmy już kilkakrotnie na naszych łamach; nad wydaniem drugim tygodnik „Idziemy” ma przyjemność sprawować patronat medialny. Dziś przypominamy dwa kolejne tomy: trzeci i czwarty. Dzieci Roberta i Róży poszły własnymi drogami, i one właśnie, wraz z postaciami, które czytelnicy zdążyli poznać i polubić we wcześniejszych powieściach, tworzą te historie. Jak zwykle cechą charakterystyczną tej prozy jest ciepło, wiara w człowieka – mającego i ciało, i duszę – a także specyficzny humor. Wszystkie te czynniki sprawiają, że chce się czytać, bo w świecie Niziołków po prostu nam dobrze.

Książd Janek wraz ze swoim proboszczem ks. Tadeuszem wyjeżdżają na misję do Szkocji. I o tym jest tom „Wszystkie zachody słońca”. Obaj kapłani mają dar zjednywania i krzepienia ludzkich serc. Śledząc rozwijającą się ich męską przyjaźń, jesteśmy świadkami sytuacji radosnych, trudnych, ale także granicznych, w których zawsze zwycięstwo odnosi dobroć, solidarność i wierność. Kolejny tom, „Tadeusz od rzeczy zwykłych”, to raczej zbiór opowiadań, przypominający dobry film, w którym poszczególne, wydawałoby się, osobne epizody w finale okazują się ze sobą ściśle łączyć. Ich zwornikiem jest obecność – czy raczej nieobecność – postaci ks. Tadeusza. Przekonujemy się, że w życiu nie ma rzeczy nieznaczących,

bo nawet drobne wydarzenia czy przelotne spotkania mają znaczenie większe, niż moglibyśmy przeczuwać. Warto więc zachować czujność oczu i serca, by ich nie przegapić. A dobro raz wyświadczone mnoży się i powraca, mimo że nieraz w oku zakręci się żałość lub ogarnie złość na pozorny bezsens świata.

Jeśli ktoś nie miał jeszcze okazji zaprzyjaźnić

się z Niziołkami – czas najwyższy. A za tydzień przedstawimy już najnowszy, po raz pierwszy wydany tom serii!

Lidia Molak

Małgorzata Klunder, „Niziołkowie z ulicy Pamiętkowej”: t. III, „Każdy wschód słońca”; t. IV, „Tadeusz od spraw zwykłych”; Replika, Poznań 2020

Na początku wierni wybudowali tutaj niewielką kaplicę. Dzisiaj parafia Matki Bożej Częstochowskiej jest najstarszą z czterech wołomińskich parafii.

– Wszystko zaczęło się w 1906 r., kiedy ks. Franciszek Ksawery Marmo z Kobyłki razem z mieszkańcami pobrał pozwolenie na budowę kaplicy. W 1914 r. był już wybudowany i pokryty dachówką kościół, ale dalsze prace przerwał wybuch I wojny światowej – przypomina historię parafii ks. kan. Witold Gajda,

około czterdziestu, więc to potężna armia ludzi, którzy każdego dnia modlą się dziesiątką Różańca. Codziennie prowadzą też modlitwę różańcową w kościele, włączając się w przygotowanie duchowe przed świętami kościelnymi i różnymi uroczystościami parafialnymi, a oprócz tego raz w miesiącu mają swoje wspólnotowe spotkanie w kościele – opowiada ks. Gajda i dodaje, że czasem takie spotkanie gromadzi nawet trzysta osób. Dzięki wspólnocie Odnowy w Duchu Świętym parafia angażuje się w czuwania przed uroczystością Zesłania Ducha Świętego czy Duchową Adopcję Dziecka Poczętego. Z kolei młodzi parafianie biorą udział w spotkaniach oazy i grupy studenckiej.

Nasz młody Kościół

tekst i zdjęcia
Agnieszka M. Domańska

obecny proboszcz. Pierwszym duszpasterzem parafii był ks. Jan Gołędzinowski. Świątynię nazywano wtedy kaplicą, ponieważ na budowę kościoła musiał wyrazić zgodę car.

Druga wojna światowa nie oszczędziła wołomińskiego kościoła, który został zburzony w 1944 r. Ocalało wówczas prezbiterium i ołtarze. Odbudowę po wojnie rozpoczął ks. Mieczysław Grabowski, dzięki któremu powstała obecna świątynia, dwukrotnie większa od tej zburzonej na skutek działań wojennych. Według pierwszych planów kościół miał poświęcić kard. Stefan Wyszyński 26 sierpnia 1953 r., ale uroczystość została przełożona na 11 października. Tymczasem 25 września Prymas został aresztowany i uwięziony. Ostatecznie kościół poświęcił bp Wacław Majewski, a Prymas Wyszyński przybył dopiero na uroczystość konsekracji ołtarza w 1966 r.

Ponad 40 lat pasterzował tutaj ks. prałat Jan Sikora, który jeszcze przed wstąpieniem do seminarium duchownego walczył w szeregach Armii Krajowej. Dzięki niemu ściany wołomińskiej świątyni ozdobiły freski przedstawiające ważne wydarzenia w histo-

rii Polski i Kościoła, m.in. Chrzest Polski, Śluby Jana Kazimierza, Powstanie warszawskie czy Obchody tysiąclecia chrztu Polski na Jasnej Górze. Malowanie polichromii przez prof. Jerzego Ostrowskiego i jego rodzinę trwało pięć lat.

MARYJNE TRADYCJE

– Mieszkają tu całe pokolenia: dziadkowie, rodzice, dzieci. Jesteśmy tradycyjną parafią. Z jednej strony jest tu wiele starszych osób, podobnie jak w innych parafiach. Jednak z drugiej strony, obserwując nasze Msze Święte i uroczystości, mam wrażenie, że jesteśmy Kościołem młodym. O godz. 11.15 jest Msza Święta z udziałem dzieci, w której zawsze uczestniczy dużo młodych osób. Widzę, że wiele z nich korzysta z sakramentów, kłęką przy konfesjonale i spowiada się – mówi proboszcz. Podkreśla też, że nie brakuje ministrantów i bielanek, którzy chętnie angażują się w służbę liturgiczną.

Parafianie działają aktywnie na różnych polach. – Najprężniejszą wspólnotą jest ta najbardziej tradycyjna grupa modlitewna, czyli koła różańcowe. W parafii jest ich

Ks. kan. Witold Gajda

Od niedawna parafianie codziennie odmawiają w kościele cały Różaniec. Jak podkreśla proboszcz, Różaniec jest pewną odpowiedzią na to, co dzieje się w naszych czasach – na zagrożenia, jakie stają przed człowiekiem, narodem, Kościołem.

Z kolei wieloletnią już tradycją było to, że w okresie pielgrzymkowym, od 6 do 15 sierpnia, wierni codziennie gromadzili się przy grocie Matki Bożej z Lourdes. – Odmawialiśmy dziesiątek Różańca, śpiewaliśmy pieśni maryjne i Apel Jasnogórski. Codziennie gromadziło się nawet 150 osób – opisuje proboszcz. Dzięki Nowennie do Matki Bożej Łaskawej, która była odmawiana w tym roku, przed setną rocznicą Cudu nad Wisłą, nabożeństwo się rozwinęło. – Każdego dnia po Mszy Świętej wieczornej trwalimy na adoracji Najświętszego Sakramentu. Naszej modlitwie towarzyszyły rozważania nauczania św. Jana Pawła II i sługi Bożego kard. Stefana Wyszyńskiego, a później wspólnie odmawialiśmy Różaniec. Nasze spotkanie kończyliśmy śpiewem „Bogurodzicy” i Apelu Jasnogórskiego. Ten zwyczaj powinien już na stałe pozostać – zaznacza ks. Gajda.

W SKRÓCIE

■ **Dożynki diecezjalne.** W parafii Świętych Jana Chrzyciela i Stanisława Biskupa w Stanisławowie odbędą się 30 sierpnia o godz. 11 dożynki diecezji warszawsko-praskiej.

■ **Rekrutacja w Wyższym Seminarium Duchownym Diecezji Warszawsko-Praskiej.** Zainteresowani wstąpieniem do seminarium warszawsko-praskiego w roku akademickim 2020/2021 są proszeni o wcześniejszy kontakt w celu umówienia terminu i godziny rozmowy, najlepiej mailiem: kontakt@wsddwp.edu.pl. Zgłoszenia także pod numerem telefonu 515 23 23 27.

■ **Rekrutacja w Wyższym Metropolitalnym Seminarium Duchownym w Warszawie.** Zainteresowanych wstąpieniem do seminarium archidiecezji warszawskiej w roku akademickim 2020/2021 wychowawcy seminarium zapraszają przed dostarczeniem dokumentów do osobistej rozmowy. Kontakt – tel. 22 55 66 100 lub e-mail: sekretariat@wmsd.waw.pl.

■ **Odprowa katechetyczna w diecezji warszawsko-praskiej.** Spotkanie odbędzie się 28 i 29 sierpnia, z uwzględnieniem wymogów sanitarnych, w skróconym czasie. O godz. 9.30 Msza Święta w katedrze św. Floriana, ul. Floriańska 3, po której odbędzie się wykład.

■ **Odprowa katechetyczna w archidiecezji warszawskiej.** Dla księży proboszczów, księży diecezjalnych i zakonnych oraz braci zakonnych uczących w szkołach odprowa odbędzie się 29 sierpnia w godz. 10-12 w parafii Opatrzności Bożej w Wilanowie, a dla sióstr zakonnych i katechetów świeckich – 29 sierpnia w godz. 13-16. Konferencję „Katecheta zdalny – zdolny katecheta” wygłoszą ks. dr Tomasz Kopiczko i dr Aneta Rayzacher-Majewska.

■ **Koncert „Organy Archikatedry”.** W archikatedrze św. Jana Chrzyciela na Starym Mieście 23 sierpnia o godz. 16 w ramach XXVII Międzynarodowego Festiwalu Muzyki Organowej „Organy Archikatedry” wystąpi Jean-Christophe Geiser. Natomiast 30 sierpnia o tej samej porze będzie można posłuchać Ennia Cominetiego. Patronat medialny: tygodnik „Idziemy”.

■ **XI Festiwal Muzyki Kameralnej w Urlach.** W kościele Matki Bożej Częstochowskiej w Urlach, ul. Piękna 8, w sobotę 22 sierpnia o godz. 18 odbędzie się koncert Totus Tuus chóru Filharmonii Częstochowskiej Collegium Cantorum. W programie: C.V. Stanford, F. Biebl, J. Łuciuk, R. wardowski, H.M. Górecki, E. Pałłasz, W. Widlak.

PAULIŃSKA
U MATKI

309. Warszawska Pielgrzymka Piesza, zwana paulińską, w której uczestniczyło 61 pątników, dotarła na Jasną Górę 14 sierpnia. Hasłem były słowa Prymasa Stefana Wyszyńskiego: „Ten zwycięża, kto miłuje”. – Pielgrzymka chlubi się tym, że mimo najgorszych sytuacji, jakie bywały w historii, nigdy nie została przerwana – powiedział kard. Kazimierz Nycz, witając pielgrzymów.

POLACY W OBRONIE EUROPY

Na warszawskim Starym Mieście w Izbie Pamięci gen. Ryszarda Kuklińskiego otwarta została wystawa multimedialna „Bitwa warszawska 1920. Polacy w obronie Europy”, która pokazuje, jak Polacy uratowali Europę przed bolszewikami. Wystawa dostępna jest dla zwiedzających do 31 grudnia w dniach: środa, czwartek, piątek w godz. 15-18 oraz w soboty i niedziele w godz. 12-17. Wstęp wolny.

PAMIĘTAMY
O STARÓWCE

Obchody Dnia Pamięci Starówki odbyły się 13 sierpnia w Warszawie. Wydarzenie rozpoczęło się przy placu Zamkowym od złożenia kwiatów i zapalenia zniczy w miejscach pamięci narodowej na terenie Starego i Nowego Miasta. Główne uroczystości odbyły się przy głazie upamiętniającym wybuch czołgu-pułapki przy ul. Kilińskiego 3. Po uroczystości miała miejsce Msza Święta w archikatedrze św. Jana Chrzyciela za poległych w powstaniu warszawskim.

MURAL JUBILEUSZOWY

Gigantyczny mural w stylu komiksów Marvela odsłonięto 11 sierpnia przy ul. Prostej 2/4 w Warszawie z okazji setnej rocznicy bitwy warszawskiej. Mecenasem malowidła, które powstało na ścianie dziesięciopiętrowego budynku w centrum stolicy, jest KGHM Polska Miedź. Mural liczy 360 metrów kwadratowych i przedstawia postacie związane z bitwą warszawską. Górującą postacią jest marszałek Józef Piłsudski z ramionami wzniesionymi w geście superbohatera.

OCHOTNICY 1920

Na budynku Warszawskiego Domu Technika w Warszawie odsłonięto 12 sierpnia tablicę pamiątkową poświęconą żołnierzom Armii Ochotniczej 1920 r. W uroczystości udział wzięła wicemarszałek Sejmu Małgorzata Gosiewska i prezes IPN Jarosław Szarek. – Jestem przekonana, że tablice w miejscach komisji werbunkowych przyczynią się do popularyzacji wiedzy o ochotnikach, których siła oręża i potęga ducha wspierały walczące szeregi

foto. PAP/Radek Pietruszka

armii – napisała marszałek sejmu Elżbieta Witek w liście skierowanym do uczestników uroczystości.

ŁODZIANIE DLA AFRYKI

Już od kilku lat wierni archidiecezji łódzkiej ze swoimi duszpasterzami modlitwą i darem serca wspierają misjonarzy pracujących w Nigerii i innych częściach Afryki. – Udało nam się wybudować studnie głębinowe w diecezjach Aba i Bomadi, sierocińce, szkołę dla dzieci ulicy oraz szpitalik. To dzięki ofiarności mieszkańców diecezji udało się tak wiele, za co jako Wspólnota Apostołów Nadziei bardzo dziękujemy – mówi diakon Damian Lenkowski, misjonarz./xpk

foto. ks. Paweł Klys

foto. ks. Paweł Klys

KATEDRA Z TABLICĄ

– To nie była tylko wojna polsko-bolszewicka. To była wojna o całą Europę! Nie bez powodu nazywa się tę bitwę jedną z najważniejszych w dziejach świata. Dzięki niej został zatrzymany marsz bolszewickiej rewolucji na zachód Europy, do Niemiec i jeszcze dalej, do Francji czy Włoch – mówił podczas łódzkich uroczystości setnej rocznicy Cudu nad Wisłą abp Grzegorz Ryś. Po liturgii w łódzkiej bazylice archikatedralnej na frontonie katedry poświęcono pamiątkową tablicę, której inicjatorami byli wojewoda łódzki Tobiasz Bocheński i marszałek województwa Grzegorz Schroeiber./xpk

HISTORIA NA WOLI

W setną rocznicę bitwy warszawskiej, w dniach 12-14 sierpnia, w warszawskiej dzielnicy Wola zorganizowano piknik edukacyjno-historyczny. Na odwiedzających czekały gry miejskie oraz pokazy broni, pojazdów i mundurów używanych przez Wojsko Polskie w 1920 r.

foto. PAP/Paweł Superniak

■ **Modlitwa o beatyfikację Prymasa Tysiąclecia.** W archikatedrze św. Jana Chrzciciela na Starym Mieście 28 sierpnia o godz. 19, jak co miesiąc, mieszkańcy Warszawy będą modlić się o beatyfikację kard. Stefana Wyszyńskiego.

■ **Oblóczyny i profesje u dominikańców.** 15 sierpnia obrzęd oblóczyn, czyli przyjęciem habitu, kandydaci rozpoczęli nowicjat w klasztorze dominikanów na warszawskim Służewie. Natomiast ośmiu braci, którzy przez ostatni rok odbywali nowicjat, złożyło 16 sierpnia pierwsze śluby zakonne.

■ **Pielgrzymka rowerowa na Jasną Górę.** Z parafii św. Łukasza Ewangelisty w Warszawie 22 sierpnia o godz. 8 wyruszy pielgrzymka rowerowa na Jasną Górę, w której weźmie udział 50 pątników-funkcyjnych. Organizatorzy zachęcają do duchowego uczestnictwa oraz składania intencji na stronie internetowej: warszawskarowerowa.pl.

■ **Warsztaty Śpiewu Liturgicznego w Lipiu.** Wydarzenie odbędzie się w dniach 28-30 sierpnia. Zapisy są przyjmowane telefonicznie: 662 725 937 lub 695 812 991, do 24 sierpnia. Miejsce warsztatów: remiza OSP w Lipiu. Zaproszenie dla każdego powyżej 16. roku życia, kto pragnie doskonalić technikę śpiewu lub odkryć swoje umiejętności. Koszt 150 zł od osoby plus 25 zł za obiad w sobotę (dla chętnych).

■ **Skwer imienia gen. Bezruczki.** W setną rocznicę bitwy warszawskiej upamiętniono gen. Marka Bezruczkę. Przy ul. Ordona w Warszawie odsłonięto tablicę z nazwą skweru. Generał z ramienia ukraińskich formacji zasłużył się w obronie Rzeczypospolitej i został pochowany na Cmentarzu Prawosławnym na Woli.

■ **Kontrole transportu publicznego w Wołominie.** W przypadku nieprzestrzegania nakazu zasłaniania nosa i ust policja w środkach transportu publicznego może nałożyć mandat w wysokości 500 zł. Może również zostać skierowany wniosek do sąnapidu o nałożenie grzywny. Wówczas kara może wynosić nawet 30 tys. zł.

■ **Trasa bohaterów.** Weszła w życie uchwała Rady Miasta Marki w sprawie nadania nazwy Aleja Bohaterów Bitwy Warszawskiej 1920 odcinkom drogi ekspresowej S8 przebiegającym przez miasto.

■ **Skarby polskiego oręża.** W Muzeum Wojska Polskiego otwarto wystawę „Czas chwały. Bitwa warszawska 1920 r.”. Muzeum mieści się w Alejach Jerozolimskich 3, czynne jest od środy do niedzieli w godz. 10-16. W czwartki wstęp bezpłatny.

OBCHODY STULECIA

W konkatedrze na Kamionku

fot. Irena Świerdzewska

Obchody setnej rocznicy Cudu nad Wisłą w diecezji warszawsko-praskiej rozpoczęły się 13 sierpnia w konkatedrze Matki Bożej Zwycięskiej w Warszawie. Odsłonięto tablicę upamiętniającą wymarsz na front pod Ossowem w 1920 r. Pierwszego Batalionu 236. Ochotniczego Warszawskiego Pułku Piechoty z ks. Ignacym Skorupką. Eucharystię pod przewodnictwem kard. Kazimierza Nycza koncelebrowali bp Romuald Kamiński i bp Marek Solarczyk. Przybyli przedstawiciele władz państwowych z ministrem Jarosławem Sellinem, parlamentarzyści, delegacje władz samorządowych, licznie zgromadziły się poczty sztandarowe ruchów i stowarzyszeń katolickich, harcerzy ZHR i Skautów Europy.

We wstępie do liturgii bp Kamiński przypomniał okoliczności wyruszenia ks. Skorupki i młodych ochotników z kaplicy Bożego Ciała na starym cmen-

tarzu kamionkowskim, gdzie dziś stoi konkatedra. – Dzisiaj w tej świątyni, będącej wotum dziękczynnym za Cud nad Wisłą, pragniemy wypowiedzieć Bogu i Matce Zbawiciela nasze dziękczynienie i uwielbienie. Bohaterom tamtych dni oddajemy należny szacunek i pamięć w modlitwie – powiedział ordynariusz warszawsko-praski.

Kard. Nycz przypomniał w homilii o długu wdzięczności za ocalenie Warszawy, Polski, Europy i świata przed nawałą ateistycznego komunizmu. Nawiązał do słów św. Jana Pawła II sprzed 21 lat, wypowiedzianych w Radzyminie i przy katedrze św. Floriana na Pradze. – Papież powiedział, że zostawia testament spłacania długu i pamięci młodej wówczas diecezji warszawsko-praskiej, ale dobrze wiemy, że wszyscy jesteśmy dłużnikami tamtej zwycięskiej bitwy – podkreślił metropolita warszawski. – Dług

wdzięczności spłacamy modlitwą i czynem podejmowanym dla ojczyzny w różnych wymiarach życia i powołania, a także wiernością wartościom, o które walczyli żołnierze w 1920 r., a były nimi sprawiedliwość, wiara, godność każdego człowieka, rodziny i całej społeczności ludzkiej – przypominał. Podkreślił, że zwycięstwo było współpracą człowieka z Boskim działaniem. Zostało poprzedzone żarliwą modlitwą Warszawy i całej Polski. Episkopat Polski zebrany na Jasnej Górze poświęcił polski naród Najświętszemu Sercu Pana Jezusa i Matce Bożej. Kardynał Nycz zaznaczył, że połączenie męstwa żołnierzy, mądrości dowódców bitwy z modlitwą pozwala mówić o Cudzie nad Wisłą.

Po Eucharystii kard. Nycz poświęcił, a bp Kamiński z ministrem Sellinem i posłanką Małgorzatą Gosiewską odsłonił tablicę na zewnętrznej ścianie świątyni, poświęconą ks. Ignacemu Skorupce i żołnierzom Armii Ochotniczej. Jarosław Sellin podkreślił, że dziś największą potrzebą w społeczeństwie jest wzmocnienie wspólnoty, czego mogą uczyć nas bohaterowie ochotnicy wojny 1920 r., wskazujący, czym jest wspólnota i troska o niepodległość ojczyzny. Do Armii Ochotniczej wstąpiło ponad 100 tys. osób. – Ta wielka, ogólnopolska mobilizacja warta jest uhonorowania – zauważył Jarosław Sellin. Zapowiedział, że teren pocmentarny na Kamionku przy wsparciu Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz Muzeum Historii Polski przekształci się w mur upamiętniający armię ochotników 1920 r. Przy nim powstanie ekspozycja o charakterze muzealno-edukacyjnym. Sławomir Siwek, przewodniczący rady programowej TVP, odczytał list nadesłany przez prezesa PiS Jarosława Kaczyńskiego.

f

Przy krzyżu ks. Skorupki

Na polach Ossowa, przy krzyżu upamiętniającym śmierć ks. Ignacego Skorupki, odbyły się uroczystości 14 sierpnia – dnia, w którym przed stu laty poniósł śmierć bohaterski kapłan, z krzyżem w ręku prowadzący ochotników do walki. Kapelan Wojsk Obrony Terytorialnej ks. ppłk Marcin Kwiatkowski o godz. 6 przewodniczył Mszy Świętej polowej. W modlitwie uczestniczyli mieszkańcy Ossowa, samorządowcy i rodzina ks. Skorupki – Anna Rogaska, której dziadek był

bratem kapłana. Przybyły poczty sztandarowe i Wojska Obrony Terytorialnej.

Wieczorem, o godz. 21, odbył się apel poległych ze złożeniem wieńców. Uczestniczył w nich bp Romuald Kamiński, marszałek senatu Tomasz Grodzki, parlamentarzyści i samorządowcy. Następnego dnia, 15 sierpnia o godz. 7.30, odbyła się przy krzyżu modlitwa z udziałem bp. Kamińskiego, przedstawicieli władz samorządowych i parlamentarnych.

f

fot. PAP Marcin Ohara

fot. K. Błaziński/BP DW-P

W Wólce Radzymińskiej

Pprzed pomnikiem 28. Pułku Strzelców Kaniowskich w Wólce Radzymińskiej Mszy Świętej przewodniczył 14 sierpnia bp Marek Solarczyk w koncelebrze z bp. Romualdem Kamińskim. W tym miejscu po raz pierwszy w trakcie bitwy warszawskiej nastąpiło przełamanie frontu sowieckiego, a czerwonoarmistom ukazała się Matka Boża. Bp Kamiński podkreślił, że obchody są organizowane, aby podziękować należycie Bogu i Matce Zbawiciela za wielkie zwycięstwo nie tylko militar-

ne, ale obrony chrześcijaństwa i cywilizacji miłości.

W homilii bp Solarczyk zachęcił, aby rocznicowe obchody bitwy warszawskiej były wyjątkowym czasem refleksji. – Chcemy powiedzieć bohaterom tamtego czasu: dziękujemy i nie zmnijemy tego, coście nam ofiarowali – zaznaczył. Przywołał przykład kpt. Stefana Pogonowskiego i jego żołnierzy, którzy w Wólce Radzymińskiej przed świtem 15 sierpnia podjęli walkę, w wyniku której wojska bolszewickie zaczęły się cofać. – Akt ten – podkreślił

bp Solarczyk – był swoistym akordem cudu Maryi, która objawiła się w tym miejscu nad walczącymi i została zauważona przez żołnierzy Armii Czerwonej, wzbudzając w nich trwogę. Widzieli oni Maryję z płaszczem, w którym zbierała wszystkie pociski lecące na Warszawę. Była w otoczeniu rycerzy ze srebrnymi skrzydłami, w których nie sposób nie rozpoznać naszych husarzy – mówił bp Solarczyk. Przypomnił, że motto husarzy brzmiało: „Miłość ojczyzny naszym prawem!”. – Wy teraz jesteście kontynuatorami tego właśnie mota – zwrócił się do żołnierzy uczestniczących w uroczystościach.

Bp Kamiński poświęcił odnowiony pomnik 28. Pułku Strzelców Kaniowskich oraz sztandar Szkoły Podstawowej im. Bohaterów Bitwy Warszawskiej 1920 r. w Stanisławowie Pierwszym. W setną rocznicę bitwy warszawskiej gmina Nieporęt zleciła wykonanie prac renowacyjno-konserwatorskich pomnika. Odnowiona została bryła z inskrypcjami, płaskorzeźba przedstawiająca wieniec laurowy i szable, cokół i ogrodzenie. Pomnik odzyskał pierwotny wygląd, znany ze zdjęć z dnia odsłonięcia w 1924 r. – na jego szczycie znajduje się kula z Orderem Virtuti Militari. Oprawę artystyczną podczas Mszy Świętej zapewnił Chór Ave dykcją Bartłomieja Włodkowskiego. **i**

fot. Agnieszka M. Domańska

W Mińsku Mazowieckim

W Mińsku Mazowieckim obchody rocznicy Cudu nad Wisłą, połączone z obchodami dwudziestolecia koronacji obrazu Matki Bożej Hallerowskiej, odbyły się w dniach 16-17 sierpnia. W kościele Narodzenia Najświętszej Maryi Panny Mszy Świętej przewodniczył nuncjusz apostolski w Polsce abp Salvatore Pennacchio. **i**

fot. PAP Paweł Supernak

W Kołbieli

Na cmentarzu w Kołbieli odbyły się jubileuszowe uroczystości odsłonięcia odrestaurowanego pomnika Żołnierzy Poległych w 1920 r. Na terenie Kołbieli miały miejsce walki znaczące dla przebiegu bitwy warszawskiej. W nocy z 16 na 17 sierpnia 1920 r. polska 14 Dywizja Piechoty ze składu grupy pościgowej I Armii WP rozbiła tu 8 i 10 Dywizję Strzelców z 16 Armii Czerwonej, przerywając w ten sposób nieprzyjacielski pierścień wokół Warszawy. Był to początek zwycięskiej ofensywy marszałka Józefa Piłsudskiego. W kolejnej bitwie pod Kołbielą, 17 sierpnia, żoł-

nierze 14 Wielkopolskiej Dywizji Piechoty gen. Daniela Konarzewskiego rozbili oddziały trzech nieprzyjacielskich dywizji, wyzwalaając linię Kołbiel – Osieck – Mińsk Mazowiecki. Tego samego dnia wyzwolono jeszcze Gliniankę, Mińsk Mazowiecki, Łuków i Siedlce.

W hołdzie żołnierzom poległym na terenie Kołbieli mieszkańcy wzniesli w 1930 r. pomnik na miejscu zbiorowej mogiły. Po wielu latach, znów dzięki zaangażowaniu mieszkańców, pomnik został odrestaurowany. Po jego odsłonięciu odbył się apel poległych ze złożeniem wieńców. W miejscowym kościele odprawiona została Msza Święta. **i**

W Kobyłce

Na cmentarzu w Kobyłce 16 sierpnia odbyła uroczystość poświęcenia odnowionej kwatery żołnierzy 47 Pułku Strzelców Kresowych. – Jesteśmy wierni pamięć tym, którzy oddali życie za wolność ojczyzny. To bardzo ważne, żebyśmy pamiętali o przodkach, którzy obronili nasz kraj przed nawałą bolszewicką – mówił podczas uroczystości minister obrony narodowej Mariusz Błaszczak. Dziękował za odnowienie wspólnym staraniem kwatery na cmentarzu. Odnowioną kwaterę poświęcił ks. Jacek Dębski, proboszcz parafii Świętej Trójcy w Kobyłce. Minister Błaszczak odsłonił też na cmentarzu tablicę upamiętniającą obrońców Polski poległych 14 sierpnia 1920 r. **i**

Koronawirus w parafiach

W domu zakonnym księży marianów przy ul. św. Bonifacego w Warszawie 11 sierpnia przebywała osoba z koronawirusem. Do odwołania pozostaje zamknięty kościół NMP Matki Miłosierdzia na Stegnach.

W parafii Niepokalanego Poczęcia NMP na Wrzecionie Msze odprawiają i spowiadają jedynie księża, którzy nie mieli kontaktu z osobą zakażoną, którą jest proboszcz.

Otwarte pozostaje Sanktuarium św. Stanisława Papczyńskiego w Górze Kalwarii, ale kwarantanną został objęty dom zakonny. Na Stegnach księża marianie zamówione wcześniej Msze Święte odprawiają w kaplicy domowej, zapewniają o modlitwie i proszą o modlitwę w ich intencji.

37. Praska Pielgrzymka Piesza Pomocników Maryi Matki Kościoła wyruszyła na Jasną Górę po Mszy Świętej odprawionej przez bp. Romualda Kamińskiego 16 sierpnia w konkatedrze na Kamionku w Warszawie. – W świecie współczesnym może wydawać się, że jeśli coś komuś oddajemy, to jednocześnie coś tracimy. To, co oddajemy Maryi, wraca do nas pomnożone, bo Matka Boża wszystko przekazuje Jezusowi, który nam błogosławi – mówił w homilii bp Kamiński.

Pod hasłem „Wszystko oddawać Maryi” w trasę wyruszyło 26 osób. – Idę po raz szósty. Maryja zaprosiła mnie na ten szlak. Bardzo się cieszę, bo niosę dużo intencji swoich i innych osób – mówi Aneta Szafoni. – Niesiemy też wspólne intencje: przygotowanie do beatyfikacji Prymasa Stefana Wyszyńskiego, prośbę o rozwój Pomocników Maryi Matki Kościoła, ustanie

IDA NA JASNĄ GÓRĘ

pandemii oraz w intencji Synodu Młodych w diecezji – dodał ks. Rafał Goliński, kierownik pielgrzymki. Ze względu na epidemię wyruszyły tylko osoby poniżej 50. roku życia, z zachowaniem wszelkich obostrzeń sanitarnych, będą nocować pod

namiotami i korzystać z własnych sanitariatów.

Wiele osób przybyło na Mszę Świętą, by rozpocząć pielgrzymowanie duchowe. – Dziś poszłabym 49. raz. Codziennie będziemy spotykać się w katedrze św. Floriana i pielgrzymować duchowo – wyjaśnia Hanna Ołdak. – Przyjechaliśmy z Bydgoszczy. Wędrowaliśmy ponad trzydzieści razy z tą pielgrzymką, w drodze na Jasną Górę poznaliśmy się z mężem Piotrem, a dziś świętujemy 33. rocznicę ślubu. Ubolewam, że nie mogę pójść – mówi Monika Sokółowska. – Budujemy kościół, pielgrzymujemy, by modlić się za moją parafię, a także o ustanie pandemii i w powierzonych przez innych w intencjach – mówi ks. Roman Kot, proboszcz parafii Matki Bożej Pompejańskiej na warszawskim Tarchominie./iś

fol. Irena Świerdzewska

REKLAMA

**DOBRE SŁOWO
NA FALI**

„Księga” -
ks. Janusz Stańczuk
i Paweł Kęska,
sobota, godz. 20.10

„Rozmowa Radia Warszawa” -
Ewa Pietrzak
poniedziałek - piątek, godz. 9.30

SŁUCHAJ NAS ONLINE

www.radiowarszawa.com.pl

Rodzina i szczególna relacja z siostrą jest dla niej oparciem. Dzięki zgranemu zespołowi Radia Warszawa, do którego należy Katarzyna Wójcik, możliwa jest realizacja ciekawych projektów.

Dzieciństwo wspomina jako radosny czas w wielopokoleniowym domu, z rodzicami i dziadkami. Mieszka w warszawskim Wawrze i nie wyobraża sobie życia w innym mieście. Jest absolwentką XIX Liceum Ogólnokształcącego im. Powstańców Warszawy, stąd historia miasta jest bliska jej sercu. – Pielegnuję w sobie miłość do podróży, jeśli tylko mam czas, staram się gdzieś wyruszać. Przez wiele lat byłam wychowawczynią na obozach dla młodzieży. Myślę, że to ważne, żeby zaszczepić młodym

fot. arch. Katarzyny Wójcik

przychodzi pomagać do Radia Warszawa. Przygotowuje kartki świąteczne, pakuje różnego rodzaju rzeczy, które później wysyłamy do naszych darczyńców i przyjaciół. Ludzie w radiu na jej widok uśmiechają się życzliwie. Mam wrażenie, że niektórym osobom niepełnosprawnym mówi się czasem: „Ty na pewno nie dasz rady”. Widzę na przykładzie mojej siostry, że ona dostaje od ludzi inny sygnał: „Chcesz, to próbuj, jeśli się nie uda, to trudno”. Osobom niepełnosprawnym trzeba dać szansę. Brakuje inicjatyw, które pozwalają im pokazać talenty. Warto tworzyć miejsca, w których niepełnosprawni będą mogli robić coś wspólnie z osobami pełnosprawnymi – dzieli się swoimi spostrzeżeniami.

Relacja z Panem Bogiem ma dla niej kluczowe znaczenie. Chciałaby nauczyć się od Niego miłosierdzia i umiejętności bezwarunkowego wybaczenia. – Gdybym mogła zadać Panu Bogu pytanie, to spytałabym, jak odnajdywać Jego głos w codziennych wyborach życiowych – mówi.

Projekty z pasji życia

Patryk Lubrzyński

ludziom zamiłowanie do kultury i przyrody – mówi Katarzyna Wójcik.

Ma grono bliskich przyjaciół, do których może zwrócić się z każdą radością i każdym smutkiem – wie, że odbiorą telefon od niej o każdej porze. W Radiu Warszawa lubi słuchać audycji poradnikowych, reportaży i świadectw. Z zespołem św. Cecylii, w którym śpiewa w jednej z warszawskich parafii, co roku na kilka dni wyjeżdża na Roztocze. – To jest dla mnie pomysł na spotkanie z Panem Bogiem, wyrażenie mojej wiary i czas spędzony z przyjaciółmi – podkreśla.

W radiu zajmuje się realizacją różnego rodzaju projektów, dzięki czemu może wykorzystywać swoje zainteresowania oraz rozwijać wiedzę i umiejętności w nowych dziedzinach. – Co roku organizujemy jako Radio Warszawa bal charytatywny, za który jestem odpowiedzialna wraz z całym zespołem. W pracy najważniejsze dla mnie są relacje z ludźmi i możliwość rozwoju. Miło słyszeć od słuchaczy i grantodawców, że przygotowana audycja okazała się wartościowa i poszerzyła czyjąś

wiedzę. Pierwszym przygotowanym przeze mnie projektem były audycje związane z ekologią i przyrodą. Natomiast najbliższy mojemu sercu był projekt, który przygotowałam we współpracy z Kasią Supel-Zaboklicką. Pokazałyśmy w nim osoby niepełnosprawne, które żyją pełnią życia – wyjaśnia.

Dodaje, że trudnością w pracy specjalisty ds. marketingu jest działanie pod presją i krótkie terminy na realizację zadań. – Ta praca wymaga pokory i cierpliwości, nie zawsze wnioski o dofinansowanie, które napiszemy, zostają pozytywnie rozpatrzone – stwierdza. Zaznacza, że jest osobą upartą: jeśli coś postanowi, to stara się wszystko zrobić na czas i dopiąć na ostatni guzik. Ale często nie potrafi powiedzieć „nie”, przez co angażuje się w zbyt wiele różnych inicjatyw. W jej życiu dużą rolę odgrywa rodzina. Najbliżsi stoją za nią i ją wspierają, niezależnie od tego, co się dzieje.

Katarzyna ceni sobie szczególnie więź z niepełnosprawną siostrą. – Dużo nauczyłam się od niej. Moja siostra często

– Moją ulubioną świętą jest św. Rita z Caesii, która bardzo dużo w życiu przeszła, ale jednak nie zwątpiła. Ufała, że Pan Bóg przygotował dla niej najlepszą z możliwych dróg. Ważna jest dla mnie także św. Katarzyna ze Sieny, która była nieugięta i potrafiła upominać nawet papieża; od niej uczę się niezłomności. W trudnych momentach proszę o wstawiennictwo św. Jana Pawła II. Każdego dnia dziękuję za wszystkie otrzymane łaski. Bóg jest dla mnie Ojcem wymagającym, ale kochającym – podkreśla.

Zapraszamy do słuchania wakacyjnych audycji Radia Warszawa:

- Wakacyjne Drogi do Boga – codziennie o godz. 12.45, w soboty i niedziele o godz. 18.25;
- Na regale stała książka – we czwartki o godz. 10.30 i niedziele o godz. 11.30;
- Etykieta. Poradnik wakacyjny – w piątki o godz. 10.30 i soboty o godz. 6.30

Figura Matki Bożej Łaskawej

fot. PAP/Tomasz Czeli

Przy Sanktuarium św. Jana Pawła II w Radzyminie odbyła się 16 sierpnia uroczystość odsłonięcia i poświęcenia figury Matki Bożej Łaskawej.

Uroczystości rozpoczęły się już wieczorem 15 sierpnia Mszą Świętą sprawowaną przez bp. Wojciecha Osiala z Łowicza. Wspólnoty modlitewne i ruchy katolickie czuwały w sanktuarium przez całą noc. Następnego dnia na cmentarzu 1920 r. w Radzyminie po apelu poległych uformowała się procesja z wizerunkiem Matki Bożej Łaskawej, niesionym przez wspólnotę Żołnierzy Chrystusa, która ruszyła w kierunku sanktuarium. W procesji szli minister obrony narodowej Mariusz Błaszczak i szef IPN Jarosław Szarek.

Mszę Świętą pod przewodnictwem bp. Romualda Kamińskiego koncelebrowali bp Marek Solarczyk i bp Henryk Ciereszko

z Białegostoku. W homilii bp Kamiński przypomniał o objawieniach Matki Bożej podczas walk pod Ossowem i Wólką Radzyminską. – Bolszewicy widzieli świętą postać jako żywą osobę. Szczegóły ukazania się Maryi Panny znamy także z relacji świadków pośrednich – mieszkańców wsi, do których dotarli oszaleli z grozy bolszewicy, szukający schronienia. Modlitwy, które wypłynęły z milionów polskich serc, otworzyły bramy nieba. Dzięki nim Bogurodzica, wzywana przez naród, który obrał ją na swoją Strażniczkę, mogła zstąpić i się ukazać – mówił.

Biskup warszawsko-praski podkreślił, że figura powstała dzięki zaangażowaniu wielu osób. – Z potrzeby serc naszych diecezjan i wszystkich, którzy zapragnęli uczcić Matkę Bożą Łaskawą, stanęła w Radzyminie, przy wzniesionej dopiero co świątyni i parafii św. Jana Pawła II, statua ze spiżu, ustawiona na wyniosłym cokole. Matka, Królowa o obliczu zwiastującym wielkie napięcie, ogromną odpowiedzialność i macezynie zatroskanie – wskazał. Przypomniawszy, że przed stu laty tu był środek bitwy o stolicę. – Teraz jest to miejsce

fot. PAP/Tomasz Czeli

szczególne w naszej diecezji. Będzie dla nas wszystkich miejscem powierzenia wszystkich naszych trosk i wylania wdzięczności wobec Boga i Matki. Maryjo, Matko Łaskawa, Tyś wywyższeniem Warszawy, „Tyś wielką chlubą naszego narodu”! – zakończył. Po homilii nastąpiło odsłonięcie figury, którą wspólnie poświęcili biskupi.

Posąg Matki Bożej Łaskawej ma upamiętniać cudowną interwencję Maryi podczas bitwy warszawskiej w 1920 r. Trzymetrowa figura posadowiona na ośmiometrowym cokole widoczna jest z trasy S8.

Na zakończenie Mszy św. bp Kamiński odmówił Akt zwierzenia Matce Bożej Łaskawej Warszawy i całej ojczyzny. Głos zabrał minister Mariusz Błaszczak. – Pamięć o wydarzeniach sprzed stu lat buduje morale dzisiejszego wojska polskiego – podkreślił szef MON. – Wielkie rocznice są fundamentem pod budowę wielkich rzeczy. Dziś budujemy silną Polskę również w wymiarze duchowym – dodał, wyrażając nadzieję, że uda się stawić czoła zagrażającej dziś ideologii neobolszewickiej.

Prezes IPN Jarosław Szarek przypomniał, że św. Jan Paweł II nałożył na nas obowiązek dbania o miejsca związane z Cudem nad Wisłą. Podkreślił, że zwycięstwo w 1920 r. było możliwe m.in. dlatego, że większość Polaków zjednoczyła się wokół rzeczy najistotniejszych – obrony niepodległości i ładu moralnego, który od dziesięciu wieków jest fundamentem naszego życia./iś

fot. PAP/Tomasz Czeli

fot. PAP/Tomasz Czeli

Mirosław
Winiarczyk

Pojednanie w Toskanii

W okresie powojennym wśród filmowców europejskich narastała fascynacja Italią jako miejscem nie tylko turystycznych i religijnych pielgrzymek. Mieszkańców północnej Europy fascynuje bowiem od wieków włoski klimat, kuchnia, obyczaje, kultura, a także – od czasów powojennego neorealizmu – kino. Fascynacji tej nie przeszkadza nawet obecna niestabilna sytuacja polityczna Włoch i zalew nielegalnych imigrantów. Mamy na ekranach kolejny film z dawką wspomnianych emocji. „Włoskie wakacje” to dramat obyczajowy

z elementami komediowymi. Zrealizowany został według sprawdzonych wzorów europejskiego kina gatunkowego, z komunikatywnym scenariuszem, przejrzystą dramaturgią i dobrą grą aktorską.

Akcja rozpoczyna się w Londynie, aby wkrótce przenieść się do słonecznej Toskanii. Poznajemy skomplikowane relacje między Jackiem i jego ojcem Robertem. Jack prowadzi modną galerię sztuki, którą to pracę może wkrótce stracić z powodu rozwodu z żoną, właścicielką galerii. Wpada zatem na

pomysł, aby namówić ojca, niegdyś wziętego malarza po przejściach, na sprzedaż rodzinnego domu w Toskanii, w którym obaj nie byli od 20 lat, od czasu śmierci matki Jacka w wypadku samochodowym. Pieniądze ze sprzedaży mają posłużyć Jackowi do odkupienia galerii.

Ojciec z synem jadą więc do Toskanii i zabierają się do remontu zaniedbanego domu. Na miejscu przeżywają kulturowy szok, szybko bowiem wtapiają się w życie miejscowej społeczności, która zaczyna im pomagać. Wychodzi na jaw kontrast między obyczajową i moralną dekadencją przybyszów z Londynu a prowincjonalną włoską witalnością, świetną kuchnią i afirmacją życia. Autorzy filmu ciekawie ukazują, jak tokańska atmosfera spod hasła „Kobiety, wino i śpiew” zmusza ich do otwarcia się na siebie, zwierzeń, wspomnień o zmarłej matce i końcowego pojednania. Ważne miejsce w ewolucji relacji Jacka i Roberta odgrywają ich refleksje nad rolą sztuki w życiu człowieka. Filmowa podróż sentymalna zamienia się zatem w pewnego rodzaju moralne rekwizyty.

„Włoskie wakacje” (*Made in Italy*), Wielka Brytania/Włochy, 2020. Scenariusz i reżyseria: James D'Arcy. Wykonawcy: Liam Neeson, Micheal Richardson, Valeria Bilello i inni. Dystrybucja: M2 Films

Awantury kosmiczne Lidia Molak

Podróże w kosmos nie rządzą dziś wyobraźnią zbiorową tak, jak jeszcze kilkadziesiąt lat temu. Na tym tle norweski film dla dzieci „Solan i Ludwik. Misja Księżyc” stanowi sympatyczny powrót do znanego motywu. Efekt retro wzmacnia zastosowanie animacji poklatkowej. Młodzi widzowie spotkają się z bohaterami już po raz trzeci; pamiętamy ich z filmu „Solan i Ludwik. Wielki wyścig z serem”, ogłoszonego w Kinie Dzieci jesienią 2016 r.

Tym razem domorosły wynalazca Alfie, dzielna sroka Solan i nieśmiały jeździec Ludwik stają naprzeciw nieziemskiemu wyzwania. Oto upływa ważność międzynarodowej umowy kosmicznej i rządy państw zaczynają się ścigać, kto pierwszy dotrze na Księżyc, zatknie na nim swoją flagę i tym samym zostanie jego właścicielem. Czy Księżyc nie mógłby zostać po prostu księ-

życowy? Nad tym pytaniem zastanawia się tylko Ludwik, wszyscy inni angażują potężne środki, media i emocje społeczne, by ruszyć na podobny kosmos. Podczas lotu w rakiecie zbudowanej przez Alfiego pojawiają się kolejni przypadkowi astronauty, przebieg misji się komplikuje, a nawet zaczyna przypominać dramat... Jak się skończy ta wyprawa? Czy jest możliwe, żeby Księżyc przestał świecić, a przyjaciele już nigdy się nie spotkali?

W utworze jednego z najbardziej uznanych współczesnych norweskich reżyserów animacji Rasmusa A. Sivertseny znajdziemy dyskretny komizm wynikający z napięcia pomiędzy tym, co nowoczesne i anachroniczne. Mamy też dużo kpin z biurokracji i polityki, w osobliwy sposób obrywa się Norwegom, Rosjanom i Amerykanom. Pojawia się także typ humoru, który zwy-

tot. Stowarzyszenie Nowe Horyzonty

klam nazywać „kloaczny” i którego popularność w filmach dla dzieci pozostaje dla mnie zagadką. Przy tym wszystkim obraz ma swój klimat i pomimo pewnych konsternujących momentów wciąż, przynosząc po wszystkich perypetiach pewien rodzaj ulgi, radości i satysfakcji. „Niezwykła historia pokazująca w przystępny i niepozabawiony humoru sposób, że nie wszystko, co już zaplanowaliśmy, udaje się zrealizować. Warto być wytrwałym do końca” – czytamy w uzasadnieniu jury Sieci Kin Studyjnych i Lokalnych, które podczas 6. MFF Kino Dzieci przyznało tej animacji nagrodę dla najlepszego filmu. Dodajmy, że scenografię przygotowało polskie studio animacji WJTeam/Likaon, a za konserwację lalek, kostiumy, formowanie i odlewanie odpowiedzialna była Liliana Swirski, pracująca w Norwegii artystka polskiego pochodzenia.

„Solan i Ludwik. Misja Księżyc” (*Månelyst i Flåklypa*). Norwegia 2018. 80 minut. Wiek: 6+. Dubbing. Reżyseria: Rasmus A. Sivertsen. Dystrybucja: Stowarzyszenie Nowe Horyzonty

KONKURS

Św. Franciszek ostrzega: „Tak bardzo pragniemy być aniołami, że często zapominamy stać się dobrymi ludźmi”. Anioły są nam bliskie nie tylko dlatego, że są naszymi opiekunami. Jak mówił Jan Paweł II, ich podział na dobrych i złych „nie dokonał się w wyniku stwórczego dzieła Boga, ale na gruncie tej wolności, która należy do samej duchowej natury każdego z nich”. A co anioły mówiły na kartach Pisma Świętego? Co mówią o nich Kościoł? Odpowiedzi znajdziemy w pięknie ilustrowanym albumie „W blasku aniołów” wydawnictwa Jedność. Najprzyjemniej czytać go przy załączonej do książki płytce *Ad fontes* w wykonaniu Scholi Cantorum Kielcensis.

Wśród czytelników, którzy 24 sierpnia między godz. 13 a 13.15 zadzwonią na nr 22 512 00 95 i odpowiedzą na pytanie: **Kto i do kogo wołał w Księdze Izajasza: „Święty, Święty, Święty jest Pan Zastępów. Cała ziemia pełna jest Jego chwały”?** – rozlosujemy trzy albumy. Odpowiedź na pytanie konkursowe nr 33: Powiedzenie: „Lekarzu, ulecz się sam” Jezus przytoczył w rodzinnym Nazarecie. Zwycięzcom gratulujemy!

Na Jasną Górę przyjeżdżał
jak syn do matki.
Najważniejsze sprawy
zawierzał Maryi w Jej
Cudownym Obrazie.

W kaplicy Cudownego Obrazu ks. Stefan Wyszyński odprawił swoją pierwszą Mszę Świętą. Po latach w tej samej kaplicy przyjął sakrę biskupią. Zawsze przybywał do tego sanktuarium na główne uroczystości maryjne. Bywał też bez okazji. W jasnogórskich kronikach odnotowano, że Prymas Wyszyński na Jasnej Górze spędził w sumie 630 dni. – Sądzę, że mógł spędzić więcej. Jadąc do Opola, Katowic czy Krakowa przybywał choćby na chwilę do Pani Jasnogórskiej, którą nazywał najlepszą Matką. Sam o sobie mówił, że jest prymasem jasnogórskim – mówi o. Józef Płatek OSPPE, były przeor i generał zakonu paulinów.

fol. xhz

Irena Świerdzewska

mu na Jasnej Górze papieżowi Janowi Pawłowi II.

DROGA Z MARYJĄ

Na maryjność przyszłego Prymasa i szczególnie związek z Jasną Górą wpływ miały wychowanie w domu rodzinnym i osobiste doświadczenia. Wśród pierwszych wspomnień z dzieciństwa są dwa wizerunki wiszące nad łóżkiem: Matki Bożej Częstochowskiej i Ostrobramskiej. Rodzice toczyli dyskusję, która jest ważniejsza: Ostrobramska, do której pielgrzymowała mama, czy Częstochowska, którą szczególnie czcił ojciec. W „Zapiskach więziennych” Prymas wspominał: „Cześć Matki Bożej w życiu domowym była bardzo rozwinięta; często odmawialiśmy wspólnie Różaniec w godzinach wieczornych”.

Cierpienie po śmierci matki Julianny spowodował, że dziewięcioletni Stefan zaczął uciekać się do Matki z nieba. W „Zapiskach więziennych” Prymas wspominał, jak w Andrzejewie chodził pod figurę Matki Bożej, z którą związał się całym sercem, a potem jako uczeń Gimnazjum Wojciecha Górskiego w Warszawie uczucia przeniósł na Matkę Bożą Passawską, której figura znajduje się na Krakowskim Przedmieściu.

Od czasów seminaryjnych coraz bliższa jego sercu stawała się Matka Boża Częstochowska. Z „Zapisków więziennych”: „W czasie pobytu w Seminarium Duchownym we Włocławku dwa nabożeństwa wzajemnie się uzupełniały: do Serca Pana Jezusa i do Matki Bożej Jasnogórskiej, której obraz był w bocznym ołtarzu”. To właśnie w kaplicy Matki Bożej Jasnogórskiej w katedrze włocławskiej

Przyjeżdżając na Jasną Górę na dłużej, Prymas mieszkał w pokoju za kłauzurą w zakonie paulinów. W pewien sposób przynależał też do zgromadzenia. W 1950 r. został członkiem agregowanym zakonu. Później pokój Prymasa udostępniany był goszczącej

Prymas Jasnogórski

przyjął 3 sierpnia 1924 r. święcenia kapłańskie. Pierwszą Mszę Świętą chciał odprawić na Jasnej Górze, choć po pobycie w szpitalu ledwie się poruszał o własnych siłach. Udał się w drogę w towarzystwie siostry i 5 sierpnia odprawił Mszę prymicyjną przed obrazem jasnogórskim. „Pojechałem na Jasną Górę, aby mieć Matkę, aby stała przy każdej mojej Mszy Świętej, jak stała przy Chrystusie na Kalwarii” – wyznał.

Na Jasnej Górze przeżywał kolejne ważne momenty swojego życia. Tutaj 12 maja 1946 r. przyjął sakrę biskupią z rąk kard. Augusta Hlonda, do której przygotował się w tym samym miejscu przez rekolekcje. „Po konsekrację biskupią pojechałem na Jasną Górę. Odtąd już życie moje związane jest z Jasną Górą. Wybrałem jako miejsce mej konsekracji stolicę Najświętszej Maryi Panny w pokornej wierze, że Jej upragnione pośrednictwo wyjedna mi u Najwyższego Kapłana pełnię Jego Kapłaństwa i ducha” – zanotował.

Wizerunek Matki Bożej Jasnogórskiej umieścił w pierścieniu oraz herbie biskupim i prymasowskim. Mówił: „Matka Boża Jasnogórska w moim herbie to nie ozdoba, to program mego biskupiego i prymasowskiego życia”.

ZAWIERZENIE

Trzyletni okres uwięzienia przez komunistyczne władze był czasem dojrzewania do całkowitego zawierzenia Matce Bożej siebie, ojczyzny i Kościoła w Polsce. Śluby Jasnogórskie, które Prymas napisał dla narodu polskiego w Komańczy, pielgrzymi składali na Jasnej Górze 26 sierpnia 1956 r. jeszcze bez

fol. arch. Instytut Prymasowski

jego obecności. Na pustym fotelu spoczęła wiązanka biało-czerwonych kwiatów. Podczas Eucharystii do konsekracji użyta była hostia, którą Prymas przekazał z Komańczy.

Od 1953 r. codziennie o godz. 21 przed obrazem Matki Bożej Jasnogórskiej trwała szczególna modlitwa o uwolnienie Prymasa. – Kiedy 8 grudnia 1953 r. kard. Wyszyński zawierzał się Matce Bożej w Stoczku Warmińskim – o czym nikt nie wiedział – w tym samym dniu przeor Jasnej Góry o. Jerzy Tomziński wygłosił kazanie, że nie możemy być obojętni na los więzionego Prymasa. Tak zrodziła się inicjatywa Apelu Jasnogórskiego, trwającego do dziś – opowiada o. Płatek.

Po uwolnieniu 29 października 1956 r. Prymas chciał wprost z Komańczy przyjechać na Jasną Górę, ale zmuszony uwarunkowaniami politycznymi, wrócił do Warszawy. Do Częstochowy przybył więc kilka dni później, 2 listopada, by podziękować Tej, która była dla niego „cały czas mocą i wytrwaniem, światłem i oparciem, pociechą i nadzieją, pomocą nieustającą i pomogła przetrwać wszystko”.

Na Jasną Górę przybywał regularnie co roku na największe maryjne święta i uroczy-

rekolacje dla księży biskupów. Przyjeżdżałem na Jasną Górę każdego roku 4-5 razy. Tu zbierałem przełożonych zakonnych, zarówno męskich jak i żeńskich zgromadzeń. Często celebrowałem sumy pontyfikalne na Jasnej Górze i głosiłem Słowo Boże do rzesz pielgrzymich. Neoprezbiterów tu wysyłałem z pierwszą Mszą świętą”. – Na Jasną Górę kard. Wyszyński corocznie wprowadzał Warszawską Pielgrzymkę Pieszą, zwaną paulińską, przybywającą na 15 sierpnia – mówi Stanisława Nowicka.

MILENIUM

Chociaż na swoje zawołanie biskupie wybrał: *Soli Deo* – „Tylko Bóg”, to dodawał: *Per Mariam* – „Przez Maryję” – podkreśla Stanisława Nowicka. Los Kościoła w Polsce i ojczyzny chciał ubezpieczyć, powierzając to, co było dla niego najcenniejsze, w ręce najlepszej Matki.

Prymas 3 maja 1957 r. rozpoczął na Jasnej Górze Wielką Nowennę przed Tysiącleciem Chrztu Polski. Chciał, by Matka Boża Częstochowska odwiedziła wszystkie diecezje w Polsce. Zainaugurował dzieło nawiedze-

foto. arch. Instytut Prymasowski

do Rady Głównej Episkopatu, sześć dni przed śmiercią 22 maja 1981 r., powiedział słowa, które brzmią jak testament: „Matka Boża może zrobić wszystko, ale ja jestem Jej niewolnikiem i zawierzyłem Jej (...). Wszystkie nadzieje to Matka Najświętsza. I jeżeli jaki program – to Ona”.

– Dyskutując o pomniku Prymasa Wyszyńskiego na Jasnej Górze myśleliśmy najpierw o pokazaniu go jako kogoś, kto jak Mojżesz przeprowadza Kościół przez trudne dzieje ojczyzny. Ostatecznie zwyciężyła inna koncepcja – mówi o. Płatek. Powstał pomnik „Pokora”, z prymasem klęczącym przed wejściem do sanktuarium. Jest przedstawiony w geście oddania czci Maryi.

W jasnogórskim Wieczniku można zobaczyć sgraffito ukazujące postać kard. Wyszyńskiego na tle rzeszy pielgrzymów składających w 1956 r. Jasnogórskie Śluby Narodu. – W sanktuarium na Jasnej Górze przygotowujemy kaplicę św. Jana Pawła II i Prymasa Wyszyńskiego – mówi o. Waldemar Pastusiak OSPPE, kustosz sanktuarium. – Trwa remont i czekamy tylko na beatyfikację, by móc kaplicę otworzyć.

Prymas Tysiąclecia w obecności episkopatu w bibliotece jasnogórskiej podpisuje tekst Jasnogórskich Ślubów Narodu

stości: 3 maja, 15 sierpnia, 26 sierpnia. – Z Jasnej Góry płynęły programowe kazania dla Polski – podkreśla o. Płatek. Jasna Góra stała się amboną, z której w okresie prymasostwa, od 1948 do 1981 r., kard. Wyszyński wygłosił setki przemówień; zajęły prawie 3 tys. stron maszynopisu. Tutaj wypracowywał projekty, plany, akcje duszpasterskie. – Ważniejsze listy i zarządzenia biskupie wydawał w dni świąt Matki Bożej – mówi Stanisława Nowicka z Instytutu Prymasa Wyszyńskiego.

Oczy i serca osób świeckich, kapłanów, sióstr zakonnych starał się kierować ku Jasnogórskiej Pani. W „Zapiskach więziennych” wspominał: „Co roku urządzaliśmy rekolacje dla kapłanów na Jasnej Górze – jednego roku dla Gniezna, następnego dla Warszawy. Najchętniej organizowałem Konferencje Episkopatu Polski na Jasnej Górze, a już z reguły

nia wszystkich parafii przez kopię Cudownego Obrazu pobołogosławioną przez papieża Piusa XII. W tym dniu przekazał też wotum wdzięczności Matce Bożej Jasnogórskiej w kształcie srebrnej plakiety wotywniej za swoje uwolnienie z więzienia, z widokiem katedry gnieźnieńskiej i warszawskiej.

Szczególny wymiar maryjnego zawierzenia miał rok milenijny. Na szczycie jasnogórskim 3 maja 1966 r. wobec półmilionowej rzeszy pielgrzymów Prymas, po ukoronowaniu Matki Bożej Częstochowskiej, odczytał „Akt oddania Polski w macierzyńską niewolę Maryi Matki Kościoła za wolność Kościoła Chrystusowego”.

– W obrazie Matki Bożej widział uobecniającą się Bogarodzącą Maryję, która opiekuje się dziejami narodu w szczególnie sposób – mówi o. Płatek. W ostatnim przemówieniu

Kaplica Cudownego Obrazu Matki Bożej na Jasnej Górze

- Msze Święte w dni powszednie: godz. 6, 7, 7.30, 8 (j. łaciński), 9.30, 11, 15.30, 18.30;
- Msze Święte w soboty, niedziele i uroczystości: godz. 6, 7, 8 (j. łaciński), 9.30, 11, 12.30, 14, 15.30, 17, 18.30, 20;
- Zasłonięcie Cudownego Obrazu: godz. 12 w dni powszednie, godz. 13.30 w soboty, niedziele i uroczystości;
- Odsłonięcie Cudownego Obrazu: godz. 6 codziennie, godz. 13.30 w dni powszednie, godz. 14 w soboty, niedziele i uroczystości.

Instytut Prymasa Wyszyńskiego

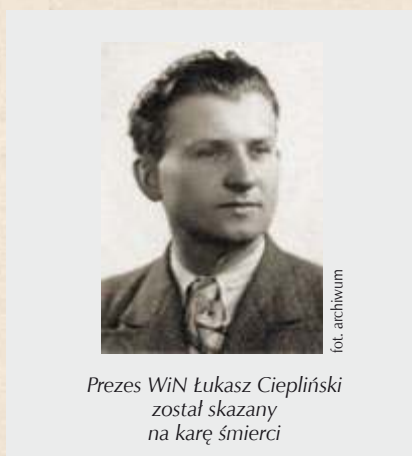
Izba Pamięci, noclegi
ul. Kardynała Wyszyńskiego 12, tel. 34 361 52 28

Dom Pielgrzyma im. św. Jana Pawła II

Noclegi, obiady
ul. Kardynała Wyszyńskiego 1/31
tel. 34 377 75 64 – recepcja
tel. 34 377 72 88 – bar

Komuniści nazywali ich bandytami, współpracownikami Niemców podczas II wojny światowej bądź agenturą Anglosasów. Tymczasem byli największą organizacją niepodległościową po wojnie, odwołującą się do etosu Polskiego Państwa Podziemnego.

Mija właśnie 75 lat od utworzenia we wrześniu 1945 r. Zrzeszenia „Wolność i Niezawisłość”. Powstało z inicjatywy pięciu pułkowników: Jana Rzepeckiego, wcześniej szefa Informacji i Propagandy AK oraz szefa Delegatury Sił Zbrojnych na Kraj, Antoniego Sanojcy, Jana Szczurka, Franciszka Niepokólczyckiego i Jana Bokszczanina. Domagało się opuszczenia Polski przez wojska sowieckie, a przede wszystkim przez zbrodniczy aparat bezpieczeństwa NKWD, zaprzestania represji, w tym uwolnienia więźniów politycznych, przeprowadzenia w Polsce wolnych wyborów parlamentarnych,

Prezes WiN Łukasz Ciepliński
został skazany
na karę śmierci

Niezlomni

Wojciech Świątkiewicz

Bezpieczeństwa ONZ o sfalszowaniu wyborów podczas referendum ludowego 30 czerwca 1946 r.

Mimo deklarowanego cywilnego charakteru organizacja posiadała oddziały zbrojne, gdyż część jej członków, byłych AK-owców, nie posłuchała apelu płk. Jana Mazurkiewicza ps. „Radosław” i nie ujawniła się. Oddziały partyzanckie WiN

Jeden z oddziałów partyzanckich WiN

niezależnej od ZSRS polityki zagranicznej. WiN kwestionował także ustalenia konferencji w Jaltie granicy wschodniej, która pozbawiła Polskę znacznej części jej terytoriów, a zwłaszcza Kresów Wschodnich. Uważano, że jedynym pozytywnym dla Polski rezultatem Jalty było ustalenie granicy na Odrze i Nysie. W założeniu organizacja miała kontestować działalność władzy komunistycznej i ułatwiać funkcjonowanie jawnej opozycji, zwłaszcza Mikołajczykowskiemu PSL i Stronnictwu Pracy. To właśnie WiN poinformował Radę

próbowały – często skutecznie – rozbijać więzienia i uwalniać więźniów politycznych, atakowały posterunki milicji, dokonywały ataków na szczególnie aktywnych członków PPR i innych współpracujących z władzą komunistyczną, których donosy przyczyniały się często do aresztowania i śmierci niewinnych ludzi. Dochodziło do systematycznych starć z wojskiem, KBW i WOP. Były ofiary po obydwu stronach.

Władza traktowała członków WiN, a zwłaszcza jego kierownictwo, z bezwzględną surowością. Pierwszy prezes

WiN płk Jan Rzepecki został aresztowany po kilku miesiącach działania, jeszcze w 1945 r., podobnie jak wszyscy dowódcy oddziałów. W październiku 1946 r. aresztowano jego następcę płk. Franciszka Niepokólczyckiego. Za zdradę i współpracę obiecywano mu stopień generaliski. W kolejnych miesiącach aresztowano dwóch kolejnych prezesów organizacji ppłk. Wincentego Kwiecińskiego i ppłk. Łukasza Cieplińskiego oraz ich zarządy. Płk Ciepliński ps. „Plug” jako jedyny spośród prezesów WiN został skazany na karę śmierci. Wyrok wykonano w więzieniu przy ul. Rakowieckiej w Warszawie. Przed śmiercią „Plug” zdążył napisać: „Jestem zupełnie spokojny. Gdy mnie będą zabierać, to ostatnie słowa do moich kolegów będą: cieszę się, że będę zamordowany jako katolik za wiarę świętą, jako Polak za Ojczyznę i jako człowiek za prawdę i sprawiedliwość. Wierzę bardziej niż kiedykolwiek, że Chrystus zwycięży, Polska niepodległość odzyska, a pohańbiona godność ludzka zostanie przywrócona”. Na nim i na członkach zarządu WiN wyrok wykonano 1 marca 1951 r. Ten dzień od 2011 r. jest obchodzony jako Narodowy Dzień Pamięci o Żołnierzach Wykłętych.

Na wiosnę 1948 r. Urzędowi Bezpieczeństwa Publicznego udało się zwerbować kilku oficerów WiN i AK oraz nieświadomych mistyfikacji kilku szeregowych członków organizacji. Powstała wtedy – kontrolowana przez władze bezpieczeństwa – tzw. V Komenda WiN, na czele której stanął oficer AK ps. „Kos”. Przy okazji podjęto dialog i następnie współpracę z wywiadami amerykańskim i brytyjskim, co zaowocowało przysłaniem do Polski pieniędzy i złota wartości 5 mln dolarów oraz sprzętu łączności (17 radiostacji). Wysyłano też do USA agentów, którzy mieli przekonywać do dalszej pomocy dla rzekomo antykomunistycznej organizacji. Kiedy w 1952 r. Amerykanie chcieli przysłać do Polski oficerów, którzy mieli dokonać inspekcji WiN, Ministerstwo Bezpieczeństwa Publicznego zakończyło pośpiesznie akcję. Ogłoszono jedynie, jak to Amerykanie finansują zbrojne podziemie w Polsce. Tak WiN zakończyła swoją działalność.

W latach 1945-1947 przez organizację przeszło 60 tys. żołnierzy, przede wszystkim byłych AK-owców. Większość z nich była w różny sposób szykanowana, więziona, a Wojskowe Sądy Rejonowe szafowały nader często wyrokami śmierci. Ostatnim żołnierzem WiN był ukrywający się do 21 października 1963 r. sierżant Józef Franczak ps. „Laluś”, który zginął w obławie po złożonym na niego donosie, w którym wskazano miejsce jego ukrycia.

WYKLĘCI PRZEZ KOMUNISTÓW ŻOŁNIERZE NIEZŁOMNI

75. ROCZNICA POWOŁANIA ZRZESZENIA WOLNOŚĆ I NIEZAWISŁOŚĆ

Narodowy Bank Polski poprzez emisję monet i banknotów okolicznościowych upamiętnia ważne osoby, wydarzenia i miejsca.

Zrzeszenie Wolność i Niezawisłość powstało 2 września 1945 r. i było odpowiedzią na wzrastający terror okupantów sowieckich. Póprzez działania polityczne, informacyjne oraz zbrojne WiN dał świadectwo pragnienia wolności i niepodległości Polaków. Wiele jego żołnierzy zapłaciło cenę życia za obronę najwyższych wartości.

W 2017 r. NBP zainicjował serię monet kolekcjonerskich „Wyklęci przez komunistów żołnierze niezłomni”.

27 sierpnia 2020 r. NBP emituje kolejną monetę w tej serii, dedykowaną bohaterom Zrzeszenia Wolność i Niezawisłość.

NBP.PL/MONETY

nowa moneta okolicznościowa

Piętnastowieczne inkunabuły, Biblia wydarta płomieniom, pierwodruki największych dzieł literatury polskiej, tom przestrelony podczas wojny – oto część księgozbioru muzeum w Licheniu.

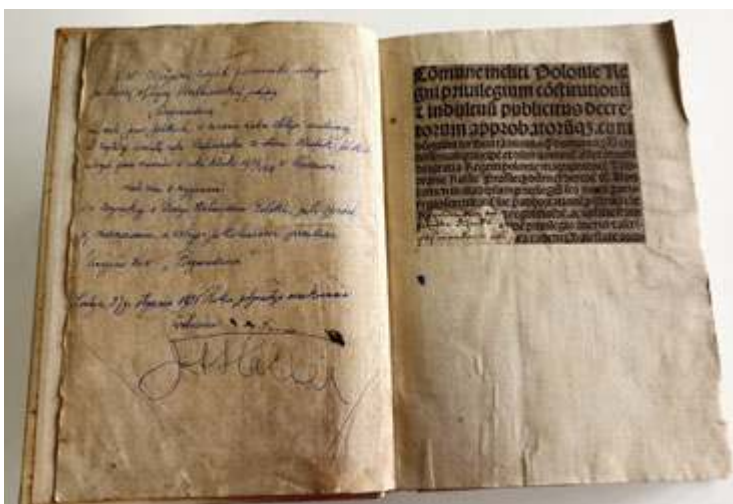
Księgi mają piękne, stare oprawy, klamry i okucia. Są zdobne w ręcznie pisane inicjały i drzeworyty. Pożółkłe karty bywają zniszczone, wystrzępione lub podziurawione. Tomy noszą na sobie ślady historii i są zapisem dziejów – ale także mają własne historie.

fol. Amelia Siuda-Koszela

Książki z licheńskiego skarbczyka

Amelia Siuda-Koszela

fol. Anita Rossa

Statut Jana Łaskiego – wpis gen. Józefa Hallera

Biblioteka stanowi ważną część Muzeum im. ks. Józefa Jarzębowskiego MIC w Sanktuarium Matki Bożej Licheńskiej. Liczy ponad 8 tys. książek. Większość to dzieła w języku polskim, dotyczące Polski i jej historii. Dużą część stanowią wydawnictwa z początku XX w., z czasu II wojny światowej, edycje emigracyjne, gazety z różnych okresów, np. powstania styczniowego i wojennego szlaku II Korpusu. Oprócz wydawnictw XIX- i XX-wiecznych w zbiorach znajdują się też książki rękopiśmienne i starodruki.

W KOŁYSCIE

Kolekcja starych druków składa się z ponad czterysta woluminów. W tej liczbie jest 10 inkunabułów z końca XV w. – *In cunabu-*

lis oznacza „w pieluszkach, w kołysce”; są to pierwsze druki i grafiki, często ręcznie zdobione – mówi Anita Rossa, historyk sztuki z licheńskiego muzeum. Biblioteka zawiera także ponad 50 książek XVI-wiecznych i ponad sto z XVII w.

Z inkunabułów są m.in. *Boetius, De consolatione philosophiae...*, wydana w Lionie w 1493/4, Biblia z komentarzem Mikołaja z Liry, wydana przez Antona Korbergera w Norymberii 1487 r., czy jedno z najstarszych w bibliotecznych zbiorach „Złote kazania świętobliwego brata Leonarda Utino” z zakonu dominikanów, Augsburg, 1474 r. Z zabytków polskiego piśmiennictwa wymienić należy Statut Jana Łaskiego wydany w Krakowie, w drukarni Jana Hallera

w 1506 r. i „Żywot św. Stanisława biskupa krakowskiego” napisany przez Jana Długosza, również z drukarni Jana Hallera, z 1511 r.

Statut Łaskiego został ofiarowany ks. Jarzębowskiemu przez Jerzego Komornickiego, wychowanka księdza z Bielń, gdzie znajduje się placówka marianów. Komornicki w czasie II wojny światowej został wywieziony przez Niemców do przymusowej pracy w Rzeszy. Tak ks. Jarzębowski opisuje w swoim pamiętniku uratowanie zabytku: „Po południu daję ślub Jerzemu z p. Ireną... obdarzają mnie Statutem Łaskiego z 1506 r. Wyrwał go Jerzy Niemcom ze stosu palonych książek. Zapamiętał z Bielń ten zabytek. Oprawili oboje w pergamin. Jest »Bogarodzica«, są sztychy (...) Następnego dnia wpadam do jen. Hallera, by mi w tym hallerowskim druku z przed czterystu lat, który Bogurodzicą uświęcił prawo polskie, napisał duchowy wódz polski, potomek Hallerów z Bogarodzicą idący przez lata naszej niepodległości – słów kilka”.

ŚWIĘTE KSIĘGI

Muzeum prezentuje na ekspozycji stałej XVI-wieczne Biblie wydrukowane w języku polskim. Wśród nich katolicki przekład Piśma Świętego – Biblię Leopoldy, Nowy Testament, druk Szarfenberga z 1577 r., a także przekład kalwiński – Biblię Radziwiłłowską (zwaną także brzeską) z 1563 r., pochodzącą z ordynacji Zamoyskich, oraz Biblię Wujka – przekład katolicki pod redakcją ks. Jakuba Wujka SJ, wydany w Krakowie, w Drukarni Łazarzowej w 1599 r.

Nazwa Biblii brzeskiej pochodzi od miejsca wydania: Brześcia Litewskiego. Radziwiłłowską zwie się od nazwiska fundatora, księcia Mikołaja Radziwiłła Czarnego, a pińczowską – od miejsca, gdzie dokonano przekładu. Ma wymiary 255 na 401 mm i waży blisko 5 kg. Została wydana w 1563 r. w nakładzie ok. 500 egzemplarzy. Dzieło dedykowano królowi Zygmuntovi Augustowi. – Biblie protestanckie uważane były za przekład heretycki i obłożone klątwą. Dlatego Mikołaj Krzysztof Radziwiłł, syn fundatora Biblii brzeskiej, po nawróceniu na katolicyzm postanowił zniszczyć cały nakład wydany przez ojca. Wykupił dostępne egzemplarze i polecił spalić na rynku w Wilnie. Ocalało kilkadziesiąt egzemplarzy, z czego kilka znajduje się w polskich zbiorach, m.in. w Bibliotece Jagiellońskiej, Ossolińskich i w Muzeum im. ks. Józefa Jarzębowskiego w Licheniu. Ponoć część ocalałych ksiąg znajdowała się na statku. Nasz egzemplarz ma zacieki, co mogłoby sugerować, że jest jednym z tych, które były transportowane drogą wodną. Jednak plamy mogły także powstać w czasie pożaru w Fawley Court, gdy gaszono dach budynku – opowiada Anita Rossa. W związku z planowaną zmianą siedziby Domu Zakonnego w Fawley Court przełożony generalny wraz z radą Zgromadzenia Księży Marianów w 2006 r. podjął decyzję o przeniesieniu muzeum do Lichenia.

W bibliotece znajduje się też książka przestrzelona w czasie II wojny światowej na Bielanych w Warszawie, w bibliotece szkolnej Gimnazjum Zgromadzenia Księży Marianów. Zatyłowana *Historia familiariae sacrae...*, została napisana przez Antonia Sandiniego (1692-1750), wydana w Wiedniu w 1749 r.

OD KOCHANOWSKIEGO DO CHOPINA

Muzeum ma także zbiór „Jan Kochanowski” z klauzulą: „Za pozwoleniem Ich. M. Panów Kochanowskich”, wydany w drukarni Andrzeja Piotrkowczyka w 1611 r. – Co ciekawe, w 1579 r. Stefan Batory wystawił dla Jana Kochanowskiego przywilej, w którym ogłaszał „wszystkim drukarzom i księgarzom w Królestwie i ziemiach do niego należących, aby powstrzymywali się od drukowania zarówno innych dzieł Jana Kochanowskiego, jak i jego »Psałterza« bez uprzedniego uzgodnienia z autorem i aby nie ważyli się pod żadnym pozorem sprzedawać drukowanego przez kogokolwiek w naszym Królestwie”. Za złamanie królewskiego zakazu groziła konfiskata książek i dotkliwa kara finansowa w wysokości tysiąca grzywien na rzecz skarbu Rzeczypospolitej. Po śmierci poety o wydawaniu jego dzieł decydować mieli bratankowie Jan i Krzysztof. Ci z propozycją przejęcia monopolu na wydawanie dzieł stryja zwrócili się do drukarza krakow-

skiego Andrzeja Piotrkowczyka – wyjaśnia Anita Rossa.

Licznie eksponowane w muzeum są druki z XIX w. Można wśród nich znaleźć pierwsze wydania najwybitniejszych dzieł polskiej literatury, przede wszystkim epoki romantyzmu, m.in. „Sonety krymskie” wydane w Moskwie w 1826 r., „Konrad Wallenrod”, Petersburg, 1828; „Pan Tadeusz”, Paryż, 1834; „Beniowski”, Lipsk, 1841.

Druków muzycznych jest niewiele ponad 30, przede wszystkim Chopinowskie, m.in. Koncert fortepianowy e-moll op 11 wydany przez Maurice’a Schlesingera 8 czerwca 1833 r. oraz Koncert fortepianowy f-moll op. 21 dedykowany Delfinie Potockiej z 31 lipca 1836 r.

HISTORIA ZBIORU

Ks. Józef Jarzębowski, patriota i pasjonat historii, został skierowany do pra-

misji wizytujących szkołę zapisała, że zbiory biblioteki są tak bogate, że noszą znamiona muzealnych. Z czasem w jednym z domków umieszczono wystawę stałą „Skarbczyk Starej Książki”. Wyeksponowano tam zbiory Biblioteki Głównej, inkunabuły, druki polskie i obce z XVI w., miniaturowe Elzewiry. A 1 maja 1932 r. zorganizowano wystawę historyczną (te wystawy w okresie Zielonych Świątek stały się tradycją). – Najciekawsza okazała się Sala Książki, pokazano tam m.in. foliał pergaminowy św. Augustyna, druki polskie od XVI do XVIII w., druki z krakowskiej oficyny Jana Hallera, Szarffenbergów, Łukasza Kupisza, Piotrkowczyków czy „Zielnik” Elizy Orzeszkowej – mówi historyk sztuki.

Skarbczyk Starej Książki to sala, w której dziś licheńskie muzeum prezentuje wybrane książki. Gabloty są podzielone tematycznie. Pierwsza z nich zawiera

fot. Amelia Siuda-Kozieł

Statut Jana Łaskiego, drzeworyt z przedstawieniem króla Kazimierza Jagiellończyka, jego żony Elżbiety Rakuszanki i ich trzynaścioro dzieci

cy w Kolegium Bielańskim Zgromadzenia Księży Marianów w Warszawie. Młodemu zakonnikowi oprócz zadań wychowawczych powierzono opiekę nad „pracownią przedmiotów humanistycznych”. Dzięki staraniom ks. Jarzębowskiego biblioteka na Bielanych szybko się powiększała. Z zapalem poszukiwał on okazów w całym kraju. – W bibliotece znalazły się cenne książki, m.in. noszące herby królewskie i inne arcydzieła bibliofilstwa. Udało mu się zakupić m.in. cały księgozbiór po zmarłym historyku Józefie Żrebille-Łabuńskim, liczący tysiąc woluminów – opowiada Anita Rossa.

Zbiory ciągle się powiększały, trzeba było znaleźć dla nich godne miejsce. Księgi umieszczono w domkach pokamedulskich, w nowych gablotach. Nadal służyły głównie jako pomoce naukowe. Jedna z ko-

rekomisy, m.in. zdobioną kartę z francuskiego modlitewnika z ok. 1450 r. W drugiej eksponowane są XVI-wieczne Biblie. W gablocie historycznej – starodruki z XVI-XVII w. dotyczące historii Polski. W czwartej – inkunabuły i renesansowe oprawy, a także pozycje z supereklibrisami królewskimi. Na ścianach wiszą pergaminowe karty z gradualów z XVIII w. z ozdobnymi inicjałami.

W multimedium można obejrzeć wybrane książki kartka po kartce, przyjrzeć się dokładnie drzeworytom w nich zamieszczonym i spróbować odczytać staropolski tekst biblijny. Muzeum w Licheniu pozostaje otwarte w okresie wakacyjnym. Aktualne informacje i ciekawostki o zbiorach znajdują się na profilu muzeum: www.facebook.com/MuzeumLichen.

lot. archiwum

NAJWAŻNIEJSZE PYTANIE

Dialog Jezusa z uczniami w okolicach Cezarei Filipowej, dotyczący tego, kim On jest, oraz wyznanie wiary przez Piotra – to jeden z kluczowych epizodów ewangelicznych (Mt 16,13-20; Mk 8,27-30; Łk 9,18-21). Wersja Mateuszowa, którą słyszymy w dzisiejszej liturgii, jest najdłuższa i mocno podkreśla rolę Szymona Piotra, który po tym, jak wyznał, że Jezus jest Mesjaszem i Synem Bożym, sam otrzymał od Jezusa nowe imię i zapewnienie o wyjątkowej roli w Kościele.

Miejsce i czas tego wydarzenia nie są przypadkowe. Cezarea Filipowa to północna granica Izraela. Stąd Jezus rozpocznie swoją ostatnią drogę do Jerozolimy, która zaprowadzi go aż na krzyż. Również czas nie jest przypadkowy: Jezus już od dłuższego czasu naucza, wypędza złe duchy i dokonuje wielu cudów. Uczniowie, którzy są z Nim przez cały czas, mogli już sobie wyrobić o Nim własną opinię i z pewnością słyszeli też opinie innych.

Jezus nie pyta, co myślą o Jego czynach czy nauczaniu, lecz stawia dwa pytania, które dotyczą tego co najistotniejsze: pyta o to, co ludzie, ale też i sami uczniowie, myślą o Jego Osobie. Kim On jest?

Na pierwsze, bardziej ogólne pytanie: „Za kogo ludzie uważają Syna Człowieczego?”, uczniowie odpowiedzieli (l. mn.) bez trudu, przytaczając różne znane im opinie, wszystkie bardzo pochlebne, stawiające Jezusa w szeregu wielkich proroków Izraela lub przywołując niewygodnego lecz szanowanego Jana Chrzciciela. Zastanawiające jest to, że żaden z uczniów nie przywołuje tu jakiegokolwiek opinii negatywnej, które też przecież krążyły, że np. Jezus „odszedł od zmysłów” albo że jest „opętany przez złego ducha” i „mocą złego ducha wyrzuca złe duchy”. Czy naprawdę nigdy tego nie słyszeli? A może przemilczeli, bo nie chcieli Mu robić przykrości?

Ale gdy Jezus stawia im drugie pytanie: „A wy za kogo Mnie uważacie?”, odwołując się do osobistej opinii, wtedy tylko Szymon Piotr odpowiedział (l. poj.): „Ty jesteś Mesjasz, Syn Boga żywego”. Tylko on wyznał, że wierzy nie tylko w mesjańskie posłannictwo Jezusa, lecz także w Jego Bóstwo. Tylko on dojrzał do takich słów i miał odwagę je wypowiedzieć. Jezus uświadamia mu, że to wyznanie jest łaską, i nazywa go „błogosławionym”, więcej, Piotrem (gr. *Petros*) czyli Skalą (gr. *petra* znaczy dosłownie: skała). To wyznanie jest decydującym, przełomowym momentem w jego życiu: pomimo wielu słabości narodził się Piotr, Skała, pierwszy z apostołów.

Jezus ciągle, tu i teraz, zadaje każdemu z nas to samo pytanie: „Za kogo ty mnie uważasz? Kim jestem dla ciebie?”. Nikt nie może zadowolić się odpowiedzią zdawkową czy rutynową. Ta odpowiedź i jej motywacja muszą być osobiste i ciągle nowe. Czy naprawdę On jest moim Bogiem i Panem? Od mojej odpowiedzi zależy całe moje życie. Tu na ziemi i w wieczności.

ks. dr Zbigniew Skuza

Autor jest kapłanem diecezji łomżyńskiej, biblistą, wykładowcą i wicerektorem Wyższego Seminarium Duchownego w Łomży

XXI NIEDZIELA ZWYKŁA

23 sierpnia 2020

Czytanie z Księgi proroka Izajasza

22, 19-23

Tak mówi Pan do Szebny, zarządcy pałacu:

„Gdy strącę cię z twego urzędu i przepędzę cię z twojej posady, tego dnia powołam sługę mego, Eliakima, syna Chilkiasza. Oblokę go w twoją tunikę, przepaszę go twoim pasem, twoją władzę oddam w jego ręce; on będzie ojcem dla mieszkańców Jeruzalem oraz dla domu Judy.

Położę klucz domu Dawidowego na jego ramieniu: gdy on otworzy, nikt nie zamknie, gdy on zamknie, nikt nie otworzy. Wbiję go jak kołek na miejscu pewnym, i stanie się tronem chwały dla domu swojego ojca”.

Psalm responsoryjny

138, 1b-3. 6. 8bc

Refren: Panie, Twa łaska trwa po wszystkie wieki.

Będę Cię sławił, Panie, z całego serca,
bo usłyszałeś słowa ust moich.
Będę śpiewał Ci psalm wobec aniołów,
pokłon Ci oddam w Twoim świętym przybytku.

I będę sławił Twe imię za łaskę i wierność Twoją,
bo ponad wszystko wywyższyłeś Twe imię i obietnicę.
Wysłuchałeś mnie, kiedy Cię wzywałem,
pomnożyłeś moc mojej duszy.

Zaprawdę, Pan jest wzniosły,
patrzy łaskawie na pokornego,
pyszałka zaś dostrzega z daleka.
Panie, Twa łaska trwa na wieki,
nie porzucaj dzieła rąk Twoich.

Czytanie z Listu świętego Pawła Apostoła do Rzymian

11, 33-36

O głębokości bogactw, mądrości i wiedzy Boga! Jakże niezbadane są Jego wyroki i nie do wysłedzenia Jego drogi! Kto bowiem poznał myśl Pana albo kto był Jego doradcą? Lub kto Go pierwszy obdarował, aby nawzajem otrzymać odpłatę? Albowiem z Niego i przez Niego, i dla Niego jest wszystko. Jemu chwała na wieki! Amen.

Aklamacja przed Ewangelią: Alleluja, alleluja, alleluja.

Ty jesteś Piotr, czyli Opoka,
i na tej opoce zbuduję mój Kościół,
a bramy piekielne go nie przemogą.

Słowa Ewangelii według świętego Mateusza

16, 13-20

Gdy Jezus przyszedł w okolice Cezarei Filipowej, pytał swych uczniów: „Za kogo ludzie uważają Syna Człowieczego?”.

A oni odpowiedzieli: „Jedni za Jana Chrzciciela, inni za Elia-

szę, jeszcze inni za Jeremiasza albo za jednego z proroków”.

Jezus zapytał ich: „A wy za kogo Mnie uważacie?”.

Odpowiedział Szymon Piotr: „Ty jesteś Mesjasz, Syn Boga żywego”.

Na to Jezus mu rzekł: „Błogosławiony jesteś, Szymonie, synu Jony. Albowiem nie objawiły ci tego ciało i krew, lecz Ojciec mój, który jest w niebie. Otóż i Ja tobie powiadam: Ty jesteś Piotr, czyli Opoka, i na tej opoce zbuduję Kościół mój, a bramy piekielne go nie przemogą. I tobie dam klucze królestwa niebieskiego; cokolwiek zwiążesz na

ziemi, będzie związane w niebie, a co rozwiążesz na ziemi, będzie rozwiązane w niebie”.

Wtedy surowo zabronił uczniom, aby nikomu nie mówili, że On jest Mesjaszem.

KALENDARIUM LITURGICZNE

Poniedziałek, 24 sierpnia

Święto św. Bartłomieja, Apostoła

Czytania mszalne: Ap 21, 9b-14; Ps 145, 10-13. 17-18; J 1, 45-51

Wtorek, 25 sierpnia

Wspomnienie dowolne św. Ludwika lub wspomnienie dowolne św. Józefa Kalasantego, prezbitera

Czytania mszalne: 2 Tes 2, 1-3a. 14-17; Ps 96, 10-13; Mt 23, 23-26

Środa, 26 sierpnia

Uroczystość Najświętszej Maryi Panny Częstochowskiej

Czytania mszalne: Prz 8, 22-35 albo Iz 2, 2-5; Ps 48, 2-3b. 9-11. 13-14c. 15a; Ga 4, 4-7; J 2, 1-11

Czwartek, 27 sierpnia

Wspomnienie św. Moniki

Czytania mszalne: 1 Kor 1, 1-9; Ps 145, 2-7; Mt 24, 42-51

Piątek, 28 sierpnia

Wspomnienie św. Augustyna, biskupa i doktora Kościoła

Czytania mszalne: 1 Kor 1, 17-25; Ps 33, 1-2. 4-5. 10-11; Mt 25, 1-13

Sobota, 29 sierpnia

Wspomnienie męczeństwa św. Jana Chrzciciela

Czytania mszalne: Jr 1, 17-19; Ps 71, 1-6b. 15. 17; Mk 6, 17-29

foto PAP/EPA/EPA/Ciuseppe Lami

Z NAUCZANIA

PAPIEŻA FRANCISZKA

ZŁOŻMY SWE HISTORIE U STÓP PANA

Ewangelia dzisiejszej niedzieli opisuje spotkanie Jezusa z kobietą kananejską. I oto podeszła do Niego kobieta błagająca o pomoc dla swojej chorej córki: „Ulutuj się nade mną, Panie!”. Jezus początkowo ją zignorował, lecz matka nalegała. Błagała Go nadal, a On w tym momencie wystawił ją na próbę, cytując przysłowie. Wydaje się to trochę okrutne: „Niedobrze jest zabrać chleb dzieciom i rzucić psom”. Zaż kobieta natychmiast, zrozpaczona, odpowiedziała: „Tak, Panie, lecz i szczenięta jedzą z okruszyn, które spadają ze stołu ich panów”. Tymi słowami matka ukazuje, że zrozumiała, iż dobroć Najwyższego Boga, obecna w Jezusie, jest otwarta na wszystkie potrzeby Jego stworzeń. Ta mądrość pełna zaufania poruszyła serce Jezusa i wywołała słowa zachwytu: „O niewiasto, wielka jest twoja wiara; niech ci się stanie, jak chcesz”. Czym jest wielka wiara? Wielka wiara to ta, która składa u stóp Pana swoją historię, naznaczoną także ranami, prosząc Go, aby ją uzdrowił, aby nadał jej sens. Każdy z nas ma swoją historię. Nie zawsze jest to historia na eksport, nie zawsze jest to historia czysta. Bardzo często jest to trudna historia, z wieloma cierpieniami, biedami i grzechami. Co czynię z moją historią? Czy ją ukrywam? Nie! Powinniśmy ją zanieść przed Pana: „Panie, jeśli chcesz, możesz mnie uzdrowić!”.

Z rozważania przed modlitwą Anioł Pański, 16 sierpnia

KROK DZIEWICY Z NAZARETU

Kiedy człowiek postawił stopę na księżycu, powiedziano zdanie, które stało się sławne: „To mały krok dla człowieka, ale wielki skok dla ludzkości”. Istotnie, ludzkość osiągnęła cel historyczny. Ale dzisiaj, we Wniebowzięcie Maryi, świętujemy nieskończenie większe osiągnięcie. Matka Boża postawiła swoje stopy w niebie: poszła tam nie tylko w duchu, ale także z ciałem, całą sobą. Ten krok skromnej Dziewicy z Nazaretu był wielkim skokiem ludzkości. Na niewiele się zda wyprawa na księżyc, jeśli nie będziemy żyli jak bracia na Ziemi. Ale budzi w nas nadzieję fakt, że jedna z nas żyje w niebie ze swoim ciałem: rozumiemy, że jesteśmy cenni, przeznaczeni do zmartwychwstania. Bóg nie pozwoli, aby nasze ciała zniknęły w nicości. Z Bogiem nic nie ulegnie zatraceniu! W Maryi cel został osiągnięty i mamy przed oczami motyw, dla którego pielgrzymujemy: nie po to, by zdobywać rzeczy ziemskie, które zanikają, ale by zdobywać ojczyznę, która jest w niebie, która jest na zawsze. A Matka Boża jest gwiazdą, która nas prowadzi.

Z rozważania przed modlitwą Anioł Pański, 15 sierpnia

Jak to się stało, że wybrałeś Czerwoną Wyspę jako miejsce swojej pracy misyjnej?

Myślę, że nie ja wybrałem Madagaskar na miejsce mojej pracy misyjnej i humanitarnej, tylko było zupełnie odwrotnie. Podobnie jest z posługą świeckiego misjonarza, którym się nie zostaje, tylko jest się do tego powołanym. Nie jest to ani wyuczony zawód, ani profesja, o której marzyliśmy w dzieciństwie. Wprawdzie na papierze stałem się misjonarzem w 2015 r., ale potrzebę posługiwania na misjach po raz pierwszy poczułem w 2011 r. Wyjechałem wówczas na wolontariat misyjny do Bemaneviki, małej wioski w buszu na Madagaskarze. I wtedy tego doświadczyłem: chcę tu wracać i pomagać. Następnie był dwumiesięczny wolontariat w 2012 r., a po ukończeniu studiów w 2014 r. wyleciałem na rok. Po roku rozeznawania na misjach odkryłem powołanie i podczas urlopu w Polsce zgłosiłem się do Komisji Episkopatu Polski ds. Misji. Tam zapisano mnie w poczet polskich misjonarzy, których na dzień dzisiejszy jest 1903, w tym 42 to osoby świeckie.

foto. arch. Daniela Kasprowicza

Wojownik z Madagaskaru

Z **Danielem Kasprowiczem**, misjonarzem świeckim, podróżnikiem i autorem bestsellerowych książek, rozmawia Justyna Flisikowska

Z jakimi trudnościami spotykasz się na co dzień w pracy z Malagaszami?

Z perspektywy czasu trudności bardzo się zmieniały. Pierwsze, co musimy zrozumieć, to fakt, że współczesne misje to zupełnie coś innego niż misje sprzed epoki kolonializmu. Niezmienna pozostaje idea, czyli niesienie Chrystusa do najbardziej oddalonych zakątków świata, ale dzięki lepszemu finansowaniu czy technologii można w sposób bardzo efektywny pomagać, jak też odnaleźć się na miej-

scu. Język na początku zawsze sprawia najwięcej trudności, zwłaszcza w miejscu, gdzie występuje kilka dialektów. Żeby zrobić cokolwiek, najpierw trzeba się dogadać, a nie zawsze postkolonialne języki, takie jak francuski, hiszpański czy angielski, są wszystkim znane. W najbiedniejszych regionach dominuje język rodzimny. Kolejną trudnością, choć nie dla wszystkich, jest ogromna różnica kulturowa. Na misję trzeba wyjechać z otwartym umysłem i ogromną chęcią nauki. W swoich książkach pró-

buję przekazać zawsze informację, że nie mamy prawa oceniać ludzi z innych krajów, bo bez znajomości tradycji, historii czy nawet rodzinnych sytuacji nie wiemy, czym dany człowiek się kieruje. Coś, co w naszym rozumieniu będzie niekulturalne, jak splunięcie przy osobie idącej tuż obok ciebie, w innym miejscu będzie zupełnie normalne. I wreszcie klimat – od niemiłosiernie upalnego dnia do chłodnawej nocy. Misjonarz musi być zdrowy, zarówno psychicznie, jak i fizycznie.

Trudności rodzą się też z zupełnie innej, bardziej ludzkiej strony. Wyjazdy na misję to nie tylko trudności emocjonalne czy behawioralne, ale też finansowe. Posługa misjonarza świeckiego jest charytatywna i wolontariacka, więc na misję otrzymuje się zakwaterowanie, żywy i miejsce posługiwania. Lokalny biskup zapewnia podstawowe potrzeby egzystencjalne, ale pozostaje jeszcze wiele kwestii, m.in. zakup biletów. Swoją pierwszą bilet na wolontariat kupiłem za pieniądze ze stypendium

naukowego i te, które mama odłożyła na moje prawo jazdy. Kolejny zakup biletu i ubezpieczenia był możliwy dzięki zbiorce zorganizowanej przez znajomych i rodzinę. Innym razem podczas urlopu pracowałem przez dwa tygodnie w Holandii, by tam dorobić na bilet. Ale jest to dla mnie ogromna lekcja pokory i przede wszystkim zawierzenia Opatrzności Bożej.

Jako dietetyk zajmujesz się szczególnie dziećmi. W jaki sposób „Madagaskar nauczył cię kochać” – cytując twoje własne słowa?

Jak Madagaskar nauczył mnie kochać? Na to pytanie bardzo szczegółowo opowiadam w mojej pierwszej książce, która skupia się na historiach dzieci z przymisyjnego domu dziecka. To tam zrozumiałem, że mając kompletnie niewiele, można być najszcześliwszym człowiekiem na ziemi. Dzieci, których багаż doświadczeń był nierzadko cięższy niż niejednego dorosłego, uczyły mnie miłości każdego dnia. Ich radość, kreatywność, pomoc, zaangażowanie i nadzieja płynąca z ich wypowiedzi były dla mnie żywym i ewangelicznym obrazem misyjnej troski. Takie najlepsze świadectwo posługiwania w miejscu, w którym od najwcześniejszych lat doświadcza się głodu, ubóstwa, niemożności podjęcia nauki czy leczenia w chorobie. Po kilku tygodniach pracy z tymi dziećmi nie tylko nauczyłem się języka malgaskiego w dialekcie tsimihety, ale także zrozumiałem, czym jest prawdziwe malgaskie dzieciństwo, z jakimi problemami borykają się te dzieci i przede wszystkim – jak być dobrym misjonarzem.

Co robisz kiedy mama przynosi do ciebie dziecko, a nie

masz możliwości, by mu pomóc?

Staralem się podejmować szybkie decyzje, dzięki którym można było znaleźć konkretną pomoc. Gdzieś w sercu powtarzałem sobie: „Panie Boże! Przecież tu jesteś! Pomóż mi, proszę”. Kiedyś na misję przysłała matka z małą córeczką o imieniu Natsika. Dziewczynka miała pół roku i była bardzo wychudzona: ważyła nieco ponad trzy kilogramy – czyli mniej niż zdrowy noworodek. Rozpoczynaliśmy dopiero funkcjonowanie naszej kliniki, nie wszystko było jeszcze przygotowane. Na pewno nie było ani mleka medycznego dla dziecka, ani też środków finansowych, by je zakupić. Zwróciłem się z natychmiastową pomocą do mojej rodziny poprzez WhatsAppa, prosząc o wsparcie. W ciągu zaledwie kilku minut uzyskałem odpowiedź z deklaracją wsparcia finansowego, które zapewniło leczenie tego dziecka.

Czasem się zastanawiam nad charyzmatem mojej pracy i myślę sobie, że Pan Bóg działa ogromne cuda w moim życiu. Cieszę się, że mogę być Jego narzędziem do czynienia dobra. Wierząc w to, wiem też, że prosząc o Jego pomoc, uzyskam ją.

Jakie są teraz Twoje plany na przyszłość?

Wiele planów zapisuje Pan Bóg w mojej głowie, ale obecnie przyświeca mi jeden cel: budowa ośrodka medycznego dla niedożywionych dzieci i kobiet będących w wyjątkowo trudnej sytuacji życiowej. Razem z Fundacją Boże Atelier pozyskujemy środki na realizację tego dzieła. Dziś pewne jest jedno: szpital nazwany zostanie imieniem bł. Jana Beyzyna, który jest mi szczególnie bliski na drodze mojego posługiwania.

Grażyna Rybak

Piękne i trujące

Rodzice dzieci alergicznych są zazwyczaj czujni, mając świadomość, że pyłki wielu roślin działają silnie uczulająco. Pyłki leszczyny, olchy, topoli, wierzby, brzozy i traw mogą wywołać napadowe kichanie, łzawienie oczu oraz duszność i męczący kaszel wywołany skurczem oskrzeli reagujących na alergeny. Dlatego wiele dzieci przed przewidywalnym kontaktem z roślinami w otoczeniu otrzymują zabezpieczające je przed tymi objawami leki przeciwhistaminowe oraz sterydy wziewne chroniące drogi oddechowe przed skurczem i rozwojem astmy oskrzelowej.

Duże i mniej przewidywalne zagrożenie stwarzają jednak rośliny trujące, powszechnie występujące w Polsce. Dzieci lubią próbować smaku kwiatka czy jagódki, więc liżą je lub zjadają, co stwarza ryzyko ostrego zatrucia.

Piękne konwalie, zarówno leśne, jak i ogrodowe oraz dostępne dla dzieci w domowymazonie są, niestety, w całości trujące. Tymczasem zdarza się, że bukieciki konwalii trzymają dziewczynki idące do Pierwszej Komunii Świętej! Szczególnie toksyczne są białe kwiaty i kuliste, czerwone owoce. Dziecko może zatruć się śmiertelnie po zjedzeniu już kilku jagód. Początkowe objawy sugerujące zatrucie konwalia są typowe dla podrażnienia przewodu pokarmowego: wymioty, biegunka, bóle głowy. Typowe objawy neurologiczne to omamy, odurzenie, barwne widzenie, majaczenie. Po pewnym czasie występują zaburzenia pracy serca oraz nerek (w formie

wielomoczu). Może wystąpić utrata przytomności i zapaść związana z zatrzymaniem akcji serca.

Mak polny, ozdabiający pola i łąki, ale coraz częściej i trawniki miejskie, jest także w całości trujący. Po ze-

rwaniu łądoga uwalnia sok mleczny, a w nim zawarte alkaloidy, m.in. readynę, która działa jak morfina. Sok maku obfituje w antocyjany, kwasy organiczne, fitosterol i rozkurczową papawerynę, które odpowiadają za objawy zatrucia: wymioty i bóle brzucha, występujące zwłaszcza po spożyciu niedojrzałych części owoców. Mogą wystąpić drgawki jak w padaczce, z utratą przytomności.

Cis pospolity to dekoracyjny krzew iglasty. Kusi dzieci czerwonymi owocami. Są one pokarmem dla wielu ptaków i na szczęście nie są groźne dla dzieci. Natomiast wszystkie inne części cisu są bardzo trujące. Zwłaszcza igły – ciemnozielone z wierzchu i jaśniejsze od spodu. Po ich spożyciu u dziecka mogą wystąpić gwałtowne wymioty, biegunka, osłabienie, zaburzenia rytmu serca, a w skrajnych sytuacjach także śmierć z powodu uszkodzenia nerek i krwimoczu.

Podczas letnich zabaw na łąkach, lasach, w ogrodzie czy na spacerach w parku trzeba więc uważnie obserwować zwłaszcza najmłodszych. Są kwiaty, które można bezpiecznie zrywać i cieszyć się nimi – stokrotki, rumianki, niezapominajki. Warto jednak nauczyć nasze pociechy, że kwiaty są do podziwiania oczami, niektóre do powąchania, ale nie wolno ich zjadać. Ważny jest nawyk mycia rąk zawsze po dotknięciu kwiatów czy owoców. Złota zasada zaś brzmi: nie dotykamy i nie zrywamy kwiatów bez pozwolenia mamy.

Autorka jest lekarzem pediatrą

Wszystkich zainteresowanych wsparciem Daniela Kasprowicza na rzecz dzieci Madagaskaru i budowy szpitala zapraszamy na fb.com/kasprowiczdaniel oraz na stronę internetową www.zrzutka.pl/szpitalantsiranana.

Dlaczego babimojski i ujejski?

dr hab. Tomasz Korpysz

Ubiegłotygodniowy odcinek o problemach z wyborem odpowiedniej formy przymiotnika od nazwy *Nawarra* dobrze, jak sądzę, pokazał, że tworzenie przymiotników od nazw miejscowych to nie mały problem. I rzeczywiście, takie derywaty sprawiają wiele kłopotu użytkownikom polszczyzny. Można nawet powiedzieć, że coraz więcej, ponieważ we współczesnym języku polskim używanych jest coraz więcej przymiotników od nazw miejscowych – zwłaszcza obcych. Dzieje się tak, ponieważ obecnie, w dobie rozwoju nowoczesnych mediów, a zwłaszcza internetu, w praktyce możemy doświadczać tego, jak świat staje się globalną wioską – by przywołać słynne sformułowanie Herberta Marshalla McLuhana z jego nie mniej słynnej książki „Galaktyka Gutenberga”. Ilu z nas (zwracam się tu do nieco starszych czytelników „Idziemy”) przed, powiedzmy, 30 laty miało potrzebę, by używać przymiotników od nazw miejscowości położonych poza Polską, wyłączając stolicy państw i najbardziej znane miasta? Więcej nawet: ilu z nas miało szansę gdziekolwiek zetknąć się z takimi wyrazami? Zresztą podobnie było z wieloma nazwami polskimi. Dziś jest inaczej: wciąż stykamy się z informacjami o tym, co zdarzyło się w jakimś mało nam znanym miejscu w Polsce czy gdzieś w świecie. Niejednokrotnie kontekst wymusza wówczas zastosowanie przymiotnika. Jak je tworzyć? Co należy brać pod uwagę w trakcie takiego procesu słowotwórczego?

Ogólnie rzecz biorąc, na formę przymiotnika od nazwy miejscowej wpływają trzy czynniki, z których najważniejszy jest czysto językowy, a dokładniej: wewnątrzjęzykowy, zwykle określany jako „fonetyczno-morfologiczny”. Postać takiego pochodnego od nazwy miejscowej przymiotnika (podobnie jak innych przymiotników tworzonych

od wyrazów pospolitych) zależy przede wszystkim właśnie od formy podstawowej nazwy: od zakończenia jego tematu fleksyjnego oraz wymowy. Dwa pozostałe kryteria, które należy brać pod uwagę, to kryterium historyczne oraz zwyczajowe.

Zanim nieco szerzej napiszę o kryterium fonetyczno-morfologicznym, bardzo ważne jest, by od razu podkreślić rolę tego drugiego. Otóż współczesna norma aprobuje wiele form nieregularnych, niezgodnych z dominującymi schematami, łamiących pewne współczesne ogólne zasady fonetyczne czy morfologiczne, ponieważ są to formy stare, poświadczane w źródłach, niejednokrotnie mające uzasadnienie w dawnych prawidłach językowych. Tak jest np. w przypadku form *babimojski* od *Babimost* (dziś powiedzielibyśmy raczej: *babimostowy* jak *most* – *mostowy*), *ujejski* (od *Ujazd*, dziś coraz częstsza jest nowsza postać: *ujazdowski*, mamy np. *Aleje Ujazdowskie* czy *Zamek Ujazdowski*, ale przecież jest choćby nazwisko *Ujejski*), *zamojski* (od *Zamość*) i *zawichojski* (od *Zawichost*). Wszystkie one są uzasadnione historycznie: dawniej przyrostek *-ski* poprzedzony był tzw. jerem miękkim, który zmniejszał poprzedzającą spółgłoskę, dlatego też powstawały formy typu *babimoścki*, *ujeżdski*, *zamoścki* i *zawichoścki*. Ze względów fonetycznych (trudności w wymowie takich grup spółgłosek) nastąpiło uproszczenie tych wyrazów pochodnych do znanych nam dziś postaci z „j”: *babimojski*, *ujejski*, *zamojski* i *zawichojski*. Na marginesie warto zaznaczyć, że podobnie stało się z rzeczownikiem *ojciec*: pierwotny *ocieć* miał w przypadkach zależnych postać *oćca*, *oćcu*, *oćcem*, które przekształciły się w: *ojca*, *ojcu*, *ojcem*, a te z kolei wpłynęły na zmianę formy mianownikowej do dzisiejszej: *ojciec*. Podobnie z dawnego *zdradźcy* powstał *zdrajca*, a z *radźcy* – *rajca*. Zresztą i obecnie zamiast takich grup miękkich spółgłosek czasem wprowadzamy „j” – wystarczy przypomnieć, że liczebnik *sześćset* w języku potocznym często jest wymawiany jako „szejset”.

Umowa pożyczki

Edyta
Pisarczyk-Kulon

Zawieranie drobnych umów pożyczki to częsta

sytuacja życiowa. Może dotyczyć zarówno pieniędzy, jak i innych przedmiotów materialnych, np. skrzynki jabłek czy worka cementu. Pożyczkę, którą reguluje kodeks cywilny, trzeba odróżnić od kredytów udzielanych przez banki, od pożyczki studenckiej czy innych rodzajów umów pożyczek uregulowanych w odrębnych przepisach.

Przez umowę pożyczki dający pożyczkę zobowiązuje się przenieść na własność biorącego określoną ilość pieniędzy albo rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku, a biorący zobowiązuje się zwrócić tę

samą ilość pieniędzy albo rzeczy tego samego gatunku i tej samej jakości. Umowa pożyczki, której wartość przekracza tysiąc złotych, wymaga zachowania formy dokumentowej, np. potwierdzenia jej warunków w formie mailowej czy na papierze.

Bez zastrzeżenia obowiązku zwrotu nie ma umowy pożyczki (wyrok SN z 8.12.2000 r., I CKN 1040/98, LEX nr 50828; wyrok SA w Poznaniu z 20.09.2006 r., I ACA 394/06, LEX nr 298577). Jest to warunek konieczny do zawarcia tej umowy.

Przepisy kodeksu cywilnego nie przesadzają kwestii odpłatności umowy pożyczki; nie statuuje też w tym względzie żadnego domniemania. Zastrzeżenie w umowie pożyczki między osobami fizycznymi odsetek w wysokości nad-

miernej, która nie ma uzasadnienia ani w wysokości inflacji, ani w zyskach osiągniętych w ramach normalnej, rzetelnie prowadzonej działalności gospodarczej, należy uznać za sprzeczne z zasadami współżycia społecznego. Tego rodzaju następstwa zawarcia umowy w zakresie zastrzeżonego na rzecz pożyczkodawcy wynagrodzenia godzą w porządek prawny i z tych przyczyn muszą być uznane za sprzeczne z zasadami współżycia społecznego (Wyrok Sądu Najwyższego z 17 czerwca 2020 r., I NSNc 47/19).

Dający pożyczkę może odstąpić od umowy i odmówić wydania przedmiotu pożyczki, jeżeli zwrot pożyczki jest wątpliwy z powodu złego stanu majątkowego drugiej strony. Uprawnienie to jednak nie przysługuje dającemu pożyczkę, jeżeli w chwili zawarcia umowy o złym stanie majątkowym drugiej strony wie-

dział lub z łatwością mógł się dowiedzieć.

Roszczenie biorącego pożyczkę o wydanie przedmiotu pożyczki przedawnia się z upływem sześciu miesięcy od chwili, gdy przedmiot miał być wydany. Jeżeli termin zwrotu pożyczki nie jest oznaczony, dłużnik obowiązany jest zwrócić pożyczkę w ciągu sześciu tygodni po wypowiedzeniu przez dającego pożyczkę.

Umowa pożyczki na gruncie prawa cywilnego może być odpłatna bądź nieodpłatna. Należy jednak pamiętać o podatkowych skutkach zawarcia tej umowy. W obrocie pomiędzy osobami fizycznymi, jeżeli nie jest to związane z prowadzoną działalnością gospodarczą, od wartości pożyczki należy samodzielnie zapłacić do urzędu skarbowego podatek od czynności cywilnoprawnych w wysokości 0,5 proc. wartości pożyczki.

Autorka jest radcą prawnym

fot. PAP/Tyus Zmijewski

CIE NIE NAD LIGĄ MISTRZÓW

Mariusz Jankowski

Wróciła i właśnie kończy sezon. Piłkarska Liga Mistrzów. Najważniejsza z lig, dla wielu kibiców najbardziej emocjonująca, na pewno wyjątkowa i najbardziej elitarna. Bez dwóch zdań jest to też liga działająca na wyobraźnię. Dlatego tak często zachwycaliśmy się popisami w niej Cristiana Ronaldo, Leo Messiego czy Roberta Lewandowskiego.

Ten sezon był oczywiście inny, bo inny jest świat wokół nas. Dla mnie inny w tym przypadku oznacza, niestety, gorszy. Gdy po pandemii wznawiały grę poszczególne ligi, z trudem przyzwyczajaliśmy się do nowych warunków. Z czasem zaczęli wracać też kibice i ta nowa sytuacja stała się prawie normalna. Problem w tym, że w Champions League kibiców na trybunach nie było. A mecze rozgrywano na największych stadionach Europy, i ta pustka była dla mnie przerażająca i przygnębiająca. Cisza bolała i nie pozwalała smakować Ligi Mistrzów tak jak do tej pory. Cieniem na rozgrywkach położył się też strach przed zakażeniem. Piłkarze i działacze Napoli mieli mnóstwo obaw przed wyprawą do Barcelony na mecz rewanżowy 1/8 finału, bo w stolicy Katalonii epidemia wciąż dawała się mocno we znaki. Atletico Madryt na turniej finałowy do Lizbony poleciało bez dwóch – chorych – piłkarzy. O strachu wprost nikt nie chciał mówić, ale w takich warunkach naprawdę trudno skupić się na sporcie, czy po prostu na pracy, którą piłkarze mieli do wykonania.

I jeszcze cień największy, czyli problemy Josipa Illicicia. Jeden z najlepszych i najefektowniej grających piłkarzy fazy grupowej Ligi Mistrzów nie pomógł Atalancie Bergamo w ćwierćfinale z Paris Saint Germain. Słoweński piłkarz bardzo źle znosił izolację i czas, gdy północne Włochy były pogrążone w pandemii. Znalazł się w miejscu, gdzie codziennie mówiło się o śmierci i zagrożeniu nią. Tegoroczne wydarzenia mocno wpłynęły na psychikę zawodnika, który ma za sobą dzieciństwo nierozdzielnie związane z wojennym chaosem na Bałkanach (urodził się na terenach Bośni i Hercegowiny, wychował bez ojca). Mimo pomocy ze strony klubu trauma wróciła. Skończyło się wyjazdem Illicicia do ojczyzny i depresją. Atalanta bez swojego lidera nie dała rady PSG. I mam wrażenie, że przypadek słoweńskiego piłkarza jest dla kończącego się sezonu Ligi Mistrzów symboliczny. Trudno mi było bezrefleksyjnie podziwiać piłkarskie gwiazdy, gdy wokół wydarzyło się tyle smutnych historii. Ligę Mistrzów 2020 przykryły cienie. I, niestety, nie potrafiłem się od nich uwolnić.

Autor jest dziennikarzem TVP

MotoArena Zmarzlika

Od początku rywalizacji w PGE Indywidualnych Międzynarodowych Mistrzostwach Ekstraligi na toruńskim torze Bartosz Zmarzlik walczył o najlepszą pozycję. Dzięki determinacji zawodnik Moje Bermudy Stal Gorzów triumfował drugi rok z rzędu.

Diamentowi atleci

Znakomite wyniki padły w Diamentowej Lidze, prestiżowym cyklu zawodów lekkoatletycznych. Sofia Ennaoui poprawiła 39-letni rekord Polski w biegu na 1000 m. Nowy rekord świata na dystansie 5000 m ustanowił Ugandyjczyk Joshua Cheptegei.

fot. PAP/EPA/Guillaume Horcajuelo/POOL

Na Górze Czterech Wiatrów

fot. PAP/Tomasz Waszczuk

Kolarze górscy rywalizowali na mazurskich trawersach Góry Czterech Wiatrów. Mistrzowski tytuł wśród kobiet obroniła Maja Włoszczowska, a wśród mężczyzn najszybszy okazał się Krzysztof Łukasik. Tymczasem ze względu na pandemię odwołano mistrzostwa świata w kolarstwie szosowym planowane w Szwajcarii.

fot. PAP/EPA/Franck Fieffé / POOL

Ligowe zaskoczenia

Pierwszy raz od lat w najlepszej czwórce Ligi Mistrzów nie zagra ekipa z Anglii i Hiszpanii. W ćwierćfinale Paris Saint Germain pokonało Atalantę Bergamo (2:1), RB Lipsk ograło Atletico Madryt (2:1), piłkarze Bayernu Monachium rozgromili Barcelonę (8:2), a Olympique Lyon zaskoczył kibiców wygraną nad Manchesterem City (3:1).

Popisy Liska

Szczeciński Memoriał im. Wiesława Maniaka pozytywnie zapisze się w pamięci m.in. dzięki skokom Piotra Liska, który jest też ambasadorem całej imprezy. Podczas mityngu tyczkarz pokonał poprzeczkę na wysokości 5,90 m, poprawiając o 9 cm rekord memoriału.

fot. PAP/Jerzy Muszyński

KUCHNIA FILMOWA

Barbara Wiśniowska

Zawsze na hasło „kome-dia” moje niewidzialne radary przechodzą w tryb gotowości. Lubię się śmiać tak mocno, żeby aż bolały mięśnie brzucha, a z oczu płynęły łzy. Uważam, że na takie komedie powinna być jakaś osobna nazwa, a inna – na pomysłowe filmy, które wprowadzą nas zaskakują, ale uśmiechnąć możemy się tylko pod nosem, bo bliżej im do tragedii niż komedii. Inaczej powinny nazywać się komedie, w których czarny charakter ślizga się na skórce od banana, po czym spada na niego kowadło, a inaczej te, w których pełno jest żenujących żartów na temat seksu – wiadomo by było, od czego trzymać się z daleka. Tymczasem skoro w celach zarobkowych do worka z nazwą „komedia” wrzucano różne rodzaje filmów,

pozostaje oglądać po kawałku każdego i na bieżąco decydować, czy chcemy oglądać dalej. Oceny innych widzów nie muszą być miarodajne; nieraz ze wstrętem wyłączałam film oceniany wysoko, a śmiałam się do łez na tym ponoć słabym.

Na komedii „Jak być dobrą żoną” roześmiałam się tylko raz. Niektóre momenty mile mnie zaskoczyły, choć wszechobecny wątek LGBT odstręczał. Ciekawy był motyw szkoły dla żon, której właścicielki przez całe życie skupiały się na gotowaniu i prasowaniu, aż w końcu zrozumiały, że najważniejsza jest miłość. Z filmu zapamiętałam chyba tylko jedno: żeby do każdej potrawy dodać szczyptę swojego własnego pomysłu.

fol. Barbara Wiśniowska

ZUPA ŚLIWKOWO-GROCHOWA

Składniki: 200 g suchych połówek grochu ■ kilka ziemniaków podobnej wielkości ■ 10 suszonych śliwek ■ 3 marchewki ■ 2 łyżeczki mielonej gałki muszkatołowej ■ sól, imbir ■ 2 łyżki śmietany ■ do dekoracji kokos i listki melisy

Sposób wykonania: Groch moczymy w większej ilości wody przez godzinę lub nawet przez całą noc, wodę wylewamy i jeszcze kilka razy przepłukujemy ziarna. Jeśli śliwki mają w składzie konserwanty, także je moczymy – osobno – przez pół godziny. Groch gotujemy bez soli, aż zacznie się rozpadać. Na kwadrans przed końcem gotowania dodajemy połówki ziemniaków i śliwki, a siedem minut przed końcem – pokrojoną marchew i sól. Doprawiamy. Śmietanę mieszamy w kubeczku z wrzątkiem i dodajemy do zupy. Miksujemy.

KRZYŻÓWKA Z HASŁEM Siostry Honoraty

POZIOMO

- 1 A – mały konik
- 1 G – duch zmarłego
- 2 E – oleista roślina
- 3 A – owoc tarniny
- 3 G – pryska z ogniska
- 6 A – imię Kołłątaja
- 6 H – składane w ofierze
- 8 C – jeszcze nie księża
- 9 A – owoc pracy
- 9 G – rozbić wazon
- 10 E – córka Zeusa
- 11 A – ojciec Ezawa
- 11 G – korona papieska

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
1											
2											
3											
4											
5											
6											
7											
8											
9											
10											
11											

PIONOWO

- A 1 – dorośli przed chrztem
- C 1 – namiot z areną
- C 8 – koc dla konia
- D 3 – uznaje papieża
- E 1 – polski serial
- E 8 – zbrojna akcja
- F 4 – napój z chininą
- G 1 – związek państw
- G 8 – chwast polny
- H 3 – uczeń politechniki
- I 1 – rodzima kawa
- I 8 – blisko Radomia
- K 1 – wznowienie działalności

**Hasło do odczytania
w zaznaczonym wierszu**

--	--	--	--	--	--	--	--

**Rozwiązania prosimy nadsyłać
do 4 września na adres redakcji „Idziemy”.
Wylosowanych autorów poprawnych odpowiedzi
nagrodzimy książkami**

TVP 1

05.10 Klan (3640) – telenowela TVP;
05.30 Klan (3641) – telenowela TVP;
06.00 Słownik polsko@polski; **06.30** wojsko – polskie.pl; **06.55** Słowo na niedzielę – Kontekst kółka; **07.00** **Transmisja Mszy Świętej z Sanktuarium Bożego Miłosierdzia w Łagiewnikach**; **08.00** Tydzień; **08.30** Zakochaj się w Polsce; **09.00** Ziarno – Ojciec nasz, który jest w niebie; **09.30** Sekundy, które zmieniły życie; **09.55** Rodzina Polanieckich (6/7): Zdrada – serial TVP; **11.25** Klasztorne smaki; **11.55** Między ziemią a niebem; **12.00** **Anioł Pański**; **12.15** Między ziemią a niebem; **12.45** Wadowickie spotkania ze Świętym Janem Pawłem II – Robert Friedrich; **13.10** BBC w Jedyne – Błękitna Planeta; **14.15** Z pamięci – Stanisław Lorentz cz. 2; **14.25** Weterynarze z sercem; **15.05** Komisarz Alex (161): Zabójcze tango; **16.05** Postaw na milion; **17.00** Teleexpress; **17.20** Pogoda; **17.25** Skoki Narciarskie – Letnie Grand Prix, Wisła – konkurs indywidualny
19.25 Sport
19.30 Wiadomości
20.00 Pogoda
20.10 La Bandida (51) – serial obyczajowy, Meksyk 2019
20.55 Liga Mistrzów – FINAŁ, Wielka Brytania 2020
23.30 Tulipanowa gorączka – film fabularny, Wielka Brytania/USA 2017, reż.: Justin Chadwick, wyk.: Alicia Vikander, Dane DeHaan, Christoph Waltz
01.25 Operacja Świt – dramat, USA 2006, reż.: Werner Herzog, wyk.: Christian Bale, Steve Zahn, James Oliver, Marshall Bell, Pat Healy
03.35 DNA doskonały śledczy – film dokumentalny, Francja 2016, reż.: Marianne Cramer
04.25 Z pamięci – Stanisław Lorentz cz. 2 – felieton
04.30 Zakończenie dnia

TVP 2

05.00 Cafe piosenka – talk-show;
05.20 Barwy szczęścia (2267) – serial obyczajowy TVP; **05.50** Barwy szczęścia (2268) – serial obyczajowy TVP; **06.25** Barwy szczęścia (2269) – serial obyczajowy TVP; **06.55** Dla niesłychających – M jak miłość (1520) – serial TVP; **07.45** Spiszmy się jak na rolników przystało!; **08.00** Pytanie na śniadanie; **11.20** Spiszmy się jak na rolników przystało!; **11.30** Gwiazdy w południe – Zawodowcy – western, USA 1966, reż.: Richard Brooks, wyk.: Claudia Cardinale, Burt Lancaster, Lee Marvin, Jack Palance, Robert Ryan, Woody Strode; **13.30** Va Banque – teleturniej; **14.00** Familiada; **14.35** Kolo fortuny – teleturniej; **15.15** Szansa na sukces. Opole 2020; **16.20** Rodzinka.pl (286): Kocham Cię; **16.50** Zmienił (15/15): Nasz najdroższy; **18.00** Panorama; **18.20** Pogoda; **18.30** Na dobre i na złe (776): Po pierwsze nie szkodzić; **19.25** Na sygnale (268): Kac w wielkim mieście
20.00 Lato, muzyka, zabawa. Wakacyjna Trasa Dwójki – 2020, Augustów, koncert
20.40 Lato, muzyka, zabawa. Wakacyjna Trasa Dwójki – 2020, Mrągowo cz. 1; koncert
21.40 Lato, muzyka, zabawa. Wakacyjna Trasa Dwójki – 2020 (8) Mrągowo cz. 2; koncert
22.40 Kino bez granic – Lina – dramat obyczajowy, Szwajcaria 2016, reż.: Michael Schaefer, wyk.: Rabea Egg, Flurin Giger, Alexander Maeder
00.25 Mikołaj i Alexandra – dramat, Wielka Brytania 1971, reż.: Franklin J. Schaffner, wyk.: Janet Suzman, Michael Jayston, Tom Baker
03.35 Palimpsest – dramat, reż.: Konrad Niewolski
04.55 Zakończenie dnia

TVP INFO

05.35 Powitanie: Poranek; **05.59** Serwis Info Poranek – wiadomości z kraju i świata – w tym: Info Poranek, Pogoda, relacje korespondentów na temat sytuacji politycznej, społecznej; **06.22** Pogoda Info; **06.29** Serwis Info Poranek; **06.52** Pogoda Info; **06.59** Serwis Info Poranek; **07.21** Pogoda Info; **07.29** Serwis Info Poranek; **07.51** Pogoda Info; **07.59** Serwis Info Poranek; **08.21** Pogoda Info; **08.29** Serwis Info Poranek; **08.51** Pogoda Info; **09.29** Serwis Info Poranek; **09.50** Wroniczka 17; **10.59** Serwis Info Dzień weekend; **11.23** Pogoda Info; **11.29** Serwis Info Dzień weekend; **11.50** Salon dziennikarski; **12.30** Serwis Info Dzień weekend; **13.29** Serwis Info Dzień weekend; **13.59** Serwis Info Dzień weekend; **14.29** Serwis Info Dzień weekend; **14.53** Pogoda Info; **15.00** Debata Senior; **16.00** Okiem wiary; **16.29** Serwis Info Dzień weekend; **17.00** Teleexpress; **17.15** Teleexpress Extra; **17.30** Dla niesłychających: Teleexpress na deser; **18.00** Panorama; **18.18** Serwis Info Wieczór weekend; **18.30** Studio Zachód; **19.00** Głębia ostrości; **19.25** Serwis Info Wieczór weekend
19.30 Wiadomości
19.58 Gość Wiadomości
20.13 Minęła 20
21.00 W pełnym świetle
21.30 Serwis Info Wieczór weekend
21.50 W tyle wizji
22.25 Serwis Info Wieczór
22.30 W tyle wizji Extra
23.00 Info Wieczór
23.55 Serwis Info Wieczór weekend
00.03 Wiadomości
00.31 Gość Wiadomości
00.53 Pogoda Info
00.57 Wroniczka 17
02.05 Minęła 20
03.00 W pełnym świetle
03.45 Filmy dokumentalne
04.42 Głębia ostrości
05.13 Agrobiznes
05.30 Zakończenie dnia

TV TRWAM

06.00 Możesz – 10 przykazań; **06.50** Filmowe Życiorysy; **07.40** Kabwe; **07.45** Ocalić od zapomnienia; **07.50** Kolory Świętości; **07.55** Świat w obrazach; **08.00** Słowo Życia; **08.05** Polski Punkt Widzenia; **08.25** Święty na każdy dzień; **08.30** Akita 101 Łez; **09.00** 100 cudownych miejsc na świecie; **09.10** Spotkanie z M. Buczek; **09.15** Katecheza bpa Antoniego Długosza; **09.30** **Msza Święta z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze**; **10.35** Niedziela; **10.40** Cuda Jezusa; **11.35** Przyjaciele i bohaterowie; **12.00** **Anioł Pański**; **12.20** Wieś – to też Polska; **13.30** Papież Polak do Rodaków; **14.10** Ewolucja – nauka czy ślepa wiara?; **15.50** 100 cudownych miejsc na świecie; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Koncert życzeń; **17.00** Tam, gdzie Bóg płacze; **17.30** Okiem kamery; **17.55** Karta z kalendarza; **18.00** **Anioł Pański**; **18.05** Informacje dnia; **18.15** Rozmowy niedokończone
19.25 Święty na każdy dzień
19.30 Opowieści biblijne historie animowane z Nowego Testamentu
20.00 Informacje dnia
20.20 **Różaniec** – audycja modlitewna
20.50 Karta z kalendarza
21.00 **Apel Jasnogórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej na Jasnej Górze** – transmisja
21.20 Informacje dnia
21.40 Retrospekcja
21.45 Sanktuarium Matki Bożej w Pontmain
22.40 Od Oceanu do Oceanu z Ikona Częstochowską przez świat w obronie życia
23.00 Jak my to widzimy
23.30 Galilejczyk
00.00 Programy powtórkowe

Dramat obyczajowy LINA

TVP 2 – 22.40

Szwajcaria, lata 60. XX wieku. 17-letnia Lina zakochuje się w Julianie. Chłopak pochodzi z bogatej i wpływowej rodziny. Młodzi ludzie marzą o wspólnym życiu i prowadzeniu stadniny koni w południowej Francji. Związek nie podoba się rodzicom chłopaka i przedstawicielom lokalnych władz. Lina zostaje skierowana do domu poprawczego, a następnie do więzienia dla kobiet, gdzie jest zmuszana do ciężkiej pracy i upokarzana. Okazuje się, że dziewczyna zaszła w ciążę. Po porodzie dziecko zostaje jej odebrane. Lina dopiero 40 lat później spotka syna.

TVN

04.35 Uwaga! – program interwencyjno-śledczy; **04.50** Mango – Telezakupy; **07.00** Wstajesz i wiesz; **09.00** Dzień dobry Wakacje; **11.30** Co za tydzień; **12.00** Patenciary; **12.40** Przygoda na Alasce – film przygodowy, USA 1995, reż.: Fraser Heston, wyk.: Thora Birch, Vincent Kartheiser, Dirk Benedict, Charlton Heston; **14.50** Duma – Podróż do domu – film przygodowy, USA 2005, reż.: Carroll Ballard, wyk.: Alexander Mihalietos, Campbell Scott; **16.55** Maska – komedia, USA 1994, reż.: Charles Russell; **19.00** Fakty; **19.20** Uwaga! Koronawirus; **19.30** Sport; **19.40** Pogoda; **19.45** Uwaga!; **20.00** Zabójcy – film sensacyjny, USA/Francja 1995, reż.: Richard Donner, wyk.: Sylvester Stallone, Antonio Banderas, Julianne Moore, Anatoly Davydov, Muse Watson; **22.50** Prawo krwi – film sensacyjny, USA 1989; **01.05** Ameryka Express; **02.35** Uwaga! – program interwencyjno-śledczy; **02.50** Noc Magii; **04.00** Nic straconego

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **07.45** Madagwiazdka – animacja, USA 2009, reż.: David Soren; **08.15** Sezon na misia 2 – animacja, USA 2008, reż.: O'Callaghan Matthew; **09.50** Gwiezdne wojny, część VIII: Ostatni Jedi – USA 2017, reż.: Johnson Rain, wyk.: Boyega John, Daisy Ridley, Driver Adam, Fisher Carrie, Hamill Mark, Serkis Andy Rey; **13.20** Madagaskar 3 – USA 2012, reż.: Conrad Vernon, wyk.: Tom McGrath, Eric Darnell; **13.55** Doktor Strange – USA 2016, wyk.: Cumberbatch Benedict, Ejiofor Chiwetel, McAdams Rachel; **17.40** Nasz Nowy Dom; **18.50** Wydarzenia; **19.30** Gość Wydarzeń; **19.45** Sport; **19.55** Pogoda; **20.00** Earth Festival. Gwiazdy dla Czystej Polski; **23.00** Krokodyl Dundee 2 – komedia przygodowa, Australia 1988, reż.: Hogan Paul, Linda Kozlowski, Ernie Dingo; **01.20** Exodus: Bogowie i Królowie – USA/Wielka Brytania 2014, reż.: Scott Ridley; **04.40** Disco Gramy; **05.25** Telezakupy TV Okazje

TVP 1

05.15 Przysięga (238) – serial obyczajowy, Turcja 2019; **06.05** Elif (797) – serial, Turcja 2017; **06.50** Spiszmy się jak na rolników przystało!; **07.00** Transmisja Mszy Świętej z Sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze; **07.30** Okiem Wiary; **08.00** Wiadomości; **08.10** Pogoda poranna; **08.15** Kwadrans polityczny; **08.35** Spiszmy się jak na rolników przystało!; **08.45** Ta jedyna (44) – serial obyczajowy; **09.20** Ranczo (84): Słowa senatora – serial obyczajowy TVP; **10.15** Komisarz Alex (138); **11.05** Ojciec Mateusz (120); **11.50** My – Solidarność!; **12.00** Wiadomości; **12.10** Agrobiznes; **12.30** Agropogoda; **12.35** My – Solidarność!; **12.45** BBC w Jedynce; **14.00** Elif (798); **14.45** My – Solidarność!; **15.00** Wiadomości; **15.10** Pogoda; **15.15** ALARM!; **15.35** Gra słów. Krzyżówka; **16.05** Przysięga (239); **17.00** Teleexpress; **17.20** Pogoda; **17.25** Jaka to melodia?; **17.55** Anna Karenina (3); **18.55** Jeden z dziesięciu; **19.25** Sport

19.30 Wiadomości

20.05 Pogoda

20.10 ALARM!

20.35 La Bandida (52)

21.15 La Bandida (53)

22.10 Świat bez fikcji – Radio SIRIRI, reż.: Maciej Nawrotkiewicz

23.05 Sabrina – komedia romantyczna, USA 1996, reż.: Sydney Pollack, wyk.: Harrison Ford, Julia Ormond, John Wood, Greg Kinnear

01.20 Czworo do pary – film obyczajowy, USA 2014, reż.: Charlie McDowell, wyk.: Mark Duplass, Elizabeth Moss, Ted Danson

03.00 Falszywa matka – USA 2017, wyk.: Brooke Nevin, Vanessa Marcil, Stephen Snedden

04.35 Notacje – o. Tomasz Pawłowski. Powstanie Warszawskie – cykl dokumentalny

04.45 Zakończenie dnia

TVP 2

05.00 Cafe piosenka – talk-show; **05.30** Doktor z alpejskiej wioski – nowy rozdział (94): Dawne rany, Część 2 – serial, Niemcy 2008; **06.15** Coś dla Ciebie; **06.40** Spiszmy się jak na rolników przystało!; **06.50** Familiada – teleturniej; **07.25** Bądźmy razem; **08.00** Pytanie na śniadanie – w tym: Panorama i Pogoda; **11.20** Spiszmy się jak na rolników przystało!; **11.30** Rodzinka.pl (223): W mieszczańskich okowach – serial komediowy TVP; **11.55** Barwy szczęścia (2269) – serial obyczajowy TVP; **12.30** Koło fortuny; **13.05** Va Banque – teleturniej; **13.35** Na sygnale (265): Jak maż z żoną – serial fabularny TVP; **14.05** Coś dla Ciebie; **14.35** Operacja Zdrowie – Alergie; **15.10** Doktor z alpejskiej wioski – nowy rozdział (103): Dwie matki, część 1; **16.00** Koło fortuny; **16.35** Familiada; **17.10** Wieźień miłości (372); **18.00** Panorama; **18.20** Pogoda; **18.30** Va Banque; **19.00** Rodzinka.pl (224): Prohibicja domowa

19.30 Barwy szczęścia (2269)

20.00 Cud nad Wisłą

20.10 Barwy szczęścia (2270)

20.45 Mów mi Vincent – komedia, USA 2014, reż.: Theodore Melfi, wyk.: Bill Murray, Naomi Watts, Melissa McCarthy, Jaeden Lieberher, Chris O'Dowd

22.40 Tajemnice Majorki (7): Stary przyjaciel – serial, Wielka Brytania 2019

23.40 Bikini Blue – dramat, reż.: Jarosław Marszewski

01.10 Warto kochać (21)

02.00 Nie ma to jak u mamy – komedia obyczajowa, Francja 2016, reż.: Eric Lavaine, wyk.: Alexandra Lamy

03.35 To je Borowicz. Podróże ze smakiem

03.55 To je Borowicz. Podróże ze smakiem

04.20 Zakończenie programu

TVP INFO

05.35 Powitanie: Poranek; **05.39** Serwis Info Poranek – wiadomości z kraju i świata – w tym: Info Poranek, Pogoda, relacje korespondentów na temat sytuacji politycznej, społecznej; **05.59** Serwis Info Poranek; **06.30** Serwis Info Poranek; **07.00** Serwis Info Poranek; **07.12** W Kontrze; **07.50** Agrobiznes; **07.55** Agropogoda; **08.00** Serwis Info Poranek; **08.10** Minęła 8; **09.00** Serwis Info Poranek; **09.11** Minęła 9; **10.00** Serwis Info Poranek; **10.59** Serwis Info Dzień; **12.00** Info Raport; **13.29** Serwis Info Dzień; **13.51** Pogoda Info; **13.59** Serwis Info Dzień; **14.29** Serwis Info Dzień; **14.49** Pogoda Info; **14.59** Dla niesłyszących: Serwis Info Dzień; **15.29** Info Dzień, w tym wiadomości z kraju i świata; **15.54** Pogoda Info; **15.59** Info Dzień; **17.00** Teleexpress; **17.15** Teleexpress Extra; **17.30** Dla niesłyszących: O co chodzi; **18.00** Panorama; **18.20** Panorama opinii; **18.37** O tym się mówi

19.30 Wiadomości

19.58 Gość Wiadomości

20.13 Minęła 20

21.00 Nie da się ukryć

21.26 Serwis Info Wieczór

21.50 W tyle wizji

22.25 Serwis Info Wieczór

22.30 W tyle wizji Extra

23.00 Info Wieczór

23.10 W akcji

23.55 Serwis Info Wieczór

00.03 Wiadomości

00.31 Gość Wiadomości

00.58 Pogoda Info

01.05 Minęła 20

01.58 W tyle wizji

02.33 Serwis Info Wieczór

02.38 W tyle wizji Extra

03.00 O co chodzi

03.30 Pogoda Info

03.48 Taśmy bezpieki

04.15 Taśmy bezpieki

04.47 Światowiec

05.17 Agrobiznes

05.30 Zakończenie dnia

TV TRWAM

06.00 Cuda Jezusa; **06.55** Sanktuarium Matki Bożej w Pontmain; **07.50** Kolory Świętości; **07.55** Świat w obrazach; **08.00** Informacje dnia; **08.15** Wieś – to też Polska; **09.25** Słowo Życia; **09.30** Opowieści biblijne historie animowane z Nowego Testamentu; **10.00** Informacje dnia; **10.15** Rozmowy niedokończone; **11.25** 100 cudownych miejsc na świecie; **11.35** Przyroda w Obiektywie; **11.50** Kolory Świętości; **11.55** Święty na każdy dzień; **12.00** Anioł Pański; **12.03** Informacje dnia; **12.20** Jezus – Królestwo bez granic; **12.50** Galilejczyk; **13.20** 100 cudownych miejsc na świecie; **13.30** Msza Święta z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze; **14.30** Czerdzieści nocy; **15.50** Ma się rozumieć; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Sanktuaria polskie; **16.30** Zew natury; **16.55** Świadkowie; **17.25** Kolory Świętości; **17.30** Spotkanie Rodziny Radia Maryja w Sanktuarium Najświętszej Krwi Pana Jezusa w Poznaniu

19.25 Kartka z kalendarza

19.30 Jesteśmy katolikami

20.00 Informacje dnia

20.20 Różaniec – audycja modlitewna

20.50 Kartka z kalendarza

21.00 Apel Jasnogórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze – transmisja

21.20 Informacje dnia

21.40 Polski Punkt Widzenia

22.00 Stan bezpieczeństwa państwa

22.10 Możesz – 10 przykazań

23.00 Katedra w Charles

00.00 Programy powtórkowe

TVN

04.00 Uwaga! – program interwencyjno-śledczy; **04.15** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **05.10** Nowa Maja w ogrodzie; **05.40** Akademia ogrodnika; **05.40** Mango – Telezakupy; **07.00** Wstajesz i wiesz; **09.00** Szpital – program obyczajowy; **10.05** Kuchenne rewolucje; **11.05** Detektywi; **11.40** Detektywi; **12.15** Ukryta prawda – program obyczajowy; **13.15** Szpital; **14.15** Detektywi; **14.50** Detektywi; **15.25** Efekt Domina; **16.00** Fakty po południu; **16.30** Fakty po południu; **17.00** Kuchenne rewolucje; **18.00** Ukryta prawda – program obyczajowy; **19.00** Fakty; **19.25** Uwaga! Koronawirus; **19.35** Sport; **19.45** Pogoda; **19.55** Uwaga!; **20.15** Doradca smaku; **20.20** Milionerzy – teleturniej; **21.00** Ronin – film sensacyjny, Wielka Brytania/USA 1998, reż.: John Frankenheimer, wyk.: Robert De Niro, Jean Reno, Natasha McElhone, Stellan Skarsgård; **23.40** Wada ukryta – komedia, USA 2014; **02.35** Co za tydzień; **03.10** NOC Magii

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **08.45** Malanowski i Partnerzy; **09.15** Malanowski i Partnerzy; **09.45** Sekrety rodziny – program obyczajowy; **10.45** Dlaczego ja? – program obyczajowy; **11.45** Gliniarze – wyk.: Arkadiusz Krygier, Tomasz Skrzypniak; **12.50** Wydarzenia; **13.30** Interwencja; **13.45** Trudne sprawy – program obyczajowy; **14.45** Dlaczego ja? – program obyczajowy; **15.50** Wydarzenia; **16.25** Pogoda; **16.30** Interwencja; **16.45** Gliniarze; **17.45** Sekrety rodziny; **18.50** Wydarzenia; **19.30** Gość Wydarzeń; **19.45** Sport; **19.55** Pogoda; **20.00** Exodus: Bogowie i Królowie – USA/Wielka Brytania 2014, reż.: Scott Ridley, wyk.: Bale Christian, Ben Kingsley, Ben Mendelsohn, Edgerton Joel, Paul Aaron; **23.20** Plan lotu – thriller, USA 2005, reż.: Schwenke Robert, wyk.: Beahan Kate, Irby Michael, Jodie Foster; **01.25** Marsjanin – USA/Wielka Brytania 2015, reż.: Scott Ridley; **04.40** Disco Gramy; **05.25** Telezakupy

Dramat BIKINI BLUE

TVP 2 – 23.40

Anglia, Manchester. Koniec II wojny światowej. Skoro świat oszalał, czemu my nie możemy? Na chwilę zapomnieć o tym co było, odebrać się od przytłaczającej rzeczywistości i jak niczym, nieskrępowani nastolatkowo całować się na plaży? I tak nic nie jest takie, jakie się wydaje. Nie ma jednej prawdy, a być może jedynym sposobem na powrót do normalnego życia jest szaleństwo?...

TVP 1

05.10 Przysięga (239) – serial obyczajowy, Turcja 2019; **06.00** Elif (798) – serial, Turcja 2017; **06.50** Spiszmy się jak na rolników przystało!; **07.00** *Transmisja Mszy Świętej z Sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze*; **07.30** Agape; **08.00** Wiadomości; **08.10** Pogoda poranna; **08.15** Kwadrans polityczny; **08.35** Spiszmy się jak na rolników przystało!; **08.45** Ta jedyna (45) – serial obyczajowy, Portugalia 2015; **09.20** Ranczo (85): Pojedynek czarownic; **10.15** Komisarz Alex (139); **11.05** Ojciec Mateusz (121); **11.50** Spiszmy się jak na rolników przystało!; **12.00** Wiadomości; **12.10** Agrobiznes; **12.30** Agropogoda; **12.35** Magazyn Rolniczy; **12.50** Natura w Jedyńce; **14.00** Elif (799); **14.45** My – Solidarność!; **15.00** Wiadomości; **15.10** Pogoda; **15.15** ALARM!; **15.35** Gra słów. Krzyżówka; **16.05** Przysięga (240); **17.00** Teleexpress; **17.20** Pogoda; **17.25** Jaka to melodia?; **17.55** Anna Karenina (4); **18.55** Jeden z dziesięciu; **19.25** Sport **19.30** Wiadomości **20.05** Pogoda **20.10** ALARM! **20.35** La Bandida (54) – serial obyczajowy, Meksyk 2019 **21.25** Cud nad Wisłą **21.35** Lekkoatletyka – Memoriał Janusza Kusocińskiego **22.20** Ocaleni **23.25** Fighter – film obyczajowy, USA 2010, reż.: David O. Russell, wyk.: Mark Wahlberg, Christian Bale, Melissa Leo **01.25** Chwila zapomnienia – film obyczajowy, Francja 2015, reż.: Jean – Francois Richet, wyk.: Vincent Cassel, Francois Cluzet **03.20** Hakerzy Solidarności – film dokumentalny, reż.: Grzegorz Linkowski **04.25** Notacje – Eugeniusz Haneman. Fotograf w Powstaniu Warszawskim – cykl dokumentalny **04.35** Zakończenie dnia

TVP 2

04.25 Cafe piosenka – talk-show; **04.50** Cafe piosenka – talk-show; **05.25** Doktor z alpejskiej wioski – nowy rozdział (95): Zimne serce, część 1 – serial, Niemcy 2008; **06.15** Wyjście ze świata iluzji – reportaż; **06.35** Spiszmy się jak na rolników przystało!; **06.50** Familia – teleturniej; **07.20** Bądźmy razem; **08.00** Pytanie na śniadanie – w tym: Panorama i Pogoda; **11.20** Spiszmy się jak na rolników przystało!; **11.30** Rodzinka.pl (224): Prohibicja domowa – serial komediowy TVP; **11.55** Barwy szczęścia (2270) – serial obyczajowy TVP; **12.30** Kolo fortuny – teleturniej; **13.05** Va Banque; **13.35** Na sygnale (266): Anioł śmierci; **14.05** Czarne chmury (9/10): Zaręczyny – serial TVP; **15.10** Doktor z alpejskiej wioski – nowy rozdział (104): Dwie matki, część 2; **16.00** Kolo fortuny; **16.35** Familia; **17.10** Wieź miłości (373); **18.00** Panorama; **18.20** Pogoda; **18.30** Va Banque; **19.00** Rodzinka.pl (225) **19.30** Barwy szczęścia (2270) **20.10** Barwy szczęścia (2271) **20.45** Złoto dezertów – komedia, reż.: Janusz Majewski, wyk.: Marek Kondrat, Bogusław Linda, Wiktor Zborowski, Katarzyna Figura, Piotr Gąsowski **22.55** Siostry (12) – film obyczajowy, Włochy 2016 **00.05** Nie pozwól mi odejść – film dokumentalny **01.05** Rodzinka.pl (286) **01.35** Paradoks (4): Tajemnica spowiedzi – serial kryminalny TVP **02.30** Mów mi Vincent – komedia, USA 2014, reż.: Theodore Melfi **04.20** Numer 387 – zaginienie w Morzu Śródziemnym – film dokumentalny, Wielka Brytania 2017, reż.: Madeleine Leroyer **05.20** Zakończenie programu

TVP INFO

05.35 Powitanie: Poranek; **05.39** Serwis Info Poranek – wiadomości z kraju i świata – w tym: Info Poranek, Pogoda, relacje korespondentów na temat sytuacji politycznej, społecznej; **05.59** Serwis Info Poranek; **06.30** Serwis Info Poranek; **07.00** Serwis Info Poranek; **07.12** W Kontrze; **07.50** Agrobiznes; **07.55** Agropogoda; **08.00** Serwis Info Poranek; **08.10** Minęła 8; **09.00** Serwis Info Poranek; **09.11** Minęła 9; **10.00** Serwis Info Poranek; **10.59** Serwis Info Dzień; **12.00** Info Raport; **13.29** Serwis Info Dzień; **13.51** Pogoda Info; **13.59** Serwis Info Dzień; **14.29** Serwis Info Dzień; **14.49** Pogoda Info; **14.59** Dla niesłyszących: Serwis Info Dzień; **15.29** Info Dzień, w tym wiadomości z kraju i świata; **15.53** Pogoda Info; **15.59** Info Dzień; **17.00** Teleexpress; **17.15** Teleexpress Extra; **17.30** Dla niesłyszących: O co chodzi; **18.00** Panorama; **18.20** Panorama opinii; **18.37** O tym się mówi **19.30** Wiadomości **19.58** Gość Wiadomości **20.13** Minęła 20 **21.00** Nie da się ukryć **21.26** Serwis Info Wieczór **21.50** W tyle wizji **22.25** Serwis Info Wieczór **22.30** W tyle wizji Extra **23.00** Info Wieczór **23.30** W akcji **23.55** Serwis Info Wieczór **00.03** Wiadomości **00.31** Gość Wiadomości **00.58** Pogoda Info **01.05** Minęła 20 **01.58** W tyle wizji **02.33** Serwis Info Wieczór **02.38** W tyle wizji Extra **03.05** O co chodzi **03.30** Pogoda Info **03.52** Taśmy bezpieki **04.20** Taśmy bezpieki **04.52** wojsko – polskie.pl **05.18** Agrobiznes **05.30** Zakończenie dnia

TV TRWAM

06.00 Mojżesz – 10 przykazań; **06.50** 100 cudownych miejsc na świecie; **07.00** Śladami Apostoła Pawła; **07.50** Kolory Świętości; **07.55** Świat w obrazach; **08.00** Informacje dnia; **08.15** Polski Punkt Widenia; **08.35** Słowo Życia; **08.40** Świadkowie; **09.10** Papież Polak do Rodaków; **09.50** 100 cudownych miejsc na świecie; **10.00** Informacje dnia; **10.15** Jak my to widzimy; **10.45** Zew natury; **11.05** Mocni w wierze; **11.35** 100 cudownych miejsc na świecie; **11.45** Historia i architektura w rysunkach prof. Ryszarda Natusiewicza; **12.00** Anioł Pański; **12.03** Informacje dnia; **12.20** Sanktuaria polskie; **12.40** Franz Stock; **13.30** Msza Święta z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze; **14.30** Na przekór ciemności; **15.40** 100 cudownych miejsc na świecie; **15.50** Ma się rozumieć; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Jestem mamą; **16.30** Kalejdoskop Młodych; **16.50** Na grzyby; **17.00** 100 cudownych miejsc na świecie; **17.10** Prosto o gospodarce; **17.30** Okiem kamery; **17.55** Kartka z kalendarza; **18.00** Anioł Pański; **18.05** Informacje dnia **18.15** Rozmowy niedokończone **19.25** Święty na każdy dzień **19.30** Każdy maluch to potrafi **19.45** Modlitwa z telefonicznym udziałem dzieci **20.00** Informacje dnia **20.20** Różaniec – audycja modlitewna **20.50** Kartka z kalendarza **21.00** *Apel Jasnogórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze* – transmisja **21.20** Informacje dnia **21.40** Polski Punkt Widenia **22.00** Niepodzielny **00.00** Programy powtórkowe

Film obyczajowy
FIGHTER

TVP 1 – 23.25

Micky Ward (Mark Wahlberg) jest bokserem wagi półśredniej, żyjącym z zamiatania ulic. Przegrał kilka ostatnich walk, ma problemy z byłą żoną, z matką-despotką (Melissa Leo), z gromadą rozhysterizowanych sióstr, a przede wszystkim z Dickym (Christian Bale) – bratem i trenerem w jednej osobie. Kiedyś on także był utalentowanym bokserem, ma na swoim koncie spektakularny sukces, ale przez uzależnienie od narkotyków stacza się na samo dno. Micky ma dosyć porażek na każdym polu. Spotkanie z barmanką Charlene (Amy Adams) staje się punktem zwrotnym w jego życiu. Mając kogoś, kto go wspiera, odnajduje siłę do walki o mistrzowski tytuł.

TVN

04.30 Uwaga!; **04.50** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **05.45** Mango – Telezakupy; **07.00** Wstajesz i wiesz; **09.00** Doradca smaku; **09.05** Szpital – program obyczajowy; **10.05** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **11.05** Detektywi; **11.40** Detektywi; **12.15** Ukryta prawda – program obyczajowy; **13.15** Szpital; **14.15** Detektywi; **14.50** Detektywi; **15.25** Milionerzy – teleturniej; **16.00** Fakty po południu; **16.30** Fakty po południu; **17.00** Kuchenne rewolucje; **18.00** Ukryta prawda – program obyczajowy; **19.00** Fakty; **19.25** Uwaga! Koronawirus; **19.35** Sport; **19.45** Pogoda; **19.55** Uwaga! – program interwencyjno-śledczy; **20.15** Doradca smaku; **20.20** Milionerzy – teleturniej; **21.00** Kod dostępu – film sensacyjny, USA 2001, reż.: Dominic Sena, wyk.: John Travolta, Halle Berry; **23.10** Kuba Wojewódzki; **00.10** Niesamowity jeździec – western, USA 1985, reż.: Clint Eastwood; **02.35** Uwaga!; **03.00** NOC Magii

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **08.45** Malanowski i Partnerzy; **09.15** Malanowski i Partnerzy – program obyczajowy; **09.45** Sekrety rodziny – program obyczajowy; **10.45** Dlaczego ja? – program obyczajowy; **11.45** Gliniarze; **12.50** Wydarzenia; **13.25** Interwencja; **13.45** Trudne sprawy – program obyczajowy; **14.45** Dlaczego ja? – program obyczajowy; **15.50** Wydarzenia; **16.20** Pogoda; **16.25** Interwencja; **16.45** Gliniarze; **17.45** Sekrety rodziny – program obyczajowy; **18.50** Wydarzenia; **19.30** Gość Wydarzeń; **19.45** Sport; **19.55** Pogoda; **20.00** Marsjanin – USA/Wielka Brytania 2015, reż.: Scott Ridley, wyk.: Jeff Daniels, Jessica Chastain, Kate Mara; **23.11** Kolekcjoner kości – thriller sensacyjny, USA 1999, reż.: Philip Noyce; **01.50** W chmurach – dramat, USA 2009, reż.: Jason Reitman, wyk.: Anna Kendrick, George Clooney, Jason Bateman; **04.05** Tajemnice losu; **04.40** Disco gramy; **05.25** Telezakupy TV Okazje

TVP 1

05.10 Przysięga (240) – serial obyczajowy, Turcja 2019; **06.00** Elif (799); **06.50** Spiszmy się jak na rolników przystało!; **07.00** Transmisja Mszy Świętej z Sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze; **07.30** Rodzinny ekspres – Włącz się w społeczną pomoc bliźnim; **08.00** Wiadomości; **08.10** Pogoda poranna; **08.15** Kwadrans polityczny; **08.40** Ta jedyna (46); **09.15** Ranczo (86); **10.15** Komisarz Alex (140); **11.05** Ojciec Mateusz (122); **12.00** Wiadomości; **12.10** Agrobiznes; **12.30** Agropogoda; **12.35** My – Solidarność!; **12.45** Natura w Jedyńce; **13.45** My – Solidarność!; **14.00** Elif (800) – serial, Turcja 2017; **14.45** My – Solidarność!; **15.00** Wiadomości; **15.10** Pogoda; **15.15** ALARM!; **15.35** Gra słów. Krzyżówka; **16.05** Przysięga (241) – serial obyczajowy, Turcja 2019; **17.00** Teleexpress; **17.20** Pogoda; **17.25** Jaka to melodia?; **17.55** Anna Karenina (5); **18.50** Cud nad Wisłą; **18.55** Jeden z dziesięciu; **19.25** Sport

19.30 Wiadomości
20.05 Pogoda
20.10 ALARM!
20.35 La Bandida (55) – serial obyczajowy, Meksyk 2019
21.30 To był rok!
22.40 Historia bez tajemnic – Andrzej Kołodziej. Bardzo polska opowieść – film dokumentalny, reż.: Maria Dłużewska

00.10 W sieci szaleństwa – thriller, USA 2017, reż.: Curtis Crawford, wyk.: Charity Shea, Chelsea Hobbs, Matthew Lawrence
01.50 Determinator (12/13) – serial kryminalny TVP wojsko – polskie.pl
02.45 Terytoria (17)
03.20 Zabić Kennedy'ego – dramat, USA 2013, reż.: Nelson McCormick, wyk.: Rob Lowe, Casey Siemaszko, Ginnifer Goodwin
04.55 Zakończenie dnia

TVP 2

05.25 Doktor z alpejskiej wioski – nowy rozdział (96): Zimne serce, część 2 – serial, Niemcy 2008; **06.15** Pożyteczni.pl – magazyn; **06.40** Spiszmy się jak na rolników przystało!; **06.50** Familiada – teleturniej; **07.20** Bądźmy razem (103); **08.00** Pytanie na śniadanie – w tym: Panorama i Pogoda; **11.20** Spiszmy się jak na rolników przystało!; **11.30** Rodzinka.pl (225): Święteczne oświadczenia – serial komediowy TVP; **11.55** Barwy szczęścia (2271) – serial obyczajowy TVP; **12.30** Kolo fortuny – teleturniej; **13.05** Va Banque – teleturniej; **13.35** Na sygnale (267): Pozory mylą – serial fabularny TVP; **14.05** Czarne chmury (10/10): Pościg – serial TVP; **15.10** Doktor z alpejskiej wioski – nowy rozdział (105): Z dala od domu, część 1 – serial, Niemcy 2008; **16.00** Kolo fortuny; **16.35** Familiada – teleturniej; **17.10** Wzięcie miłości (374); **18.00** Panorama; **18.20** Pogoda; **18.30** Va Banque; **19.00** Rodzinka.pl (226)
19.30 Barwy szczęścia (2271)
20.10 Barwy szczęścia (2272)
20.45 Kino relaks – Nie ma to jak u mamy – komedia obyczajowa, Francja 2016, reż.: Eric Lavaine; wyk.: Alexandra Lamy, Josiane Balasco, Mathilde Seigner, Philippe Lefebvre, Didier Flamand
22.25 Olivia (2) – serial kryminalny, Francja 2019
00.20 Złoto dezerterów – komedia, reż.: Janusz Majewski, wyk.: Marek Kondrat, Bogusław Linda, Wiktor Zborowski, Katarzyna Figura, Piotr Gąsowski
02.35 Wolność jak płomień – film dokumentalny, reż.: Iwona Sadowska
03.45 Trzeci oficer (10/13): Teoria spisku – serial sensacyjny TVP
04.35 Zakończenie dnia

TVP INFO

05.35 Powitanie: Poranek; **05.39** Serwis Info Poranek – wiadomości z kraju i świata – w tym: Info Poranek, Pogoda, relacje korespondentów na temat sytuacji politycznej, społecznej; **05.59** Serwis Info Poranek; **06.30** Serwis Info Poranek; **07.00** Serwis Info Poranek; **07.12** W Kontze; **07.50** Agrobiznes; **07.55** Agropogoda; **08.00** Serwis Info Poranek; **08.10** Minęła 8; **09.00** Serwis Info Poranek; **09.11** Minęła 9; **10.00** Serwis Info Poranek; **10.59** Serwis Info Dzień; **12.00** Info Raport; **13.29** Serwis Info Dzień; **13.51** Pogoda Info; **13.59** Serwis Info Dzień; **14.29** Serwis Info Dzień; **14.49** Pogoda Info; **14.59** Dla niesłyszących: Serwis Info Dzień; **15.29** Info Dzień, w tym wiadomości z kraju i świata; **15.53** Pogoda Info; **15.59** Info Dzień; **17.00** Teleexpress; **17.15** Teleexpress Extra; **17.30** Dla niesłyszących: O co chodzi; **18.00** Panorama; **18.20** Panorama opinii; **18.37** O tym się mówi
19.30 Wiadomości
19.58 Gość Wiadomości
20.13 Minęła 20
21.00 Nie da się ukryć
21.26 Serwis Info Wieczór
21.50 W tyle wizji
22.25 Serwis Info Wieczór
22.30 W tyle wizji Extra
23.00 Info Wieczór
23.30 W akcji
23.55 Serwis Info Wieczór
00.03 Wiadomości
00.31 Gość Wiadomości
00.58 Pogoda Info
01.05 Minęła 20
01.58 W tyle wizji
02.33 Serwis Info Wieczór
02.38 W tyle wizji Extra
03.05 O co chodzi
03.30 Pogoda Info
03.48 Taśmy bezpieki
04.15 Taśmy bezpieki
04.46 Światowiec
05.16 Agrobiznes
05.30 Zakończenie dnia

TV TRWAM

06.00 Sztuka przebaczenia; **07.45** Izba Pamięci Płk. Kuklińskiego; **07.50** Kolory Świętości; **07.55** Świat w obrazach; **08.00** Informacje dnia; **08.15** Polski Punkt Widzenia; **08.40** Słowo Życia; **08.45** Każdy maluch to potrafi; **09.00** Kalejdoskop Młodych; **09.20** Kolory Świętości; **09.25** Sanktuarium polskie; **09.45** Święty na każdy dzień; **09.50** Jan Paweł II; **10.00** Audycja Generalna; **11.00** Uroczystość Matki Bożej Częstochowskiej, Msza Święta z Jasnej Góry; **13.00** Odwagi. Ja Jestem; **14.50** Święty na każdy dzień; **14.55** Jasnogórskie Te Deum Laudamus; **15.50** Ma się rozumieć; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Na zdrowie; **16.30** Regal; **17.00** Po stronie prawdy; **17.30** Okiem kamery; **17.55** Karta z kalendarza; **18.00** Anioł Pański; **18.05** Informacje dnia; **18.15** Rozmowy niedokończone
19.25 Święty na każdy dzień
19.30 Brat Franciszek
20.00 Informacje dnia
20.20 Różaniec – audycja modlitewna
20.50 Myśląc Ojczyznę
21.00 Apel Jasnogórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze – transmisja
21.20 Informacje dnia
21.40 Polski Punkt Widzenia
22.00 Orędowniczka w codzienności
22.30 Nienapisany pamiętnik Jasną Górą – historia i teraźniejszość
0.00 Programy powtórkowe

TVN

04.30 Uwaga!; **04.50** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **05.45** Mango – Telezakupy; **07.00** Wstajesz i wiesz; **09.00** Doradca smaku; **09.05** Szpital – program obyczajowy; **10.05** Kuchenne rewolucje; **11.05** Detektywi; **11.40** Detektywi; **12.15** Ukryta prawda – program obyczajowy; **13.15** Szpital; **14.15** Detektywi; **14.50** Detektywi; **15.25** Milionerzy – teleturniej; **16.00** Fakty po południu; **16.30** Fakty po południu; **17.00** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **18.00** Ukryta prawda – program obyczajowy; **19.00** Fakty; **19.25** Uwaga! Koronawirus; **19.35** Sport; **19.45** Pogoda; **19.55** Uwaga!; **20.15** Doradca smaku; **20.20** Milionerzy – teleturniej; **21.00** R.I.P.D. Agenci z zaświatów – film sensacyjny, USA 2013, reż.: Robert Schwentke; **23.05** Żołnierz przyszłości – film sci-fi, USA 1998, reż.: Paul Anderson; **01.10** My Way; **01.45** Nie z tego świata; **02.45** Uwaga!; **03.10** NOC Magii

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **08.45** Malanowski i Partnerzy – program obyczajowy, wyk.: Bronisław Cieślak, Marek Krupski, Anna Luczińska; **09.15** Malanowski i Partnerzy; **09.45** Sekrety rodziny – program obyczajowy; **10.45** Dlaczego ja? – program obyczajowy; **11.45** Gliniarze – wyk.: Arkadiusz Krygier, Tomasz Skrzypniak, Ewelina Ruckgaber, Piotr Mróz; **12.50** Wydarzenia; **13.25** Interwencja; **13.45** Trudne sprawy – program obyczajowy; **14.45** Dlaczego ja? – program obyczajowy; **15.50** Wydarzenia; **16.20** Pogoda; **16.25** Interwencja; **16.45** Gliniarze; **17.45** Sekrety rodziny – program obyczajowy; **18.50** Wydarzenia; **19.30** Gość Wydarzeń; **19.45** Sport; **19.55** Pogoda; **20.05** Skarb narodów. Księga tajemnic – film akcji, USA 2007, reż.: Jon Turteltaub; **22.50** Z księżycą spadłeś? – komedia, USA 2000, reż.: Nichols Mike; **01.10** Nasz Nowy Dom; **02.10** Nasz Nowy Dom; **03.10** Tajemnice losu; **04.40** Disco Gramy; **05.25** Telezakupy TV Okazje

Komedia NIE MA TO JAK U MAMY

TVP 2 – 20.45

Stéphanie właśnie straciła pracę. Postanawia wrócić do rodzinnego domu i zamieszkać na pewien czas ze starzejącą się matką. Nie jest to dla niej łatwe. W mieszkaniu jest za ciepło, drażnią ją też staromodnie umeblowane wnętrza oraz ciągłe wykłady matki na temat tego, jak jej dorosła córka powinna się zachowywać. Dla obydwu kobiet życie pod jednym dachem stanowi nie lada wyzwanie. Kiedy pewnego dnia rodzeństwo Stéphanie przyjeżdża do domu na kolację, zaczynają wychodzić na jaw sekrety.

TVP 1

05.10 Przysięga (241) – serial obyczajowy, Turcja 2019; **06.00** Elif (800) – serial, Turcja 2017; **06.50** Spiszmy się jak na rolników przystało!; **07.00** *Transmisja Mszy Świętej z Sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze*; **07.30** Coś dla Ciebie; **07.50** Spiszmy się jak na rolników przystało!; **08.00** Wiadomości; **08.10** Pogoda poranna; **08.15** Kwadrans polityczny; **08.40** Ta jedyna (47) – serial obyczajowy, Portugalia 2015; **09.15** Ranczo (87); **10.15** Ranczo (88); **11.05** Ojciec Mateusz (123); **12.00** Wiadomości; **12.10** Agrobiznes; **12.30** Agropogoda; **12.35** Magazyn Rolniczy; **12.50** Natura w Jedyńce; **14.00** Elif (801) – serial, Turcja 2017; **14.50** My – Solidarność!; **15.00** Wiadomości; **15.10** Pogoda; **15.15** ALARM!; **15.35** Gra słów. Krzyżówka; **16.05** Przysięga (242); **17.00** Teleexpress; **17.20** Pogoda; **17.25** Jaka to melodia?; **17.55** Anna Karenina (6) – serial kostiumowy, Rosja 2017; **18.55** Jeden z dziesięciu; **19.25** Sport
19.30 Wiadomości
20.05 Pogoda
20.10 ALARM! – magazyn interwencyjno-śledczy
20.35 La Bandida (56) – serial obyczajowy, Meksyk 2019
21.30 Sprawa dla reportera
22.25 Sekundy, które zmieniły życie
22.50 Magazyn śledczy Anity Gargas
23.30 Magazyn kryminalny 997
00.20 Tylko jedno spojrzenie (6) – serial kryminalny, Francja 2017
01.30 Przysięga (13/13): Egzamin – serial TVP
02.25 Sprawa dla reportera
03.20 Magazyn śledczy Anity Gargas
03.50 Solidarność Walcząca w Trójmieście – film dokumentalny, reż.: Piotr Kuciński
04.50 Notacje – Symcha Ratajzer – Rotem. Słyszmy kanałami – cykl dokumentalny
05.00 Zakończenie dnia

TVP 2

04.50 Cafe piosenka – talk-show; **05.20** Doktor z alpejskiej wioski – nowy rozdział (97): Zły los, część 1 – serial, Niemcy 2008; **06.10** Operacja Zdrowie – Alergie. Leczenie alergii w kontekście COVID; **06.40** Spiszmy się jak na rolników przystało!; **06.50** Familiada – teleturniej; **07.20** Bądźmy razem; **08.00** Pytanie na śniadanie – w tym: Panorama i Pogoda; **11.20** Spiszmy się jak na rolników przystało!; **11.30** Rodzinka.pl (226): To nie jest dom schadzek – serial komediowy TVP; **11.55** Barwy szczęścia (2272) – serial obyczajowy TVP; **12.30** Kolo fortuny – teleturniej; **13.05** Va Banque – teleturniej; **13.35** Na sygnale (268): Kac w wielkim mieście; **14.10** Msza Święta Kościoła Mariawitów; **15.10** Doktor z alpejskiej wioski – nowy rozdział (106): Z dala od domu, część 2; **16.00** Kolo fortuny; **16.35** Familiada; **17.10** Więzień miłości (375); **18.00** Panorama; **18.20** Pogoda; **18.30** Va Banque; **19.00** Rodzinka.pl (227)
19.30 Barwy szczęścia (2272)
20.10 Barwy szczęścia (2273)
20.40 Filmowe czwartki – Wiesław Kot
20.45 Filmowe czwartki – Diana – dramat, Szwecja/Wielka Brytania/Francja/Belgia 2013, reż.: Oliver Hirschbiegel
22.50 Porwanie Heinekena – film akcji, Belgia/Wielka Brytania/Niderlandy (Holandia)/USA 2015, reż.: Daniel Alfredson
00.35 Robocop 3 – film fabularny, USA 1993, reż.: Fred Dekker
02.30 Midnight Sun (4/8) – serial kryminalny, Szwecja/Francja 2016
03.35 Art Noc – Festiwal Kultury Żydowskiej w Krakowie – Mała Orkiestra Dancingowa
04.25 To je Borowicz. Podróż ze smakiem
04.45 Zakończenie dnia

TVP INFO

05.35 Powitanie: Poranek; **05.39** Serwis Info Poranek – wiadomości z kraju i świata – w tym: Info Poranek, Pogoda, relacje korespondentów na temat sytuacji politycznej, społecznej; **05.59** Serwis Info Poranek; **06.30** Serwis Info Poranek; **07.00** Serwis Info Poranek; **07.12** W Kontrze; **07.50** Agrobiznes; **07.55** Agropogoda; **08.00** Serwis Info Poranek; **08.10** Minęła 8; **09.00** Serwis Info Poranek; **09.11** Minęła 9; **10.00** Serwis Info Poranek; **10.59** Serwis Info Dzień; **12.00** Info Raport; **13.29** Serwis Info Dzień; **13.51** Pogoda Info; **13.59** Serwis Info Dzień; **14.29** Serwis Info Dzień; **14.49** Pogoda Info; **14.59** Dla niesłyszących: Serwis Info Dzień; **15.29** Info Dzień, w tym wiadomości z kraju i świata; **15.54** Pogoda Info; **15.59** Info Dzień; **17.00** Teleexpress; **17.15** Teleexpress Extra; **17.30** Dla niesłyszących: O co chodzi; **18.00** Panorama; **18.20** Panorama opinii; **18.37** O tym się mówi
19.30 Wiadomości
19.58 Gość Wiadomości
20.13 Minęła 20
21.00 Nie da się ukryć
21.26 Serwis Info Wieczór
21.50 W tyle wizji
22.25 Serwis Info Wieczór
22.30 W tyle wizji Extra
23.00 Info Wieczór
23.30 W akcji
23.55 Serwis Info Wieczór
00.03 Wiadomości
00.31 Gość Wiadomości
00.58 Pogoda Info
01.05 Minęła 20
01.58 W tyle wizji
02.33 Serwis Info Wieczór
02.38 W tyle wizji Extra
03.05 O co chodzi
03.30 Pogoda Info
03.50 Taśmy bezpieki
04.18 Taśmy bezpieki
04.48 Światowiec
05.18 Agrobiznes
05.30 Zakończenie dnia

TV TRWAM

06.00 Audycja Generalna; **07.00** Próba Wiar. Św. Jan Paweł II; **07.50** Kolory Świętości; **07.55** Świat w obrazach; **08.00** Informacje dnia; **08.15** Polski Punkt Widzenia; **08.40** Słowo Życia; **08.45** Chrystus w Biblii i Kodzie Leonarda da Vinci; **09.00** Na zdrowie; **09.25** Święty na każdy dzień; **09.30** Regal; **10.00** Informacje dnia; **10.15** Rozmowy niedokończone; **11.25** Myśląc Ojczyznę; **11.35** Przyroda i ludzie; **12.00** *Anioł Pański*; **12.03** Informacje dnia; **12.20** Po stronie prawdy; **12.50** Filmowe Życiorysy; **13.20** 100 cudownych miejsc na świecie; **13.30** *Msza Święta z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze*; **14.30** Człowiek orkiestra; **15.15** Inżynier; **15.45** Niedziela; **15.50** Ma się rozumieć; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Z wędką nad wodę w Polskę i Świat; **16.35** Porady Medyczne Bonifratrów; **17.00** Akademia pro-life; **17.05** Danuta Siedzikówna; **17.30** Okiem kamery; **17.55** Karta z kalendarza; **18.00** *Anioł Pański*; **18.05** Informacje dnia; **18.15** Rozmowy niedokończone
19.25 Święty na każdy dzień
19.30 Moja katolicka rodzina
20.00 Informacje dnia
20.20 *Różaniec* – audycja modlitewna
20.50 Karta z kalendarza
21.00 *Apel Jasnogórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze*
21.20 Informacje dnia
21.40 Polski Punkt Widzenia
22.00 Rotmistrz Pilecki
22.30 Z wędką nad wodę w Polskę i Świat
23.00 Afoncio
23.50 100 cudownych miejsc na świecie
00.00 Programy powtórkowe

Serial obyczajowy RANCZO

TVP 1 – 10.15

Żona Koziola jest zaskoczona aresztowaniem Lucy. Spodziewa się, że wkrótce po nią także przyjdzie policja. Senator i Czerepach próbują ustalić przyczynę działań prokuratury. W końcu odkrywają prawdę. Kusy chce spotkać się z Wilską, ale jego prośby są odrzucane. Zalamany sięga po alkohol. Proboszcz postanawia interweniować i wraz z wikarym jedzie po mężczyznę. We trójkę ruszają do prokuratury. Podczas spotkania w urzędzie dochodzi do nieprzyjemnej wymiany zdań, podczas której duchowny słyszy groźby i insynuacje pod swoim adresem. Duda z pomocą Jagny realizuje plan wzbudzenia zazdrości w Klaudii. Kobieta demonstracyjnie ignoruje obnoszącą się z uczuciami parę.

TVN

04.30 Uwaga! – program interwencyjno-śledczy; **04.50** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **05.10** Nowa Maja w ogrodzie; **05.45** Mango – Telezakupy; **07.00** Wstajesz i wiesz; **09.00** Doradca smaku; **09.05** Szpital – program obyczajowy; **10.05** Kuchenne rewolucje; **11.05** Detektywi; **11.40** Detektywi; **12.15** Ukryta prawda – program obyczajowy; **13.15** Szpital; **14.15** Detektywi; **14.50** Detektywi; **15.25** Milionierzy – teleturniej; **16.00** Fakty po południu; **16.30** Fakty po południu; **17.00** Kuchenne rewolucje; **18.00** Ukryta prawda – program obyczajowy; **19.00** Fakty; **19.25** Uwaga! Koronawirus; **19.35** Sport; **19.45** Pogoda; **19.55** Uwaga!; **20.15** Doradca smaku; **20.20** Milionierzy – teleturniej; **21.00** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **22.00** Pacyfikator – komedia, USA/Kanada 2005, reż.: Adam Shankman; **00.00** Selenia – film obyczajowy, USA 1997, reż.: Gregory Nava; **02.45** Uwaga!; **03.10** NOC Magii

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **08.45** Malanowski i Partnerzy; **09.15** Malanowski i Partnerzy; **09.45** Sekrety rodziny – program obyczajowy; **10.45** Dlaczego ja? – program obyczajowy; **11.45** Gliniarze – Piotr Mróz, Tomasz Skrzypniak; **12.50** Wydarzenia; **13.30** Interwencja – magazyn reporterów; **13.45** Trudne sprawy; **14.45** Dlaczego ja? – program obyczajowy; **15.50** Wydarzenia; **16.20** Pogoda; **16.25** Interwencja; **16.45** Gliniarze; **17.45** Sekrety rodziny – program obyczajowy; **18.50** Wydarzenia; **19.30** Gość Wydarzeń; **19.45** Sport; **19.55** Pogoda!; **20.00** Narzeczony na niby – komedia, Polska 2018, reż.: Bartosz Prokopowicz, wyk.: Piotr Adamczyk, Sonia Bohosiewicz, Julia Kamińska, Tomasz Karolak; **22.20** Ilu miałas facetów – USA 2011, reż.: Młody Mark; **00.50** Jednostka 19 (3) – USA 2018, reż.: Belli Mary Lou; **01.50** Jednostka 19 (4); **02.45** Tajemnice Iosu; **04.40** Disco Gramy; **05.25** Telezakupy TV Okazje

TVP 1

05.10 Przysięga (242) – serial obyczajowy, Turcja 2019; **06.00** Elif (801) – serial, Turcja 2017; **06.50** Spiszmy się jak na rolników przystało!; **07.00** **Transmisja Mszy Świętej z Sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze**; **07.35** Misja w Afryce – Dzieci Ulicy; **08.00** Wiadomości; **08.10** Pogoda poranna; **08.15** Kwadrans polityczny; **08.40** Okrasa tamie przepisy; **09.20** Ranczo (89) – serial obyczajowy TVP; **10.15** Ranczo (90): Trudne powroty; **11.05** Ojciec Mateusz (124): Rezydencja – serial kryminalny TVP; **12.00** Wiadomości; **12.10** Agrobiznes; **12.35** Agropogoda; **12.40** Magazyn Rolniczy; **12.55** Natura w Jedyńce; **13.45** My – Solidarność; **14.00** Elif (802) – serial, Turcja 2017; **14.45** My – Solidarność; **15.00** Wiadomości; **15.10** Pogoda; **15.15** ALARM!; **15.35** Gra słów. Krzyżówka; **16.05** Przysięga (243); **17.00** Teleexpress; **17.20** Pogoda; **17.25** Jaka to melodia?; **17.55** Anna Karenina (7); **18.55** Jeden z dziesięciu; **19.25** Sport Wiadomości
20.05 Pogoda
20.10 ALARM!
20.35 La Bandita (57) – serial obyczajowy, Meksyk 2019
21.30 Kontrakt na zabijanie – thriller, USA/Niemcy 2006, reż.: Bruce Beresford, wyk.: John Cusack, Morgan Freeman, Megan Dodds
23.15 Transcendencja – film science fiction, USA 2014, reż.: Wally Pfister, wyk.: Johnny Depp, Rebecca Hall, Morgan Freeman, Paul Bettany, Cillian Murphy
01.25 Geniusz (3) – serial, USA 2017
02.25 SEAL Team – komando Foki (9) – serial, USA 2017
03.20 Ocaleni – reality show
04.25 Królowie śródmieścia (13/13): Last minute – serial obyczajowy TVP
05.05 Zakończenie dnia

TVP 2

04.50 Cafe piosenka – talk-show; **05.20** Doktor z alpejskiej wioski – nowy rozdział (98): Zły los, część 2 – serial, Niemcy 2008; **06.15** Anna Dymna – spotkajmy się – Grzegorz Wicher; **06.40** Spiszmy się jak na rolników przystało!; **06.50** Familiada – teleturniej; **07.20** Bądźmy razem; **08.00** Pytanie na śniadanie – w tym: Panorama i Pogoda; **11.20** Spiszmy się jak na rolników przystało!; **11.30** Rodzinka.pl (227); **11.55** Barwy szczęścia (2273) – serial obyczajowy TVP; **12.30** Koło fortuny – teleturniej; **13.05** Va Banque – teleturniej; **13.35** Na sygnale (269): Nic nie będzie jak dawniej – serial fabularzowany TVP; **14.05** Noce i dnie (1/12): – Bogumił i Barbara – serial TVP, reż.: Jerzy Antczak; **15.10** Doktor z alpejskiej wioski – nowy rozdział (107): Żywi i martwi, część 1; **16.00** Koło fortuny; **16.35** Familiada; **17.10** Więzień miłości (376); **18.00** Panorama; **18.20** Pogoda; **18.30** Va Banque; **19.00** Rodzinka.pl (228)
19.30 Barwy szczęścia (2273)
20.10 Barwy szczęścia (2274)
20.45 Jak dogryźć mafii – film fabularny, USA 2017, reż.: Mark Cullen, wyk.: Bruce Willis, John Goodman
22.25 Europejski Stadion Kultury – Rzeszów 2020, koncert
00.05 Diana – dramat, Szwecja/Wielka Brytania/Francja/Belgia 2013, reż.: Oliver Hirschbiegel, wyk.: Naomi Watts, Naveen Andrews, Douglas Hodge, Cas Anvar
02.05 Kontrola absolutna – thriller, Irlandia/USA 2016, reż.: John Moore, wyk.: Pierce Brosnan, Anna Friel, James Frecheville
03.50 Seria Niezgoda: Zbuntowana – film akcji, USA 2016, reż.: Robert Schwentke
05.45 Zakończenie dnia

TVP INFO

05.35 Powitanie: Poranek; **05.39** Serwis Info Poranek – wiadomości z kraju i świata – w tym: Info Poranek, Pogoda, relacje korespondentów na temat sytuacji politycznej, społecznej; **05.59** Serwis Info Poranek; **06.30** Serwis Info Poranek; **07.00** Serwis Info Poranek; **07.12** W Kontrze; **07.50** Agrobiznes; **07.55** Agropogoda; **08.00** Serwis Info Poranek; **08.10** Minęła 8; **09.00** Serwis Info Poranek; **09.11** Minęła 9; **10.00** Serwis Info Poranek; **10.59** Serwis Info Dzień; **12.00** Info Raport; **13.29** Serwis Info Dzień; **13.50** Pogoda Info; **13.59** Serwis Info Dzień; **14.29** Serwis Info Dzień; **14.49** Pogoda Info; **14.59** Dla niesłyszących: Serwis Info Dzień; **15.29** Info Dzień, w tym wiadomości z kraju i świata; **15.54** Pogoda Info; **15.59** Info Dzień; **17.00** Teleexpress; **17.15** Teleexpress Extra; **17.30** Dla niesłyszących: O co chodzi; **18.00** Panorama; **18.20** Panorama opinii; **18.37** O tym się mówi
19.30 Wiadomości
19.58 Gość Wiadomości
20.13 Forum
21.00 Nie da się ukryć
21.26 Serwis Info Wieczór
21.50 W tyle wizji
22.25 Serwis Info Wieczór
22.30 W tyle wizji Extra
23.00 Info Wieczór
23.30 W akcji
23.55 Serwis Info Wieczór
00.03 Wiadomości
00.31 Gość Wiadomości
00.58 Pogoda Info
01.05 Forum
01.58 W tyle wizji
02.33 Serwis Info Wieczór
02.38 W tyle wizji Extra
03.05 O co chodzi
03.30 Pogoda Info
04.06 Taśmy bezpieki
04.35 Taśmy bezpieki
05.05 Światowiec
05.36 Agrobiznes
05.50 Zakończenie dnia

TV TRWAM

06.00 Wielcy i mali; **07.10** Rotmistrz Pilecki; **07.40** 100 cudownych miejsc na świecie; **07.50** Kolory Świętości; **07.55** Świat w obrazach; **08.00** Informacje dnia; **08.15** Polski Punkt Widzenia; **08.40** Słowo Życia; **08.45** Moja katolicka rodzina; **09.10** Z wędką nad wodę w Polskę i Świat; **09.35** Święty na każdy dzień; **09.45** Duc in altum; **10.00** Informacja dnia; **10.15** Rozmowy niedokończone; **11.20** Ivato; **11.30** Wierzący, wolni, obecni; **11.45** Spotkania z ekologią; **12.00** **Aniol Pański**; **12.03** Informacje dnia; **12.20** Polacy w Bitwie o Anglię; **13.00** Danuta Siedzikówna; **13.25** Kabwe; **13.30** **Msza Święta z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze**; **14.30** Ja głuchy; **14.55** Słowo Życia; **15.00** **Modlitwa w Godzinie Miłosierdzia Koronką do Bożego Miłosierdzia**; **15.20** Mocni w wierze; **15.50** Ma się rozumieć; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Siódmy sakrament; **16.35** Świat na wyciągnięcie ręki; **17.00** Wyszyński; **17.30** Okiem kamery; **17.55** Kartka z kalendarza; **18.00** **Aniol Pański**; **18.05** Informacje dnia
18.15 Westerplatte Młodych
18.55 Niedziela
19.00 Warto zauważyć...
19.30 Opowieści Theo
19.45 Modlitwa z telefonicznym udziałem dzieci
20.00 Informacje dnia
20.20 **Różaniec** – audycja modlitewna
20.50 Kartka z kalendarza
21.00 **Apel Jasnogórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze**
21.20 Informacje dnia
21.40 Polski Punkt Widzenia
22.00 Ziemia Obiecana
22.50 Wierzący, wolni, obecni
23.05 Muzeum 303
23.35 Ja głuchy
00.00 Programy powtórkowe

TVN

04.30 Uwaga! – program interwencyjno-śledczy; **04.50** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **05.45** Mango – Telezakupy; **07.00** Wstajesz i wiesz; **09.00** Doradca smaku; **09.05** Szpital – program obyczajowy; **10.05** Kuchenne rewolucje; **11.05** Detektywi; **11.40** Detektywi; **12.15** Ukryta prawda – program obyczajowy; **13.15** Szpital – program obyczajowy; **14.15** Detektywi; **14.50** Detektywi; **15.25** Milionerzy – teleturniej; **16.00** Fakty po południu; **16.30** Fakty po południu; **17.00** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **18.00** Ukryta prawda – program obyczajowy; **19.00** Fakty; **19.25** Uwaga! Koronawirus; **19.35** Sport; **19.45** Pogoda; **19.55** Uwaga!; **20.05** Fantastyczne zwierzęta i jak je znaleźć – film przygodowy, USA/Wielka Brytania 2016, reż.: David Yates; **22.55** Dzień próby – film sensacyjny, USA 2001, reż.: Antonio Fuqua; **01.25** Kuba Wojewódzki; **02.30** Uwaga!; **02.45** NOC Magii

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **08.45** Malanowski i Partnerzy – wyk.: Bronisław Cieślak, Marek Krupski, Anna Lucińska, Magdalena Rembacz; **09.15** Malanowski i Partnerzy; **09.45** Sekrety rodziny – program obyczajowy; **10.45** Dlaczego ja? – program obyczajowy; **11.45** Gliniarze – wyk.: Arkadiusz Krygier, Tomasz Skrzypniak, Ewelina Ruckgaber, Piotr Mróz; **12.50** Wydarzenia; **13.25** Interwencja; **13.45** Trudne sprawy – program obyczajowy; **14.45** Dlaczego ja? – program obyczajowy; **15.50** Wydarzenia; **16.20** Pogoda; **16.25** Interwencja; **16.45** Gliniarze; **17.45** Sekrety rodziny – program obyczajowy; **18.50** Wydarzenia; **19.30** Gość Wydarzeń; **19.45** Sport; **19.55** Pogoda; **20.00** Ant-Man i Osa – USA 2018, reż.: Reed Peyton; **22.45** Indiana Jones i królestwo kryształowej czaszki – USA 2008, reż.: Steven Spielberg; **01.15** Ośada – USA 2004, reż.: Shyamalan M. Night; **03.45** Tajemnice losu; **04.40** Disco Gramy; **05.45** 0425 Telezakupy TV Okazje

Film fabularny JAK DOGRYŻĆ MAFII

TVP 2 – 20.45

Życie Steve'a Forda, prywatnego detektywa z Los Angeles, staje na głowie, gdy jego ukochany pies Buddy zostaje... porwany przez gangsterów. Chcąc odzyskać pupila, Ford przystaje na warunki mafii i podejmuje się misji odzyskania skradzionej walizki pełnej narkotyków. W niespełna 24 godziny od przyjęcia zadania Steve znajdzie się na celowniku napompowanych testosteronem zakapiorów z Samoa, bandziorów mściwego lichwiarza i połowy półświatka z Miasta Aniołów. A to nie koniec kłopotów Forda. Aby ocalić najlepszego przyjaciela człowieka, sam będzie musiał stać się prawdziwym... kumplem na zabój!

TVP 1

05.25 Sprawa dla reportera; **06.20** Rok w ogrodzie; **06.45** Rok w ogrodzie Extra; **07.00** Transmisja Mszy Świętej z Sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze; **07.35** Fascynujący Madagaskar – Lasy Północy; **08.00** Pełnosprawni – magazyn dla niepełnosprawnych; **08.25** wojско – polskie.pl – reportaż; **08.55** Studio Raban; **09.20** Rodzinny ekspres – Młód się za wszystkich, nawet za nieprzyjaciół; **09.50** My – Solidarność!; **10.00** Teksańczyk – western, USA 1966, reż.: Lesley Selander, wyk.: Audie Murphy; **11.30** My – Solidarność!; **11.40** Fascynujący świat; **12.35** My – Solidarność!; **12.45** Przyrodnik na tropie; **13.20** My – Solidarność!; **13.30** Okrasa łamie przepisy; **13.55** Z pamięci; **14.05** Pensjonat nad rozlewiskiem (11); **15.05** Ojciec Mateusz (201); Myszka Miki; **15.55** My – Solidarność!; **16.05** Postaw na milion; **17.00** Teleexpress; **17.20** Pogoda; **17.30** Anna Karenina (8); **18.30** Jaka to melodia?; **19.25** Sport
19.30 Wiadomości
20.05 Pogoda
20.10 ALARM!
20.35 La Bandida (58) – serial obyczajowy, Meksyk 2019
21.30 Hit na sobotę – Źródło nadziei – dramat, Australia/Turcja/USA 2014, reż.: Russell Crowe, Olga Kurylenko, Yılmaz Erdogan
23.30 Boks – Gala KnockOut Boxing Night – 12 – skróty
00.35 Ucieczka gangstera – film sensacyjny, USA 1994, reż.: Roger Donaldson, wyk.: Kim Basinger, Alec Baldwin, James Woods
02.40 Kontrakt na zabijanie – thriller, USA/Niemcy 2006, reż.: Bruce Beresford
04.25 Miasto z morza (4/4) – serial TVP
05.05 Z pamięci – Irena Krofka – felieton
05.10 Zakończenie dnia

TVP 2

06.00 Cafe piosenka – talk-show; **06.25** Barwy szczęścia (2271) – serial obyczajowy TVP; **07.00** Dla niesłyszących – M jak miłość (1521) – serial TVP, wyk.: Teresa Lipowska, Małgorzata Rożniatowska, Małgorzata Pieńkowska, Robert Moskwa, Barbara Kurdej – Szatan; **07.45** Spiszmy się jak na rolników przystało!; **08.00** Pytanie na śniadanie – w tym: Panorama i Pogoda; **11.25** Spiszmy się jak na rolników przystało!; **11.35** Ostoja (10) – magazyn przyrodniczy; **12.10** To był Festiwal! – widowisko muzyczne; **13.30** Va Banque – teleturniej; **14.00** Familiada – teleturniej; **14.35** Koto fortuny – teleturniej; **15.15** Szansa na sukces. Opole 2020 – widowisko muzyczne; **16.20** Rodzinka.pl (286): Kocham Cię – serial komediowy TVP; **16.50** Kabaretowe Łato Dwójki – program rozrywkowy; **17.45** Słowo na niedzielę – Zawalidroga; **18.00** Panorama; **18.25** Pogoda; **18.35** Na dobre i na złe (777): Czeski film – serial TVP
19.35 Lajki!
20.00 Kontrola absolutna – thriller, Irlandia/USA 2016, reż.: John Moore, wyk.: Pierce Brosnan, Anna Friel, James Frecheville
21.40 To był Festiwal! – widowisko muzyczne
23.05 Seria Niezgodna: Zbuntowana – film akcji, USA 2016, reż.: Robert Schwentke, wyk.: Shailene Woodley, Theo James, Kate Winslet, Naomi Watts, Zo Kravitz
01.10 Porwanie Heinekena – film akcji, Belgia/Wielka Brytania/Niderlandy (Holandia)/USA 2015, reż.: Daniel Alfredson, wyk.: Anthony Hopkins, Jim Sturgess, Sam Worthington
02.55 Jak dogryźć mafii – film fabularny, USA 2017, reż.: Mark Cullen
04.30 Zakończenie dnia

TVP INFO

05.55 Powitanie: Poranek; **05.59** Serwis Info Poranek – wiadomości z kraju i świata – w tym: Info Poranek, Pogoda, relacje korespondentów na temat sytuacji politycznej, społecznej; **06.22** Pogoda Info; **06.29** Serwis Info Poranek; **07.21** Pogoda Info; **07.29** Serwis Info Poranek; **07.52** Pogoda Info; **07.59** Serwis Info Poranek; **08.21** Pogoda Info; **08.29** Serwis Info Poranek; **08.51** Pogoda Info; **08.59** Serwis Info Poranek; **09.03** Pogoda Info; **09.15** Salon dziennikarski; **11.59** Serwis Info Dzień weekend; **12.29** Serwis Info Dzień weekend; **12.52** Pogoda Info; **12.59** Serwis Info Dzień weekend; **13.29** Serwis Info Dzień weekend; **13.59** Serwis Info Dzień weekend; **14.53** Pogoda Info; **15.00** Debaty TVP Info; **15.29** Info Dzień; **15.54** Pogoda Info; **15.59** Info Dzień; **17.00** Teleexpress; **17.15** Teleexpress Extra; **17.30** Studio Wschód; **18.00** Panorama; **18.20** Serwis Info Wieczór weekend; **18.30** Kobięcym okiem; **18.52** Serwis Info Wieczór weekend
19.30 Wiadomości
19.58 Gość Wiadomości
20.13 Minęła 20
21.00 Nie da się ukryć
21.26 Serwis Info Wieczór weekend
21.50 Studio Polska
23.30 Info Wieczór
00.00 Wiadomości
00.28 Gość Wiadomości
00.49 Pogoda Info
01.00 Salon dziennikarski
01.45 Minęła 20
02.40 Nie da się ukryć
03.05 Kobięcym okiem
03.30 Pogoda Info
03.35 Światowiec
04.05 Reportaż TVP Info
04.30 Filmy Dokumentalne TVP Info
05.28 Głębia ostrości
05.30 Zakończenie dnia

TV TRWAM

06.00 Ziemia Obiecana; **06.50** Żywe kamienie; **07.40** 100 cudownych miejsc na świecie; **07.50** Kolory Świętości; **07.55** Świat w obrazach; **08.00** Informacje dnia; **08.15** Westerplatte Młodych; **08.55** Słowo Życia; **09.00** Głos serca; **09.45** Biegnę całym swoim sercem; **10.00** Informacje dnia; **10.15** Retrospekcja; **10.20** Święty na każdy dzień; **10.25** 100 cudownych miejsc na świecie; **10.35** Polski Punkt Widzenia; **11.00** Kropelka radości; **12.00** Anioł Pański; **12.03** Informacje dnia; **12.20** Warto zauważyć...; **12.50** Porady Medyczne Bonifratrów; **13.20** Ocalić od zapomnienia; **13.30** Msza Święta z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze; **14.30** Niedziela; **14.35** Poprzednik; **15.30** Wierzę w Boga; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Historia PL; **17.00** Inżynier; **17.30** Okiem kamery; **17.55** Karta z kalendarza; **18.00** Anioł Pański; **18.05** Informacje dnia; **18.15** Rozmowy niedokończone
19.25 Święty na każdy dzień
19.30 Katecheza ks. Bp Długosza
19.45 Modlitwa z telefonicznym udziałem dzieci
20.00 Informacje dnia
20.20 Różaniec – audycja modlitewna
20.50 Karta z kalendarza
21.00 Apel Jasnogórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze – transmisja
21.20 Informacje dnia
21.40 Polski Punkt Widzenia
22.00 Mojżesz – 10 przykazań
22.50 100 cudownych miejsc na świecie
23.00 Antarktyda
23.50 100 cudownych miejsc na świecie
00.00 Programy powtórkowe

Dramat
ŹRÓDŁO NADZIEI

TVP 1 – 21.30

Russell Crowe jako Joshua Connor, australijski farmer, który spełniając ostatnią wolę niedawno zmarłej żony przybywa do Turcji, by odszukać ciała swych synów poległych w bitwie pod Gallipoli. Connor jest człowiekiem twardym i doświadczonym przez życie, jednak kraj, w którym się znajduje, zaskakuje go odmiennością, a brytyjscy okupanci odrzucają prośby o wydanie ciał poległych. Z pomocą Connorowi przyjdzie piękna Turczynka (Olga Kurylenko), która stanie się dla niego kimś znacznie więcej niż tylko przewodniczką w tej niezwyklej podróży. Gdy okaże się, że jeden z synów być może żyje, Connor poruszy niebo i ziemię, by odkryć prawdę o losie swego dziecka.

TVN

04.35 Uwaga! – program interwencyjno-sledczy; **04.50** Mango – Telezakupy; **07.00** Wstajesz i wiesz; **09.00** Dzień Dobry Wakacje; **11.30** MasterChef Junior; **12.55** Ameryka Express; **14.25** My Way; **15.00** Ukryta prawda – program obyczajowy; **16.00** Podróż na tajemniczą wyspę – film przygodowy, USA 2012, reż.: Brad Peyton; **18.00** Kuchenne rewolucje; **19.00** Fakty; **19.20** Uwaga! Koronawirus; **19.30** Sport; **19.40** Pogoda; **19.45** Uwaga! – program interwencyjno-sledczy; **20.00** Czego pragną dziewczyny – komedia, USA 2003, reż.: Dennie Gordon, wyk.: Amanda Bynes, Colin Firth, Kelly Preston; **22.10** Wykolejona – komedia, USA 2015, reż.: Judd Apatow, wyk.: Amy Schumer, Bill Hader, Brie Larson, Colin Quinn, Tilda Swinton, LeBron James; **00.50** Rytuał – horror, USA/Włochy/Węgry 2011, reż.: Mikael Hafstrom, wyk.: Anthony Hopkins, Colin O'Donoghue, Alice Braga, Ciaran Hinds, Rutger Hauer, Toby Jones; **03.15** NOC Magii

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **08.45** Scooby-Doo i cyberpościgi – animacja, USA 2001; **10.10** Ewa gotuje; **10.40** Nasz Nowy Dom; **11.45** Wakacje z Bałtykiem; **12.15** Wakacje z Bałtykiem; **12.40** Bogaty dom – biedny dom; **13.40** Rolnicy. Podlasie; **14.40** Rolnicy. Podlasie; **15.45** Górale; **16.15** Górale; **16.45** Więzienie; **17.15** Więzienie; **17.45** Chłopaki do wzięcia – Polska 2020, reż.: Michał Matys, Jerzy Morawski, Agnieszka Mruk, Magdalena Sikorska; **18.15** Chłopaki do wzięcia; **18.50** Wydarzenia; **19.30** Gość Wydarzeń; **19.45** Sport; **19.55** Pogoda; **20.00** Epoka lodowcowa: Mocne uderzenie – USA 2014, reż.: Galen T. Chu, Mike Thurmeier; **22.20** Hal Solo: Gwiezdne wojny – historie – USA 2018, reż.: Howard Ron, wyk.: Clarke Emilia, Ehrenreich Alden, Glover Danny, Harrelson Woody; **01.05** Grand Budapest Hotel – USA 2014, reż.: Anderson Wes; **03.25** Tajemnice losu; **04.40** Disco Gramy; **05.25** Telezakupy TV Okazje

fot. K. Błaziejczyk/Biuro Prasowe DW-P

Msza Święta na cmentarzu w Radzyminie

Cd. ze s. 5

Przy kaplicy na Cmentarzu Poległych 1920 r. w Radzyminie 16 sierpnia Mszę Świętą pod przewodnictwem prymasa Polski abp. Wojciecha Polaka koncelebrowali biskupi warszawsko-prascy Romuald Kamiński i Marek Solarczyk. Na uroczystości przybyli wojewoda mazowiecki Konstanty Radzi-

Po Mszy Świętej odbył się apel poległych z udziałem Kompanii Honorowej Pułku Reprezentacyjnego Wojska Polskiego. Złożono wieńce na mogiłach bohaterów bitwy warszawskiej.

Biskup polowy Józef Guzek przewodniczył 15 sierpnia Mszy Świętej w katedrze polowej w Warszawie. Jednocześnie zainau-

gurował obchody Święta Wojska Polskiego. Biorący w uroczystościach udział prezydent Andrzej Duda przekazał proporzec Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej – symbol zwierzchnictwa nad Siłami Zbrojnymi RP. Podczas liturgii bp Guzek używał kielicha, który ks. Ignacy Skorupka otrzymał od rodziców z okazji święceń kapłańskich. W homilii biskup polowy podkreślił, że w stulecie Cudu nad Wisłą serca wiernych wypełnia pamięć i wdzięczność wobec Wniebowziętej Matki Bożej Zwycięskiej,

kiej 1920 r. na Cmentarzu Wojskowym na warszawskich Powązkach, także przy grobie ks. mjr. Ignacego Skorupki. Wieczorem tego dnia podczas apelu pamięci na Cmentarzu Wojskowym na Powązkach uczestniczył prezydent Duda. Obchodom jubileuszowym w sposób szczególnie towarzyszyła Matka Boża Łaskawa, Patronka stolicy, której przypisuje się cudowną interwencję na polu bitwy. W Sanktuarium Matki Bożej Łaskawej w Warszawie abp Stanisław Gądecki 14 sierpnia przewodniczył Mszy Świętej, którą poprzedziła procesja figury Matki Bożej Łaskawej wzdłuż murów Starego Miasta. Rozważania różańcowe poprowadził Jan Budziaszek, Po homilii abp Gądecki poświęcił buławę hetmańską wykonaną w gdańskiej pracowni Mariusza Drapikowskiego, a ufundowaną przez czcicieli Maryi w wizerunku Łaskawej Patronki Warszawy. Dar jest wyrazem wdzięczności Maryi za Jej wierność, wyrażoną m.in. w zwycięstwie nad bolszewikami w 1920 r. Abp Gądecki odczytał przed wizerunkiem Akt zawierzenia. Z koncertem wystąpili Jan Budziaszek, Hubert Kowalski i Leopold Twardowski.

Z kolei 16 sierpnia przy Sanktuarium św. Jana Pawła II w Radzyminie została odsłonięta i poświęcona figura Matki Bożej Łaskawej – dar za opiekę Opatrzności Bożej podczas bitwy warszawskiej. Eucharystię pod przewodnictwem bp. Romualda Kamińskiego koncelebrowali biskup pomocniczy archidiecezji białostockiej Henryk Ciereszko oraz biskup pomocniczy diecezji warszawsko-praskiej Marek Solarczyk. W uroczystościach wzięli udział szef MON Mariusz Błaszczak, wiceminister kultury Jarosław Sellin i prezes IPN Jarosław Szarek./iś, KAI

Jubileusz Cudu nad Wisłą

wił, marszałek województwa mazowieckiego Adam Struzik, parlamentarzyści i władze samorządowe. Listy nadesłali prezydent Andrzej Duda i prezes PiS Jarosław Kaczyński.

W słowie poprzedzającym liturgię bp Kamiński powiedział, że Eucharystia sprawowana jest na cmentarzu z mogiłami poległych w obronie ojczyzny w 1920 r. – Możemy powiedzieć, że jest to ziemia święta – pokreślił. Zaznaczył, że Matka Boża Zwycięska jest Patronką diecezji warszawsko-praskiej. – Dziś pragniemy wypowiedzieć Bogu i Matce Zbawiciela uwielbienie i dziękczynienie, a bohaterom oddać należny szacunek – dodał.

Abp Polak powiedział w homilii, że do Radzymina sprowadziła wszystkich nie tylko sama pamięć o bitwie, ale nade wszystko wdzięczność dla ofiarnego wspólnego wysiłku naszych przodków. – Tutaj sto lat temu decydowały się nasze losy, wolność nasza i całej Europy – podkreślił. Szukając wskazań na dziś płynących z tamtego zwycięstwa, które stało się możliwe dzięki przewycięzeniu istniejących podziałów, zaapelował o miłość społeczną w dzisiejszej Polsce. Nawiązał w ten sposób do katalogu zasad, o które apelował Prymas Stefan Wyszyński w programie 10 Przykazań Społecznej Krucjaty Miłości: „Szanuj każdego człowieka, bo Chrystus w nim żyje, nie czyni rozdźwięku między ludźmi, ale jednocz sercem i słowem. Nie wyciskaj łez, lecz uspokajaj i czyni dobro. Nie myśl o tym, co tobie jest i czyni dobro. Nie myśl o tym, co tobie jest kto winien, ale co ty jesteś winien innym”.

Dzień wcześniej, 14 sierpnia rano, bp Guzek modlił się przy grobach żołnierzy poległych w wojnie polsko-bolszewic-

W Ossowie

fot. Irena Świerdzewska

fot. Biuro Prasowe Diecezji Warszawsko-Praskiej

fot. Biuro Prasowe Diecezji Warszawsko-Praskiej

fot. PAP/Marcin Obara

fot. PAP/Marcin Obara

fot. PAP/Marcin Obara

**ZAGŁOSUJ NA NASZ RAPORT
NA WWW.RAPORTYSPOLECZNE.PL**

#SIELSKIE ZYCIE

Raport Zrównoważonego
Rozwoju 2018-2019

75%

SuperDrob

GŁOSOWANIE W KATEGORII NAGRODA INTERNAUTÓW

ORGANIZATORAMI KONKURSU RAPORTY SPOŁECZNE JEST FORUM ODPOWIEDZIALNEGO BIZNESU I DELOITTE POLSKA